

LIITE. LAUSUNNOT JA MIELIPITEET, KOUTUANJÄRVEN TUULI- JA AURINKOVOIMAHANKE, YVA-OHJELMA

Lausuntojen ja mielipiteiden alkuperäistä sisältöä on paikoin tiivistetty. Lausunnoista on poistettu johdantotekstit, joissa on referoitu nähtävillä ollutta arviointiselostusta. Tietosuojasyistä on poistettu yksityishenkilöiden nimet sekä tarkemmat kiinteistö- ja yhteystiedot. Alkuperäiset versiot mahdollisine liitekarttoineen ja kuvineen on toimitettu hankkeesta vastaavan käyttöön.

Lausunnot

Cinia Oy:llä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja Oulun ja lin alueella sijaitsevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen ja sen sähkönsiirron YVA-ohjelman suunnittelualueella. Toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Cinia Oy:llä ei ole muuta lausuttavaa edellä mainittuun hankkeeseen.

Elisa Oyj Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid Oyj Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Liittymisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset. Kustakin liittynnystä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti. Meillä ei ole kommentoivaa nähtävillä olevista materiaaleista. Tässä YVA- ja kaavalausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin liityntöihin, rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan risteämälausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot. Tämä lausunto koskee vain Fingridin voimajohtoja.

lin kunta, kunnanarkkitehti

- itse tuulivoimaosayleiskaavan alue ei aiheuta vaikutuksia lin kunnan alueelle
- lin kunnan sähköasemat ovat kaavoitusalueita tulevaisuudessa ja tulee ottaa huomioon, että lin kunnalla tulee olemaan tarkemmassa suunnittelussa kommentteja, että miten näille alueille saavutaan sähkölinjojen osalta
- Alaorsiratkaisut ja samat johtokäytävät nykyisten kanssa tarkasteltava
- Kuisuon Natura-alue huomioitava, jos osuu sähkölinjojen kohdalle
- Paliskuntien toiminta huomioitava
- hanke sijoittuu Siuruanjoen ja lijoen valuma-alueille, joten huomioitava ettei aiheudu rasituksia

vesistöjen laadulle näistä johtokäytävistä sekä itse hankkeesta

- sähkönsiirto toteutetaan joko useiden hankkeiden yhteisenä linjana tai yksin toteutuessaan omalla linjanaan lin Hervaankin tai Isokankaalle -> asemat ovat ruuhkautuneita ja niiden lähiympäristöt yllirasittuneita sähkölinjoista
- lin kunnan alueella toimittaessa uusien hankkeiden sähkölinjat on sovittava viemään mahdollisimman vähän tilaa. Useiden samanaikaisten hankkeiden vierekkäisiä sähkölinjoja ei voida sallia lin sähköasemien ruuhkautuneiden ympäristöjen suhteen vaan tulee suosia yhtä kokoojalinjaa
- Sähkölinjojen suunnittelussa tulee huomioida toteutusaikana mahdolliset muutostarpeet lin kunnan sähköasemien alueella, sillä ne ovat kunnan kaavoituskatsauksessa todettu kehitettäväksi alueiksi

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Huomiona, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimuslaitoksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkimustöiden laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensatiomittauksien vaatimisesta tämällytyypisille alueille. Tästä ei ole vielä konkreettista ehdotusta, mutta mikäli tähän päädytään, Ilmatieteen laitos haluaa jo nyt ilmaista mahdollisen vaateensa kompensatiomittauksista.

Kollajan paliskunta

Metsähallitus suunnittelee tuuli- ja aurinkovoima-alueita Koutuajärvelle Oulun alueelle. Kollajan paliskunta suhtautuu hankkeeseen kielteisesti ja näkee siitä aiheutuvan kohtuutonta haittaa poroelinkeinoille. Kollajan paliskunta vastustaa tuulivoimarakentamista paliskunnan alueelle ja katsoo, ettei poroelinkeinoon ja tuulivoiman yhteensovittaminen ole mahdollista.

Hankealue sijoittuu kokonaisuudessaan Kollajan paliskunnan alueelle. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierroksen ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Alueella sijaitsee poronhoidon kannalta kriittisiä vasoma-alueita ja suurin osa paliskunnan poroista siirtyy alueen halki paliskunnan muihin osiin syksyisin ja keväisin. Lisäksi hankealueella sijaitsee useita vakiintuneita siirtoaitapaikkoja.

Kollajan paliskunnan alueella harjoitetaan muun muassa maataloutta, aktiivista metsätaloutta, turvetuotantoa ja maanottoa. Laidunalueet ovat edellä mainituista syistä jo entuudestaan pirstoutuneet, mikä kuormittaa paliskunnan toimintaa. Kiihtyvä energiahankkeiden suunnittelu työllistää paliskunnan poroistantaa ja hallintoa kohtuuttomasti. Paliskunnan alueella on suunnitteilla sen kokoon suhteutettuna valtava määrä tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa – tämänhetkisen tiedon mukaan suunnitteilla on kahdeksan tuulivoima-alueita ja useita aurinkovoimahankkeita.

Suunnitteilla olevat tuulivoima-alueet, mukaan lukien Koutuajärven hanke, sijoittuvat poroelinkeinoon kannalta erittäin tärkeille alueille. Lisäksi hankealueet sijoittuvat eri puolille paliskuntaa siten, että hankkeiden toteutuessa käytännössä koko lijoen pohjoispuolen alue paliskunnasta pirstoutuisi poronhoidon kannalta käyttökelvottomaksi. Kollajan paliskunnan alueelle suunniteltujen hankkeiden lisäksi naapuripaliskuntien alueilla on käynnistetty useita energiantuotantoon liittyviä hankkeita, joiden vaikutukset toteutuessaan heijastuisivat Kollajan paliskuntaan. Paliskunnan poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kertautuvaa häiriötä ja laidunalan heikkenemisen ja vähenemisen kuormaa. Kollajan paliskunnan alueelle suunnitellaan tällä hetkellä yksinkertaisesti liikaa tuulivoimaa.

Hanketoimijalla ja viranomaisella on velvollisuus olla selvillä hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset on arvioitava riittävällä tarkkuudella yhteistyössä Kollajan paliskunnan kanssa paliskunnan asian-

tuntemusta hyödyntäen. Vaikutusten arvioinnissa yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa ja kumulatiiviset vaikutukset olemassa olevien kuormittavien maankäyttömuotojen kanssa on otettava huomioon.

Arviointiin osallistumisessa paliskunta antaa aikaansa ja asiantuntemustaan hankesuunnittelun käyttöön. Tämä on syytä ottaa huomioon arviointia toteutettaessa: aika on pois paliskunnan varsinaisesta poronhoitotyöstä ja käytetty aika olisi korvattava asianmukaisesti. Arvioinnin laadukkaan toteuttamisen kannalta oleellista on myös välttää paliskunnan kuormittamista kiireisimpien poronhoitotöiden aikaan loka- marraskuussa ja kesäkuun aikana.

Kollajan paliskunta vaatii, että tulevassa ympäristövaikutusten arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota paliskunnan vasoma-alueisiin, erotusaitoihin ja maastoruokintapaikkoihin, ja tarkastellaan mahdollisen rakentamisen vaikutuksia erityisesti edellä mainituille alueille. Kollajan paliskunta huomauttaa, että Luonnonvarakeskus edellyttää viiden kilometrin etäisyyttä tuulivoimalan ja metsäpeuroille tärkeän alueen välillä. Sama etäisyys olisi sovellettavissa myös poroille.

Poronhoidon huomioiminen maankäyttöhankkeissa

Poronhoito on merkittävä, pitkän historian omaava elinkeino ja maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3§). Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Paliskunta esittää PHL 53§:n kaltaisia neuvotteluita käytäväksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne ovat muodostuneet vakiintuneeksi käytännöksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja. Maakuntakaavamääräykset voivat myös ohjata neuvottelujen käymiseen.

Poronhoitoalueen maakuntakaavoissa on poronhoidon toiminta- ja kehittäisedellytysten turvaamista edellyttäviä yleismääräyksiä sekä tarkempia määräyksiä esim. poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioonottamisesta ja säilyttämisestä. Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan poronhoitoalueen rajaa koskevan merkinnän määräys edellyttää: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittäisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.”

Kollajan paliskunta huomauttaa, että maakuntakaavan valmistelussa käytetty kartta on puutteellinen poronhoidolle erityisen merkittävien alueiden merkintöjen osalta. Pohjois-Pohjanmaan liiton kartasta puuttuu 3 paliskunnan kiinteää ja pitkäaikaisessa käytössä ollutta erotusaitakokonaisuutta.

Siliäkankaan, Huiskan ja Pikkulan aidat eivät näy kartoilla. Lisäksi paliskunnan toiminnalle elintärkeät maastoruokintapaikat eivät näy kartoilla. Puuttuvista aidoista Huiska ja Pikkula sekä niiden lähistöllä sijaitsevat maastoruokintapaikat ovat lähellä Koutuajärven hanketta. Kollajan paliskunnan näkemys on, että hankkeen toteutuessa vaihemaakuntakaavan tavoite poroelinkeinoon kehityksen turvaamisesta ei ole mahdollista.

YVA-ohjelma

Poroelinkeinosta tulisi kuvata YVA-ohjelmassa seuraavia:

- Paliskunnan perustiedot: suurin sallittu ja todellinen eloporomäärä, osakkaiden määrä, liikenne- ja petovahingot. Paliskunnan sijoittuminen poronhoitoalueella sekä poronhoidon toiminnan erityis-

piirteet. (Paliskuntain yhdistyksen nettisivut, Poromies-lehden 1.nron tilastoliite, julkaisut, paliskunnan haastattelut)

- Poronhoidon toiminnan luonne hankealueella ja koko paliskunnassa (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja paliskunnan haastattelut)
- Kattava gps-paikkatietoaineistoon perustuva laidunkiertotutkimus koko paliskunnan alueelta (laidunkierro tutkimus on toteuttava yhteistyössä paliskunnan ja eri hanketoimijoiden välillä)
- Poronhoidon perusinfrastruktuurin kuvaus hankealueella ja koko paliskunnassa (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja paliskunnan haastattelut)
- Hankealueen sijoittuminen porojen laiduntamiseen ja muuhun toimintaan nähden (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja haastattelut, mahdolliset GPS-paikkatietoaineistot)
- Viimeaikaisin laiduninventointitieto paliskunnan laitumista (Luonnonvarakeskus)
- Porotiheystieto hankealueelta (esim. lähimmän erotusaidan porojen käsittelytiedot tai paliskunnan haastattelut)
- Alueen merkitys paliskunnan toiminnan kannalta (em. tietojen ja poroisännän/paliskunnan edustajan haastattelun pohjalta):

o Miten suuri osa paliskunnan poroista laiduntaa/käsitellään alueella?

o Miten suurta osaa poronmistajista hanke koskee suoraan?

o Jos alueelle sijoittuu poronhoidon rakenteita (esim. erotusaita, kämppä), mikä on niiden merkitys (pääaita vai vähemmän käytetty) paliskunnan poronhoidon kannalta?

o Hankealueen maanomistus. Tämä vaikuttaa poronhoitoalueen eri osissa mm. paliskunnan korvaamisvelvoitteeseen porojen aiheuttamista vahingoista, viranomaisten neuvotteluvelvollisuuteen ym.

- PHL 53§:n mukaisen tai kaltaisen neuvottelun tarve, ajankohdat ja miten se sovitetään yhteen YVA- ja kaavamenettelyjen kanssa.

Maankäyttöhankkeista voi aiheutua poronhoidolle ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia:

1) vaikutukset porolaitumiin:

(a) laitumien poistuminen poronhoitokäytöstä suoraan ja epäsuorasti: poro alkaa välttää tiettyjä alueita tai alueita ei voida käyttää poronhoidossa täysipainoisesti

(b) laidunten muuttuminen

(c) laidunten pirstoutuminen

(d) laidunten epätasainen kuluminen

(e) mahdolliset haitallisten aineiden jäämät porojen ravinnossa

2) vaikutukset porojen laidunnukseen (häiriövaikutus)

3) vaikutukset poronhoitoon

(a) toimintaan: esimerkiksi porojen kuljetus- tai kulkureitit häiriintyvät

(b) rakenteisiin: esimerkiksi erotusaidat tai esteaidat jäävät hankealueille ja niiden käyttötarkoitus muuttuu tai ne jäävät kokonaan pois käytöstä

4) porovahingot (liikenteessä tai hankealueella)

5) vaikutukset poron terveyteen ja hyvinvointiin

6) sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen

7) vaikutukset poronhoitokulttuuriin

Porojen laidunnus hankealueella

Paliskunnan näkemyksen mukaan YVA-selvitystä tehtäessä on tarkoin selvitettävä kaikkien aliskunnan alueelle suunniteltujen tuuli- ja aurinkovoima-alueiden sekä sähkönsiirtolinjojen yhteisvaikutukset. Samalla kertaan olisi arvioitava ja osoitettava mahdolliseen rakentamiseen käytettävät maa-ainesmäärät, niiden ottoapaikat ja niistä aiheutuvat muutokset laidunmaille.

Kollajan paliskunta on valmis toteuttamaan kattavan gps-pantaseurannan, jolla paliskunnan porojen laidunkierto ja vasoma-alueet voidaan todentaa. Pantaseuranta on ainoa tapa selvittää porojen liikkuminen ja laidunten käyttö aukottomaksi, siten että ulkopuolinen arvioija saa luotettavaa ja ymmärrettävissä olevaa tietoa. Paliskunnan poroista on gps-pantaseurannassa noin puolet, näitä paikkatietoja voidaan hyödyntää lisänä kattavampaa seurantaa. Seurantaa varten paliskunnan käyttöön on hankittava pantoja siten, että käytännössä kaikki paliskunnan vuotta vanhemmat porot olisivat seurannassa mukana.

Kollajan paliskunnan näkemys on, että on mahdollista hankkia seurantalaitteet kaikkien paliskunnan alueella toimivien hanketoimijoiden yhteistyöllä, ilman että yksittäiseen toimijaan kohdistuu kohtuuttomia kustannuksia. Samalla saataisiin tärkeää tietoa porojen laidunnuksesta kaikille poronhoitoalueella toimiville tuulivoimayhtiöille. Hankittavien seurantalaitteiden määrä olisi arviolta 500 kpl. Seurantaa tulisi toteuttaa ennen rakentamista, mahdollisen rakentamisen aikana ja sen jälkeen. Jotta seurannasta saadaan laidunkieiron kannalta mahdollisimman tarkkaa tietoa, pitäisi seuranta aloittaa viimeistään huhtikuussa 2026.

Tuulivoiman vaikutuksista poronhoitoon

Tuulivoiman tuotannolla on monenlaisia vaikutuksia poroihin ja poronhoitoon. Vaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistyössä asianosaisen paliskunnan, paliskunnan asiantuntemus huomioon ottaen.

Lisää tietoa löytyy: <https://paliskunnat.fi/py/neuvonta/maankaytto/tuulivoima/>

Kun arvioidaan tuulivoiman vaikutuksia poronhoitoon, on Paliskuntain yhdistyksen mukaan vältettävä seuraavia tyypillisiä virheolehtamia:

1) Tutkimukset antavat "ristiriitaista" tietoa.

→ Tutkimuksissa on laajalti todettu porojen ja muidenkin eläinten välttämiskäyttäytyminen (esim. Tolvanen ym. 2023). Tutkimuksessa Flydal ym. (2004) porot olivat vuoneloita tai urakoita ja tutkimuksen aikana aidassa – tästä ei voi päätellä, että eläimet "eivät häiriintyneet", kun niillä ei ollut tosiasiallisia mahdollisuuksia väistää. Colman ym. (2013) oli norjalainen tutkimus kesälaidunnuksesta, jossa porot laidunsivat niemimaalla. Tässäkään poroilla ei ollut tosiasiallista mahdollisuutta väistää voimaloita.

→ Tutkimus- ja kokemusperäinen tieto voimaloiden vaikutuksesta karttuu koko ajan.

Paliskunnilla itsellään on paljon tietoa ja lisää voi lukea

<https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/tutkimustietoa/>

2) Porojen käyttäytymistä toiminnan aikana ei voida tarkoin ennustaa.

→ On jo riittävästi tutkittua tietoa ja paliskuntien kokemusperäistä tietoa, jonka mukaan on hyvin todennäköisin perustein odotettavissa jonkin asteista porojen väistämiskäyttäytymistä. Varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava etenkin häiriöherkillä laiduntyypeillä, kuten kevätlaitumilla ja va-

sonta-alueilla. Edelleen tarvitaan lisää tietoa esimerkiksi suuren kokoluokan voimaloiden vaikutuksesta, joka voi olla paljon laajempi kuin mitä tähän mennessä on tutkittu tai mistä on kokemuksia.

3) Toiminnot ja mahdolliset melusta (40 db) aiheutuvat häiriöalueet kattavat vain pienen osan paliskunnan pinta-alasta.

→ Arvioinnin keskittyminen suppeasti pinta-aloihin on epäolennaista vaikutusten ymmärtämisen kannalta ja pahimmillaan johtaa harhaan, kun energiarakentamisesta aiheutuvia häiriövaikutuksia, kumuloituvia vaikutuksia ja muita yhteisvaikutuksia muun olemassaolevan maankäytön tai muiden alueella olevien hankkeiden kanssa ei oteta huomioon.

→ Pinta-alaan keskittyminen ei anna kattavaa käsitystä aiheutuvista vaikutuksista laidunpinta-alan käytettävyyteen tai poronhoidon järjestymiseen, eli poronhoitoon toiminnallisena kokonaisuutena.

→ Jos arvioinnissa lasketaan pinta-ala vaikutusta, niin se olisi suhteutettava alueella toimivan tokkakunnan/siidan käytettävissä olevaan laidun pinta-alaan tai ko. laiduntyyppin pinta-alaan paliskunnassa.

→ Jos arvioidaan häiriövaikutuksia, on ne suhteutettava paliskunnassa jo olevaan erilaisesta infrastruktuurista aiheutuvaan häiriövaikutukseen ja nähtävä kumulatiivisena (vrt. Kumpula et al. 2019).

4) Tuulivoimahankkeesta on myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia sivutoimisille poronhoitajille.

→ Vaikutus alueen poronhoidolle on negatiivinen. Jos poronhoitajat ovat töissä tuulivoiman tuotannossa, eivät he ole porotöissä, paliskunnan poronhoidon arjessa.

5) Poronhoidon historialliseen jatkumoon peilattuna haitallisten vaikutusten kesto on nähtävä väliaikaisena hättänä, joka sijoittuu maantieteellisesti pienelle alueelle suhteessa koko paliskuntaan ja poronhoitoalueeseen.

→ Historiallisesti peilaten maankäyttöhanke tulee osaksi sitä kumulatiivista muun maankäytön leviämisen jatkumoa, jossa poronhoito on joutunut väistämään ja sopeutumaan laidun pinta-alan vähenemiseen, pirstoutumiseen ja heikkenemiseen.

Haitalliset vaikutukset eivät ole väliaikaisia, vaan kumulatiivisia.

→ Poronhoitoalueeseen suhteuttaminen vesittää arvioitujen haittojen ja vaikutusten mittakaavaa.

6) Paliskunnalle on hyötyä tuulivoimahankkeen tiestöstä. → Yleensä kaikesta uudesta tiestöstä on vain haittaa: ohjaavat alueelle lisää muutakin liikkujaa ja häiriötä. Tiet voivat ohjata poroja kulkemaan väärin paikkoihin talvella.

7) Poronhoidolle on hyötyä tuulivoimasta, koska alueesta tulee räkkäsuoja.

→ Vaikutus on pikemminkin merkittävä vaikeus, jos räkkäaikana partiot ovat useiden kymmenien voimaloiden alla hajallaan. Voimaloiden sorakentät eivät tarjoa laadukasta ravintoa imettävälle vaatimelle tai poroille ylipäänsä.

→ Yleensä räkkäsuojia on jo paliskunnan alueella muutenkin riittävästi: esim. metsäautotiet, sora-kuopat, tunturit, avosuot, jne.

8) Muutama poro voimala-alueella on osoitus siitä, että voimaloista ei ole haittaa.

→ Muutaman poron esiintyminen voimaloiden läheisyydessä ei kerro siitä, että porot olisivat tottuneet voimaloihin. Paliskunnan suurin sallittu poromäärä on 1100. Yksittäiset rohkeammat yksilöt

eivät edusta porojen yleistä käyttäytymistä. Joskus porot myös joutuvat altistamaan itsensä häiriölle, kun vaihtavat laitumelta toiselle.

9) Suunnittelussa jätetään 500 metrin ”suojavyöhyke” voimalasta vasoma-alueella tai suunnitellaan välittömästi tällaisen alueen viereen.

→ 500 metriä ei ole riittävä suojavyöhyke. Vrt. esim. metsäpeura, jolle varovaisuusperiaatteen mukaan jätetään 5 kilometriä vasoma-alueeseen; Natura alueesta häiriövyöhyke on myös pidempi. Näkemyksiä hyvistä käytännöistä tuulivoimahankkeiden suunnitteluun ja operointiin poronhoitoalueella on koottu tähän oppaaseen: Anttonen ym. (2023) Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella – tuulivoima-alan ja poronhoidon näkemys hyvistä käytännöistä.

https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-ja-tuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf

Lopuksi

Kollajan paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävänä YVA-menettelyn aikana. Kollajan paliskunta vastustaa Koutuanjärven alueen kaavoittamista tuulivoimatuotantoon ja katsoo sen aiheuttavan kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Hankealue tulisi muuttamaan laidunkiertoa, vasoma-aluetta sekä syksyn ja talven laidun olosuhteita. Suurella todennäköisyydellä paliskunnan kiinteiden aitarakenteiden ja maastoruokintapaikkojen käyttö (Huisika, Pikkula, Säynäjäkangas) kävisi mahdottomaksi hankkeen toteutuessa. Porojen väistäessä rakennettavaa aluetta olisi suuri vaara porojen kulkeutumiselle paliskunnan ulkopuolelle. Paliskunnan osakkaiden poroista suurin osa vaeltaa hankealueelle tai sen kautta keväällä ja syksyllä. Jos hanke paliskunnan vastustuksesta huolimatta toteutuu, on siitä aiheutuvat haitat korvattava paliskunnalle täysimääräisesti ja pyrittävä lieventää niitä mahdollisuuksien mukaan.

Jos hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää paliskunnalle täysimääräisesti.

YVA- ja kaavamenettelyn aikana tulee neuvotella paliskunnan kanssa PHL 53 §:n mukaisesti (valtion maalla) tai kaltaisesti (muulla kuin valtion maalla). Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakunta-kaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä yhteistyössä paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä.

Paliskuntain yhdistyksen suosittelema lähdeaineisto

Anttonen, M., Kangasoja, J., Luoma, E. & Paalatie, H. (2023) Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella – tuulivoima-alan ja poronhoidon näkemys hyvistä käytännöistä. Akordi Oy julkaisu-
ja.https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-ja_tuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf

Colman, J.E., Eftestøl, S., Tsegaye, D., Flydal, K., Mysterud, A., (2013). Summer distribution of semi domesticated reindeer relative to a new wind-power plant. European Journal of Wildlife Research. 59, 359–370. <https://doi.org/10.1007/s10344-012-0682-7>.

Flydal K., Korslund L., Reimers E., Johansen F. & Colman J.E. (2004). Effects of power lines on area use and behaviour of semi-domestic reindeer in enclosures. International Journal of Ecology 24: 55–66. Kumpula, J., Siitari, J., Siitari, S., Kurkilahti, M., Heikkinen, J. & Oinonen, K. (2019) Poronhoitoalueen talvilaitumet vuosien 2016–2018 laiduninventoinnissa. Talvilaidunten tilan muutokset ja muutosten syyt. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 29/2019. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/543976>

Skarin A. & B. Åhman (2014). Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. *Polar Biology* 37 s. 1041-1054.

Tolvanen A, Routavaara H, Jokikokko M, Rana P (2023) How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation* 288, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110382>

Tyler, N., Stokkan, K-A., C Hogg, Nellemann, C., Vistnes, A-I. & G. Jeffery (2014). Ultraviolet Vision and Avoidance of Power Lines in Birds and Mammals. *Conservation Biology* 28: 630–631.

Tyler, N., Stokkan, K-A., C Hogg, Nellemann, C. & A-I. Vistnes, (2016). Cryptic Impact: Visual Detection

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen arviointiohjelman kohdassa 16.2.1 on kerrottu lentoestelupaprosessista. Teksti ei ole enää pätevä. Ilmailulain lentoestepykälän 158 § muutos on astunut voimaan 1.9.2025. Lentoesteen pystyttäjän tulee itse selvittää, tarvitseeko kohde lentoesteluvan sekä liittää lentoestelupahakemukseen itse hakemansa esiselvitykset ennen hakemuksen jättämistä Traficomille. Hakijan on liitettävä hakemukseensa Suomessa toimivien lentomenetelmäsuunnittelijoiden ja vaikutuspiirissä olevan lentopaikan ylläpitäjän esiselvitykset esteen vaikutuksista.

Luonnonvarakeskus Luke

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon.

Suunniteltu Koutuanjärven tuulipuiston tuotantoalue sijaitsee Kollajan paliskunnan luoteisosassa lähellä Oijärven ja Kiimingin paliskuntia. Oijärven paliskunnan rajalle on tuotantoalueelta matkaa lyhimmillään noin neljä kilometriä ja Kiimingin paliskunnan rajalle noin kolme kilometriä. Suunnitelut voimajohtovaihtoehdot sijaitsevat Kollajan, Oijärven ja Kiimingin paliskuntien alueilla. Paliskuntien välillä ei ole esteaitoja, joten porot voivat liikkua paliskunnasta toiseen. Paliskunnat tekevät myös paljon rajat ylittävää yhteistyötä.

Hankkeen YVA-ohjelmassa on kuvattu pääpiirteissään kunkin paliskunnan poronhoitoa, sen toimintaa ja merkitystä alueella sekä laitumia, erotusaitoja ja porojen laidunkiertoa paliskunnilta saatujen tietojen sekä poronhoidon paikkatietojen avulla. Myös tuulivoima-alueen sijoittuminen Kollajan paliskunnassa ja eri vaihtoehdot sähkönsiirtoreiteille paliskuntien alueilla on esitetty kartalla ja selostettu tekstissä. Tämän jälkeen on kuvattu, mitä osakokonaisuuksia poronhoitoon kohdistuvasa vaikutusarviointissa tullaan tunnistamaan ja huomioimaan sekä mitä aineistoja, tietolähteitä ja lähtötietoja varsinaisessa vaikutusarviointissa hyödynnetään. Myös paliskuntien kanssa käytyä alustavaa tapaamista sekä arvioinnin aikana toteutettavia neuvotteluja on kuvattu. Näissä neuvotteluissa kerätään tarkempaa tietoa paliskuntien ja hankealueen poronhoidosta sekä paliskuntien välisestä yhteistyöstä ja hankealueen merkityksestä poronhoidossa.

Neuvotteluissa on myös tarkoitus keskustella hankkeesta poronhoidolle mahdollisesti aiheutuvien kielteisten vaikutusten lieventämisestä ja korvaamisesta sekä hankkeesta aiheutuvien vaikutusten seurannasta. Koska hankkeesta vastaavalla Metsähallituksella on vireillä muitakin Kollajan paliskuntaan sijoitettavia uusiutuvan energian hankkeita paliskuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa pyritään keskustelemaan ja neuvottelemaan useammasta hankkeesta.

Suunnitellun hankkeen ja paliskuntien alueilla olevien muiden hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi toteutetaan sanallisena asiantuntija-arviona käyttämällä soveltuvilta osin samoja menetelmiä kuin mitä edellä on kuvattu hankkeen vaikutusten arvioinnin osalta.

Luke katsoo, että Koutuanjärven tuulipuiston YVA-ohjelmassa on kuvattu poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin toteuttamissuunnitelma pääpiirteissään riittävän kattavasti. Luke pitää hyvänä ja tarpeellisena suunnitelmaa käydä useita poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja paliskuntien kanssa ja keskustella paliskuntien kanssa myös tehdyistä alustavista poronhoitoon kohdistuvista vaikutusarvioista. Viimeksi mainittua varten yksi neuvotteluista on tarkoitus järjestää YVA-selostusvaiheen lopussa, kun ensimmäinen luonnos hankkeen poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis. Kyseiseen neuvotteluun kutsutaan hankkeesta vastaavan ja konsultin lisäksi ainakin vaikutusalueen paliskunnat, Paliskuntain yhdistys, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Metsähallitus ja Oulun kaupunki. Arviointiluonnos toimitetaan osallistujille etukäteen tutustuttavaksi ja neuvottelussa keskustellaan muun muassa arvioinnin toteutuksesta ja arviointitulokista. Neuvottelun jälkeen arviointia viimeistellään ja sen viimeinen versio toimitetaan neuvotteluun osallistuneille nähtäväksi.

Luke katsoo kuitenkin, että koska tavoite on neuvotella tapaamisissa paliskuntien kanssa useista eri hankkeista paliskuntien alueilla, tapaamisia tulee olla riittävän monta ja niihin tulee varata riittävästi aikaa, jotta paliskunnat voivat käydä läpi riittävän huolellisesti ja laajasti omalta osaltaan kunkin hankkeen sijainnin ja merkityksen poronhoidon kannalta sekä arvioida myös näiden hankkeiden erillis- ja yhteisvaikutukset poronhoitoon. Myös sellaisia tapaamisia, joissa vain paliskunnat ovat mukana neuvottelevana osapuolena, on syytä järjestää. Luke korostaa myös, että paliskuntien tekemät arvioinnit eri hankkeiden merkityksestä sekä niiden erillis- ja yhteisvaikutuksista poronhoitoon tulee kerätä huolellisesti ja niiden tulee olla esillä lopullisessa vaikutusarvioinnissa, vaikka ne poikkeaisivatkin YVA-selostuksen laatijan tekemistä lopullisista vaikutusarvioista.

Lopuksi Luke korostaa, että päädyttäessä kussakin poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin osa-alueessa tietyn suuruiseen lopulliseen vaikutusarvioon, tulee arvioitujen vaikutusten olla riittävän selvästi perusteltuja ja nojautua kerättyyn monipuoliseen tietoon, tutkimukseen, aineistoihin ja riittäviin analyyseihin. Vaikutusten merkittävyyttä ja suuruutta tulee verrata ja arvioida nimenomaan niiden muutosten ja haittojen merkittävyyden ja suuruuden kannalta, joita mm. paliskuntien poronhoidossa, laitumissa ja sosioekonomiassa tapahtuu. Luke ei näe perusteltuna ja oikeina sellaisten vaikutusarvioiden tekemistä, jossa hankkeesta poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä ja suuruutta tarkastellaan ja vertaillaan mm. siten, että porotalouden tulot suhteessa paikallisen yritystoiminnan tuloihin ovat yhtenä mittarina (Liite 2. Ympäristövaikutusten merkittävyyden arviointikriteerit). Tällöin hankkeen vaikutusten arviointi ja mittaaminen ei kohdistu poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin ja haittoihin, vaan paikallisen yritystoimintaan kokonaisuutena kohdistuviin vaikutuksiin ja haittoihin.

Luke tuo esiin myös sen, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten merkittävyydestä ja suuruudesta käytettävä mittari siitä, sijaitseeko hanke sellaisella alueella tai lähellä sellaista kohdetta, joka on osoitettu oikeusvaikutteisessa kaavassa poronhoidon kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi, kohdeksi tai aidaksi, ei kerro riittävästi poronhoidolle tärkeistä tai erittäin tärkeistä alueista. Merkintä on syytä huomioida, mutta poronhoidolle tärkeät tai erittäin tärkeät porojen kokooma-, kuljetus- ja erotusaita-alueet sekä vastaavan merkityksen omaavat laidunalueet ovat näiden merkintöjen ohella huomattavasti laajempia ja ne puuttuvat useimmiten kaavoista tai kaavat eivät ole aina esim. erotusaitamerkintöjen osalta ajan tasalla. Luke näkee siksi välttämättömäksi, että poronhoidolle tärkeät ja erittäin tärkeät alueet selvitetään paliskuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa sekä hyödyntämällä ja päivittämällä saatavilla olevia poronhoidon paikkatietoja.

Edellä esitetyn perusteella Luke näkee välttämättömäksi, että Koutuanjärven tuulipuiston YVA-ohjelmassa poronhoidon vaikutusarvioinnin kriteereitä ja mittareita hankkeiden erillis- ja yhteisvaikutusten osalta muokataan ja täydennetään siten, että ne sisältävät riittävän selkeät, laajat ja rele-

vantit kriteerit kuhunkin poronhoidon osa-alueeseen kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden ja suuruuden arvioimiseksi. Luke katsoo myös välttämättömäksi, että näitä mittareita ja kriteereitä yhtenäistettäisiin kaikissa poronhoitoon kohdistuvissa vaikutusarvioinneissa riippumatta vaikutusarviointia tekevästä tahosta. Tällöin erilaisista hankkeista tehty, poronhoitoon ja porotalouteen kohdistuvat vaikutusarviot kattaisivat todennäköisistä vaikutuksista kaikki keskeiset, tärkeät ja oleelliset osa-alueet samoin mittarein ja kriteerein arvioituna. Samalla eri tahojen tekemät vaikutusarvioinnit olisivat todennäköisesti myös paremmin yhteismitallisia.

Muun tässä tarkasteltavan lajiston osalta hankkeessa on tehty maastokaudella 2025 pesimälinnustoselvitys, muuttoselvitykset, metsäkanalintujen soidinpaikkakartoitus ja lumijälkilaskennat. Hankealueelle on tehty metsäkanalintujen soidinpaikkakartoitus keväällä 2025. Lisäksi tehdyissä lumijälkilaskennoissa on havaittu metsäkanalintujen jälkiä ja mahdollisia soidinpaikkoja. Havaintojen perusteella ohjelmassa arvioidaan erityisesti alueen metsokannan olevan vahva. Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa myös, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Lisäksi Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan.

Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Tärkeää on huomioida havaitut soittimet voimaloiden sijoittelussa. Lumijälkilaskentojen perusteella alueella esiintyy mm. saukko ja majava. Ohjelmassa kerrotaan, että kaikki 20-luvulla analysoidut majavanäytteet lähiseuduilla ovat olleet kanadanmajavia. Saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei ole kartoitettu tuotantoalueelta. Luke korostaa sitä, mitä ohjelmassakin todetaan. Saukon lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee kartoittaa alueelta tai muuten erityisesti huomioida sellaisiksi soveltuvat paikat alueella hankkeen jatkosuunnittelussa.

Hankealueen ympäristöön sijoittuu tuulivoimahankkeita, joista osa rajautuu toisiinsa ja muodostaa laajoja melko yhtenäisiä tuulivoima-alueita. Alle 10 km säteellä hankkeesta on 9 tuulivoimahanketta, joista Latvaselän hanke rajautuu tässä tarkasteltavaan Koutuanjärven hankkeeseen. Yhteisvaikutusten osalta kerrotaan, että niitä tullaan tarkastelemaan 10 km säteellä olevien hankkeiden kanssa. Luke näkee, että yhteisvaikutuksia voi kohdistua myös laajemmalle alueelle sellaisten lajien kanssa, joiden tilankäyttö on laajaa. Vaikutuksia syntyessä, voi yleinen tuulivoimasuunnittelun volyymi isossa mittakaavassa aiheuttaa yhteisvaikutuksia, sillä elinympäristöihin kohdistuu tällöin muutoksia Suomen mittakaavassa laajalla alueella. Yhteisvaikutusten huolellinen tarkastelu hankkeen tulevaisu vaiheissa on tärkeää, sillä hanke sijoittuu alueelle, jonne tuulivoimaa on suunnitteilla paljon.

Metsähallitus Luontopalvelut (osittain salassa pidettävä lausunto, salassa pidettävää osaa ei esitetä tässä)

Vaikutukset suojelualueisiin

Hankealueen sijoittuminen suhteessa suojelualueisiin

Hankkeen vaikutusalueella on useita Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa ja hoidossa olevia suojelualueita ja suojeluun varattuja alueita. Lähimpänä hankealuetta sijaitsee Lapiosuon suojeluun varattu alue, joka rajautuu hankkeen tuotantoalueeseen ja sijoittuu pieneltä osin myös sen sisälle. Tuotantoalueeseen rajautuu myös Vitsasuon suojeluun varattu alue. Noin 3 km etäisyydellä tuotantoalueesta sijaitsee Virvikkosuon Natura-alue (SAC) ja n. 3,8 km etäisyydellä Kärp-

päsuo-Räinänsuon Natura-alue (SAC/SPA), joka sisältyy luonnonsuojelulailla perustettuun Kärppäsuon-Räinänsuon soidensuojelualueeseen.

Hankkeen sähkönsiirtovaihtoehtoista SVE1A ja SVE1C risteävät suojeluun varatun Kivijärvensuon alueen kanssa. Sähkönsiirtovaihtoehtojen läheisyydessä sijaitsevat Virvikkosuon Natura-alue n. 0,1 km etäisyydellä ja Kuisuon Natura-alue (SAC/SPA) n. 1,7 km etäisyydellä. Metsähallitus toteaa, että lähtökohtaisesti kaiken hankkeeseen liittyvän rakentamisen tulee tapahtua suojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden ulkopuolella, ja niihin nähden tulee varata myös riittävästi suoja-etäisyyttä.

Natura-arvioinnit

YVA-ohjelman mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä tehdään luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi Kärppäsuo-Räinänsuon Natura-alueelle, jonka yhdelle suojeluperustelajille arvioidaan voivan aiheutua hankkeesta merkittäviä yhteisvaikutuksia. Myös Metsähallitus pitää Natura-arvioinnin laatimista tarpeellisena.

YVA-ohjelman viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä (5 b) on arvioitu Natura-arvioinnin tarpeellisuutta hankkeen vaihtoehtoisten yhteisvoimajohtoreittien suhteen (SVE1A, SVE1B, SVE2A), jotka toteutuessaan toimitsevat myös Puka-ahon ja Kaartosuon sekä Kinttaisviidan tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden sähkönsiirrossa. Merkittävien vaikutusten aiheutumista Kärppäsuo-Räinänsuon Natura-alueen suojeluperusteina oleville lintulajeille pidetään mahdollisena yhdessä muiden hankkeiden kanssa, joten Natura-arvioinnin laatimisen katsotaan olevan tarpeellista.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että yhteisvaikutusten arviointi lähialueen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden ja niihin liittyvien sähkönsiirtoreittien kanssa on keskeinen osa hankkeessa tehtävää Kärppäsuo-Räinänsuon Natura-alueen Natura-arviointia.

Linnusto

Hankealueen lähellä sijaitsevilla suojelualueilla ja suojeluun varatuilla kohteilla on merkittäviä linnustoarvoja. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee useita lintudirektiivin perusteella suojeltuja Natura-alueita, ja hankkeen tuotantoalue rajautuu valtakunnallisesti tärkeään lintualueeseen (FINIBA-alue, Isterinjärven ympäristön suot). Hankealueen lähistöllä on myös maakunnallisesti tärkeitä lintualueita (MAALI-alueet). YVA-ohjelman mukaan hankkeen linnustaselvitykset on jo pääosin toteutettu kuluneen vuoden aikana. Tarkemmat tiedot selvitysten toteutuksesta ja tuloksista raportoidaan YVA-selostuksen yhteydessä, joten tässä vaiheessa on vaikea arvioida tehtyjen selvitysten riittävyttä ja luotettavuutta. Metsähallitus korostaa sitä, että selvitysten perusteella tulee saada luotettava käsitys siitä, kuinka iso merkitys hankealueella ja sen kautta liikkumisella on läheisten suojelukohteiden linnustolle.

YVA-ohjelmassa on mainittu, että pesimälinnustonselvitys ulotetaan myös suojeluun varatulle Lapiosuon alueelle. Metsähallitus huomauttaa, että Lapiosuon lisäksi hankkeen tuotantoalueen välittömässä läheisyydessä on Vitsasuon suojeluun varattu alue, jonka linnuston selvittäminen olisi myös perusteltua. YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, onko hankkeessa tarkoitus selvittää Kärppäsuo-Räinänsuon Natura-alueen pesimälinnuston nykytilaa. Metsähallitus pitää tärkeänä, että Natura-arvioinnin pohjaksi saadaan ajantasaista tietoa alueen suojeluperustelajien esiintymisestä. Arvioinnissa on syytä hyödyntää tarvittaessa myös muissa lähialueen hankkeissa tehtyjä selvityksiä, ja varautua täydentämään puutteellisia tietoja maastonselvityksin.

Metson osalta on tehty soidinpaikkaselvitys, ja havaintoja kanalinnuista on tehty myös mm. lumijälkilaskennan yhteydessä. Havaintojen perusteella erityisesti metsokannan todetaan olevan tuotan-

toalueella varsin vahva. Kanalinnut ovat erityisesti soidinaikanaan herkkiä ympäristön häiriöille, ja ne ovat myös alttiita törmäämään tuulivoimaloiden runkoihin. YVA-ohjelmassa on mainittu tutkimustuloksia, joiden mukaan mm. metsopopulaatiot ovat heikentyneet tuulivoimaloiden läheisyydessä vielä useita vuosia voimaloiden rakentamisen jälkeen. Metsähallitus pitää tärkeänä, että hankkeen suunnittelussa huomioidaan alueen merkitys metsäkanalintujen elinympäristönä ja tehdään tarvittavat toimenpiteet haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Hankkeen vaikutusalueella on maakotkan ja muuttohaukan reviirejä, joiden tarkemmat tiedot ovat salassa pidettäviä. Metsähallitus lausuu maakotkaan ja muuttohaukkaan liittyvät asiat seuraavassa lausunnon salassa pidettävässä osuudessa.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Hanke sijoittuu aivan Latvaselän tuulivoimahankkeen viereen, muodostaen sen kanssa yhtenäisen tuotantoaluekokonaisuuden. Koutuanjärven ja Latvaselän hankkeiden vaikutukset tulisikin arvioida kokonaisuutena. Yhteisvaikutuksia syntyy myös useiden muiden tuulivoimahankkeiden kanssa; alle 10 kilometrin etäisyydelle hankkeen tuotantoalueesta sijoittuu kaikkiaan 9 suunnitteluvaiheessa olevaa tuulivoimahanketta, ja 15 kilometrin etäisyydellä hankkeita on jo 12.

Metsähallitus katsoo, että yhteisvaikutusten arvioinnissa korostuvat erityisesti linnustovaikutukset, eivät pelkästään tuuli- ja aurinkovoimaloiden, vaan myös sähkönsiirtoreittien takia. Useat lähialueen hankkeista sähkönsiirtoreitteineen sijoittuvat alueelle, jolla on merkittäviä linnustoarvoja, ja aiheuttavat linnustolle tärkeiden elinympäristöjen ja ekologisten yhteyksien pirstoutumista ja heikentymistä.

Koutuanjärven hankkeessa suunnitellaan sähkönsiirron yhteisjohtoja saman toimijan muiden lähialueen hankkeiden kanssa, mutta useilla muilla lähialueen hankkeilla on erilliset sähkönsiirtovaihtoehdot, mikä aiheuttaa ekologisten yhteyksien pirstoutumista entisestään. Arvioinnin johtopäätöksissä tuleekin selkeästi näkyä eri hankkeiden muodostaman kokonaisuuden aiheuttamat vaikutukset yksittäisen hankkeen vaikutusten ohella. Pelkän yhteisvaikutusten arvioinnin lisäksi tulisi esittää ratkaisuja, miten estetään tai lievennetään yhteisvaikutuksista aiheutuvia elinympäristöjen mentyä ja ekologisten yhteyksien heikentymistä.

Oulun museo- ja tiedekeskus, kultuuriympäristö

Tuotantoalueen sekä sen välittömän lähiympäristön maisema on luonteeltaan rakentamatonta, metsäistä ja maisematilaltaan suljettua luonnonmaisemaa, johon vaihtelua tuovat avoimet puuttomat suoalueet sekä suolammet ja -järvet. Koutuanjärven ja Iso Mättäisjärven ympäristöt ovat virkistyskäytössä, samoin Vitsasuolla on virkistyskäytön rakenteita. Tuotantoalueella sekä sen välittömässä lähiympäristössä avautuu pitkiä ja laajoja näkymiä erityisesti maisematilaltaan laajemmin avoimilla järvien ja avosoiden alueilla, kuten mm. Koutuanjärvellä ja Vitsasuolla. Hankealueella on myös avoimia ja puoliavoimia hakkuuaukeita. Voimajohtovaihtoehtojen tarkastelualueella vaihtelevat metsäiset selänteet ja niiden välissä olevat suoalueet, jotka muodostavat paikoin laajoja useamman suon muodostamia lähes puuttomia kokonaisuuksia.

Hankealueella on voimassa Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavat 1.–3. sekä voimaan määrätty energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa alue on osoitettu tuulivoima-alueeksi (tv-1, 514). Hankealueen lähistölle sijoittuu useita eri vaiheessa (suunnitteilla, rakenteilla, tuotannossa) olevia tuulivoima-alueita, jotka on huomioitu YVA-ohjelmassa. Yhteisvaikutuksia hankkeen kanssa tullaan arvioimaan YVA-menettelyssä. Hankealu-

eella on voimassa Uuden Oulun yleiskaava 2050, jossa alueen keskiosa pohjoiseteläsuunnassa sijoittuu arvokkaalle vesistön valuma-alueelle.

YVA-ohjelman mukaan vaikutukset maisemaan sekä valtakunnallisiin ja maakunnallisiin maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteisiin arvioidaan yleisesti 0–40 kilometrin etäisyydeltä, painottaen noin 0–21 kilometrin etäisyyttä suunnitelluista tuulivoimaloista. Maakunnallisesti arvokkaat piste-mäiset ja aluekokonaisuuksien ulkopuoliset rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä paikallisesti arvokkaat kohteet kartoitetaan ja arvioidaan noin 0–9 kilometrin etäisyydellä. Aurinkovoiman osalta vaikutusten arviointi painottuu noin kilometrin etäisyydelle. Voimajohtojen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan noin kahden kilometrin etäisyydellä suunnitellusta voimajohtosta. Ohjelmassa on listattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt ja perinnemaisemat. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet, pyramidikatkoiset kesänavetat Haapaniemellä ja Hirvelässä (RKY 2009), sijaitsevat molemmat noin 6 km etäisyydellä voimaloista. Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat kohteet, Siuruanmäki ja Yli-lin kunnantalon törmä (MRKY 2015), sijaitsevat 9 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue Karjalankylän-Hökänrannan kulttuurimaisemat lijojarven sijaitsee 12 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimaloista. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Aittojärven ja Livojokivarren kulttuurimaisemat (VAMA 2021), sijaitsee 24 kilometrin etäisyydellä. Paikallisesti arvokkaat kohteet selviävät esitetystä lähtöaineistosta.

Arvioinnin pohjaksi laaditaan maisema- ja kulttuuriympäristöanalyysi, jossa huomioidaan muun muassa maisemakuvan kannalta merkittävimmät näkymäsuunnat ja -alueet, yhtenäiset maisematilat, maiseman solmukohdat, kulttuurihistorialliset ympäristöt sekä maisemakuvaltaan herkimmat alueet. Analyysissä kartoitetaan myös tarkastelualueen maisemallisesti arvokkaat alueet sekä olemassa olevat maisemavauriot, kuten metsänhakkuut. Maisemavaikutusten havainnollistamiseksi laaditaan näkymäalueanalyysi ja havainnekuvia kuvauspisteistä, joiden valinnassa huomioidaan maisemallisesti tai kulttuuriympäristöltään arvokkaat alueet, virkistyskohteet sekä asutus. YVA-ohjelman mukaan arvioinnissa selvitetään myös yhteisvaikutuksia tarkastelualueelle sijoittuvien muiden toiminnassa ja suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteisvaikutuksia arvioidaan kartta- ja ilmakuvatarkastelun perusteella. Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole huomautettavaa YVA-ohjelmasta.

Oulun museo- ja tiedekeskus, arkeologia

Ohjelman mukaan (Taulukko 8-1) vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön arvioidaan tuuli- ja aurinkovoimaloiden ja sähköaseman rakennuspaikoilta sekä lähialueilta noin sadan metrin etäisyydellä, maakaapeli- ja sisäisten huoltoteiden osalta noin 50 metrin etäisyydellä ja voimajohtoreiteiltä vähintään noin 200 metrin etäisyydellä johdon keskilinjasta. Näistä tuulivoimaloiden kohdalla mainittu 100 metrin etäisyys rakennuspaikasta ei ole riittävä; arviota ei tule tehdä 100 metrin etäisyydellä pistemäisestä rakennuspaikasta vaan koko tv-alueesta, jolle voimala siihen liittyvine nosto-, kokoamis- ym. alueineen voidaan sijoittaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö käsitellään selostuksen kohdassa 15 Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaisesti maaliskuun 2025 tilanteessa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä tunnettiin rekisterin mukaan yhdeksän (Taulukko 15-1), lisäksi rekisterissä oli kaksi mahdollista muinaisjäännöstä. Voimajohtoreittien lähialueelta tunnetaan 13 kohdetta (Taulukko 15-2). Syyskuussa 2025 tuotantoalueelta on tullut tietoon yksi uusi kohde *Koutuanjärvi 2* (1000093183). Paikalta on rautakauteen viittaavia löytöjä ja näihin mahdollisesti liittyviä rakenteita. Tällä hetkellä muinaisjään-

nösrekisterissä kohteen lajina on mahdollinen muinaisjäännös. Kohteen tarkemman luonteen ja laajuuden selvittäminen edellyttää alueella tehtävää kajoavaa tarkkuusinventointia.

Valtioneuvoston syksyllä 2024 hyväksymä ja 1.3.2025 voimaan tullut valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK)-inventointi on otettu huomioon mainitsemalla, ettei tuotantoalueella ole VARK-kohteita ja toteamalla voimalinjan etäisyys VARK-alueista. Kun VARK-alueet rinnastuvat muihin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisiin alueisiin (RKY ja VAMA) tulee ne käsitellä arvioinnissa vastaavalla tavalla kuin arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) ja maisema-alueet (VAMA). Kohteista tulee olla listaus, jossa mainitaan myös kohteen VARK-tunnus. Kohteet ovat:

Säynäjäkankaan VARK-alue (VARK_ID 100258)

Yli-lin Kierikin kivikauden kohteet (VARK_ID 100264)

Kierikinkankaan VARK-alue (VARK_ID 100270)

Kuuselankankaan VARK-alue (VARK_ID 100271)

Purkajasuo, Vuornos, VARK-alue (VARK_ID 100272)

Ohjelman kuvassa 15-2 ja liitteen 1 arkeologisia kohteita esittämissä kartoissa on merkitty kaikki sekä tuotantoalueen että sähkönsiirtoreittien kattamalta alueelta tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja VARK-alueet. Liitteessä 1 on esitetty tarkemmin karttaottein 300 metrin etäisyydellä tai lähempänä hanketta olevien kohteiden sijainti suhteessa hankkeen rakenteisiin (voimalat sähkönsiirto). Arkeologisten kohteiden, mukaan lukien VARK-alueet, etäisyys ilmoitetaan kunkin kohteen pistekoordinaatin mukaisesti. Tekstin ja taulukon 15-2 perusteella VARK-alueiden etäisyys lähimmillään on noin 110 metriä (tekstissä) tai 115/120 metriä (Taulukko 15-2). Etäisyys tulisi kuitenkin ilmoittaa kohteen aluerajauksesta. Esimerkiksi VARK-kohteen *Juutisenkangas* aluerajaus ulottuu arviolta vain noin 20 metrin etäisyydelle voimalinjan keskilinjasta eli kohde on jäämässä ainakin osin johtoauekealle. Sama koskee ilmeisesti myös kohdetta *Voima-Kuusela*, joskaan sen etäisyys voimalinjan keskeltä olisi nyt tiedossa olevan rajauksen perusteella arviolta noin 30–35 metriä. Liitteen 1 kartalla VARK-kohteissa käytetty aluerajaus osoittava paksu sininen viivamerkintä näyttää sijoittuvan muinaisjäännösalueen rajauksen sisäpuolelle eli kohteet ovat hieman viivamerkin esittämää laajempia.

Ohjelman mukaan tuotantoalueella ja sähkönsiirtoreiteillä tehdään arkeologinen inventointi. Inventoinneissa tulee huomioida koko hankealue keskittyen arkeologisesti potentiaalisiiin alueisiin sekä muuttuvan maankäytön alueisiin. Koska suunnitellut sijainnit voivat muuttua hankkeen edetessä, on inventoinnin hyvä olla niin kattava, että vältetään täydennysinventoinneilta. Alustavat tuulivoimaloiden alueet (tv-alue) tulee inventoida kokonaisuudessaan. Myös tunnettujen kohteiden kunto ja tiedot tulee tarkastaa. Kaikille kohteille tulee määrittää aluerajaus. Arkeologisen selvityksen tekijän tulee olla yhteydessä museoon ennen inventointia. Tuotantoalueen inventoinnista vastaava konsultti on ollut yhteydessä museoon. Voimalinjinventoinnista ei ole oltu yhteydessä museoon.

Kenttätutkimusten tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena paikkatietoaineistoinen arviointia varten alueelliseen vastuumuseoon (kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi). Tutkimusraportin tiedot tallennetaan muinaisjäännösrekisteriin (Kulttuuriympäristön palveluikkuna www.kyppi.fi.) Lisäksi arvioinnissa varmistetaan, mielellään ennen sen hankeaineistoon liittämistä, että selvitys vastaa sille asetettuja tavoitteita. Museo toimittaa raportin sen julkaisun jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan julkisessa palvelussa:

<https://asiat.museovirasto.fi>. Verkossa julkaistava tutkimusraportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajan nimiä tai osoitteita tai muita salassa pidettäviä tietoja.

Muinaisjäännöksiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan lähemmin YVA-selostuksessa. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvissa vaikutuksissa tulee huomioida tuulivoimaloiden sijainnin, tien, sähköaseman, ilmajohto- ja maakaapelilinjojen lisäksi mahdolliset maa-aineksen otto- ja kaivopaikat ja mahdolliset maan läjityspaikat sekä väliaikaiset nosto-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparaki-alueet. Samoin tulee huomioida myös tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien rakentamisen, käytön ja lopettamisen aikaiset toimet. Kyseiset toimenpiteet tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen suorita ja epäsuoria vaikutuksia muinaisjäännöksiin. Myös väliaikaiset toiminnot tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Sähkönsiirtoreitti SVEB ylittää lijoen kohdassa, jossa on useita voimalinjoja, joko jo olevia tai suunniteltuja. Maanmittauslaitoksen tuottamaan 5p-laserkeilausaineistoon perustuva maastomaali viittaa siihen, että kohteen Voima-Kuuselan tällä hetkellä tunnettu aluerajaus on puutteellinen ja että kohde jatkuu nykyistä kauemmas itään.

Muinaisjäännösten osalta on otettava huomioon, että esimerkiksi tv-alueita ei tule sijoittaa siten, että muinaisjäännös jäisi tv-alueelle eikä tuulivoimaloita tai sähkönsiirtoreiteillä pylväitä tule sijoittaa niin, että muinaisjäännökset jäisivät harusten väliselle alueelle. Mahdollisesti sähkönsiirtoreiteillä olevat kohteet tulee huomioida myös rakentamista ja huoltoreittiä suunniteltaessa. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kuulla alueellista vastuumuseota myös pylväspaikkojen sijoittelun osalta. Muuttuvan maankäytön läheisyydessä muinaisjäännöskohteisiin kohdistuvaa vaikutusta arvioitaessa tulee selostuksessa tarvittaessa käyttää riittävän suurimittakaavaista kohdekarttaa.

Oulun seudun ympäristötoimella ei lausuttavaa.

Oulun vesi -liikelaitos

Tuotantoalue sijoittuu läheisen saumamuodostuman lähituntumaan, ja se rajautuu Säynäjäkankaan (11615504, 2-luokka) pohjavesialueeseen ja pieneltä osin myös Huiskankankaan (11972005, 1-luokka) pohjavesialueeseen, jolla on vedenottotoimintaa. Aurinkovoiman tuotantoalue sijaitsee yli kilometrin etäisyydellä Säynäjäkankaasta ja Huiskankankaasta.

Voimajohtovaihtoehdot SVE1A, SVE1B ja SVE1C sijoittuvat Huiskankankaan (11972005, 1-luokka) pohjavesialueelle sekä Säynäjäkankaan (11615504, 2-luokka) ja Kyrönniemen (11972004, 1-luokka) pohjavesialueiden läheisyyteen. Vaihtoehdot SVE1A ja SVE1C sijoittuvat myös Konttikankaan (11139051, 1-luokka) pohjavesialueen läheisyyteen. Huiskankankaan, Konttikankaan ja Kyrönniemen pohjavesialueilla on vedenottotoimintaa. Konttikankaan pohjavesialueen vedenotto sijoittuu noin yhden kilometrin päähän vaihtoehdoista SVE1A ja SVE1C. Voimajohtovaihtoehdon SVE2A ja SVE2B läheisyyteen ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita.

Lausuntonaan Oulun Vesi toteaa, että sähkönsiirron toteutusvaihtoehdoista voimajohtovaihtoehdot SVE1A, SVE1B ja SVE1C kulkevat Huiskankankaan pohjavesialueen läpi. Oulun Veden näkemyksen mukaan Hervan suunnitellulle sähköasemalle suuntautuvien voimajohtoreittien toteutusvaihtoehdoissa on riski pohjaveden laadun heikkenemiselle. Huiskankankaan pohjavesialueelta otetaan merkittävä osa Yli-lissä talousvetenä käytettävästä pohjavedestä. Lisäksi lähialueella sijaitsee Kyrönniemen vedenottamo, josta otetaan myös pohjavettä yli-iiläisten käyttöön.

Pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset sekä riskit ovat suurimmillaan rakentamisvaiheessa. Vaikutus tai riski syntyy maansiirtotöistä, joissa pohjavettä suojaavia maakerroksia poistetaan ja maastossa on runsaasti koneita, joista tai joiden tankkauksista voi päästä öljyä maaperään ja pohjaveteen. Mahdollinen vaikutus on pohjaveden samentuminen ja orgaanisen aineksen lisääntyminen. Lisäksi kaivuutyöt voivat vaikuttaa pohjaveden pinnantasoon paikallisesti.

Kokonaisuudessaan hankealueelle sijoittuvia pohjavesialueita voidaan pitää arvokkaina harjualueina, joissa kaikessa toiminnassa tulee ottaa tarkkaan huomioon mahdolliset ympäristövaikutukset.

Oulun kaupungille on tärkein Huiskankankaan pohjavesialue, johon voimajohtoreittien (SVE1A, SVE1B ja SVE1C) rakentamisella voidaan arvioida olevan kaikkein eniten vaikutusta. Toteutessaan hanke voi vaikuttaa pohjaveden laatuun heikentävästi pitkällä aikavälillä. Alueita joudutaan raivaamaan sekä myös tiestämään, jonka takia luonnollinen pohjaveden hapettuminen alueilla voi heiketä. Riskien minimoimiseksi ja pohjaveden laadun turvaamiseksi tulisi voimajohtoreittien linjaukset tehdä vaihtoehtojen SVE2A ja SVE2B mukaisesti. Oulun Vesi on myös alkamassa selvittämään Yli-lin alueen pohjavesien määrää aikaisempaa tarkemmin yhteistyössä Geologian tutkimuskeskuksen kanssa.

Paliskuntain yhdistys

Koutuanjärven tuotantoalue sijaitsee Kollajan paliskunnan luoteisosassa lähellä Oijärven ja Kiimingin paliskuntia. Voimajohtovaihtoehdot sijaitsevat Kollajan, Oijärven ja Kiimingin paliskuntien alueilla. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Paliskunnat ovat erittäin kuormittuneita laidunlansa vähenemisestä ja pirstoutumisesta teollisen maankäytön vuoksi. Kiihtyvä energiahankkeiden suunnittelu työllistää paliskuntien poroisäntää ja hallintoa kohtuuttomasti. Paliskunnissa on toiminnassa ja suunnitteilla huomattava määrä tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa. Lisäksi alueella on runsaasti muutakin maankäyttöä. Poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kumuloituvaa häiriötä ja laidunalan heikkenemisen ja vähenemisen taakkaa.

Paliskuntain yhdistys lausuu asiassa yleisellä tasolla, sillä yhdistykseen tulee pelkästään erilaisiin maankäytön hankkeisiin liittyen lausuntopyyntöjä vuosittain vajaa 100 ja määrä on nousussa. Teollisen maankäytön suunnittelu poronhoitoalueella kuormittaa yhdistyksen resursseja myös monenlaisten asiantuntijatehtävien, viranomaisneuvotteluiden ja ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Nykyiset resurssit eivät enää riitä yksityiskohtaiseen paneutumiseen yksittäisiin hankkeisiin.

Hanketoimijalla ja viranomaisella on velvollisuus olla selvillä hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset on arvioitava riittävällä tarkkuudella yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa, paliskunnan asiantuntemusta hyödyntäen. Vaikutusten arvioinnissa yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa ja kumulatiiviset vaikutukset olemassa olevien kuormittavien maankäyttömuotojen kanssa on otettava huomioon.

Arviointiin osallistumisessa paliskunta antaa aikaansa ja asiantuntemustaan hankesuunnittelun käyttöön. Tämä on syytä ottaa huomioon arviointia toteutettaessa: aika on pois paliskunnan varsinaisesta poronhoitotyöstä, ja olisi korvattava asianmukaisesti. Arvioinnin laadukkaan toteuttamisen kannalta oleellista on myös välttää paliskunnan kuormittamista kiireisimpien poronhoitotöiden aikaan.

Poronhoidon huomioon ottaminen maankäyttöhankkeissa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3§). Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. PHL 53§:n kaltaisia neuvotteluita suositellaan käytäväksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja. Maakuntakaavamääräykset voivat myös ohjata neuvottelujen käymiseen.

Poronhoitoalueen maakuntakaavoissa on poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista edellyttäviä yleismääräyksiä sekä tarkempia määräyksiä esim. poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioonottamisesta ja säilyttämisestä. Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaa-kuntakaavan poronhoitoalueen rajaa koskevan merkinnän määräys edellyttää: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.”

Alueidenkäyttölain 32§:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoitolain 3§ tekee poronhoitajista alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Alueidenkäyttölain 9§:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Poronhoidon nykytila ja toiminta suunnittelualueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata riittävän laajasti. Samoin poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla alueen paliskunnat ja tarkemmin lähialueen poronhoito. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida hyödyntäen alueen paliskunnan poronhoidon ja alueen käytön asiantuntemusta. Vaikutukset tulee arvioida yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Arvioinnissa tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle: paljonko siellä laiduntaa ja käsitellään poroja poronhoitotoissa, mihinkin aikaan vuodesta. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen rakennelmien ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin (suora ja epäsuora vaikutus), porojen laidunten käyttöön (häiriö, kulkureittien muutokset ym.), poronhoitotoimintaan (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit ym.) ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia suoria vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat, että välilliset vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä niin rakentamisen aikaiset kuin toiminnan aikaisetkin vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä keinoja ja esittää toimia haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

YVA-ohjelma

Poroelinkeinosta tulisi kuvata YVA-ohjelmassa seuraavia perusasioita (suositellut lähdeaineistot):

Paliskunnan perustiedot: suurin sallittu ja todellinen eloporomäärä, osakkaiden määrä, liikenne- ja petovahingot. Paliskunnan sijoittuminen poronhoitoalueella sekä poronhoidon toiminnan erityispiirteet. (Paliskuntain yhdistyksen nettisivut, Poromies-lehden 1.nron tilastoliite, julkaisut, paliskunnan haastattelut)

Poronhoidon toiminnan luonne hankealueella ja koko paliskunnassa (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja paliskunnan haastattelut)

Poronhoidon perusinfrastruktuurin kuvaus hankealueella ja koko paliskunnassa (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja paliskunnan haastattelut)

Hankealueen sijoittuminen porojen laiduntamiseen ja muuhun toimintaan nähden (porotalouden paikkatietoaineisto, karttatyöskentely ja haastattelut, mahdolliset GPS-panta-aineistot)

Viimeaikaisin laiduninventointitieto paliskunnan laitumista (Luonnonvarakeskus)

Porotiheystieto hankealueelta (esim. lähimmän erotusaidan porojen käsittelytiedot tai paliskunnan haastattelut)

Alueen merkitys paliskunnan toiminnan kannalta (em. tietojen ja poroisännän/paliskunnan edustajan haastattelun pohjalta):

o Miten suuri osa paliskunnan poroista laiduntaa/käsitellään alueella?

o Miten suurta osaa poronmistajista hanke koskee suoraan?

o Jos alueelle sijoittuu poronhoidon rakenteita (esim. erotusaita, kämppä), mikä on niiden merkitys (pääaita vai vähemmän käytetty) paliskunnan poronhoidon kannalta?

o Hankealueen maanomistus. Tämä vaikuttaa poronhoitoalueen eri osissa mm. paliskunnan korvaamisvelvoitteeseen porojen aiheuttamista vahingoista, viranomaisten neuvotteluvollisuuteen ym.

PHL 53§:n mukaisen tai kaltaisen neuvottelun tarve, ajankohdat ja miten se sovitetaan yhteen YVA- ja kaavamenettelyjen kanssa.

Maankäyttöhankkeista voi aiheutua poronhoidolle ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia:

1) vaikutukset porolaitumiin:

(a) laitumien poistuminen poronhoitokäytöstä suoraan ja epäsuorasti: poro alkaa välttää tiettyjä alueita tai alueita ei voida käyttää poronhoidossa täysipainoisesti

(b) laidunten muuttuminen

(c) laidunten pirstoutuminen

(d) laidunten epätasainen kuluminen

(e) mahdolliset haitallisten aineiden jäämät porojen ravinnossa

2) vaikutukset porojen laidunnukseen (häiriövaikutus)

3) vaikutukset poronhoitoon

(a) toimintaan: esimerkiksi porojen kuljetus- tai kulkureitit häiriintyvät

(b) rakenteisiin: esimerkiksi erotusaidat tai esteaidat jäävät hankealueille ja niiden käyttötarkoitus muuttuu tai ne jäävät kokonaan pois käytöstä

4) porovahingot (liikenteessä tai hankealueella)

5) vaikutukset poron terveyteen ja hyvinvointiin

6) sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen

7) vaikutukset poronhoitokulttuuriin

Tuulivoiman vaikutuksista poronhoitoon

Tuulivoiman tuotannolla on monenlaisia vaikutuksia poroihin ja poronhoitoon. Vaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa. Lisää tietoa löytyy:

<https://paliskunnat.fi/py/neuvonta/maankaytto/tuulivoima/>

Tuulivoiman vaikutuksia poronhoitoon arvioitaessa on vältettävä seuraavia tyypillisiä virheolettamia:

1) Tutkimukset antavat "ristiriitaista" tietoa.

Tutkimuksissa on laajalti todettu porojen ja muidenkin eläinten välttämiskäyttäytyminen (esim. Tolvanen ym. 2023). Tutkimuksessa Flydal ym. (2004) porot olivat vuoneloita tai urakoita ja tutkimuksen aikana aidassa – tästä ei voi päätellä, että eläimet "eivät häiriintyneet", kun niillä ei ollut tosiasiallisia mahdollisuuksia väistää. Colman ym. (2013) oli norjalainen tutkimus kesälaidunnuksesta, jossa porot laidunsivat niemimaalla. Tässäkään poroilla ei ollut tosiasiallista mahdollisuutta väistää voimaloita.

Tutkimus- ja kokemuseräinen tieto voimaloiden vaikutuksesta karttuu koko ajan. Paliskunnilla itsellään on paljon tietoa ja lisää voi lukea <https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/tutkimustietoa/>

2) Porojen käyttäytymistä toiminnan aikana ei voida tarkoin ennustaa.

On jo riittävästi tutkittua tietoa ja paliskuntien kokemuseräistä tietoa, jonka mukaan on hyvin todennäköisin perustein odotettavissa jonkin asteista porojen väistämiskäyttäytymistä. Varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava etenkin häiriöherkillä laiduntyypeillä, kuten kevätlaitumilla ja vasonta-alueilla. Edelleen tarvitaan lisää tietoa esimerkiksi suuren kokoluokan voimaloiden vaikutuksesta, joka voi olla paljon laajempi kuin mitä tähän mennessä on tutkittu tai mistä on kokemuksia.

3) Toiminnot ja mahdolliset melusta (40 db) aiheutuvat häiriöalueet kattavat vain pienen osan paliskunnan pinta-alasta.

Arvioinnin keskittyminen suppeasti pinta-aloihin on epäolennaista vaikutusten ymmärtämisen kannalta ja pahimmillaan johtaa harhaan, kun energiarakentamisesta aiheutuvia häiriövaikutuksia, kumuloituvia vaikutuksia ja muita yhteisvaikutuksia muun olemassa-olevan maankäytön tai muiden alueella olevien hankkeiden kanssa ei oteta huomioon.

Pinta-alaan keskittyminen ei anna kattavaa käsitystä aiheutuvista vaikutuksista laidun-pinta-alan käytettävyyteen tai poronhoidon järjestymiseen, eli poronhoitoon toiminnallisena kokonaisuutena.

Jos arvioinnissa lasketaan pinta-ala vaikutusta, niin se olisi suhteutettava alueella toimivan tokkakunnan/siidan käytettävissä olevaan laidun pinta-alaan tai ko. laiduntyyppin pinta-alaan paliskunnassa.

Jos arvioidaan häiriövaikutuksia, on ne suhteutettava paliskunnassa jo olevaan erilaisesta infrastruktuurista aiheutuvaan häiriövaikutukseen ja nähtävä kumulatiivisena (vrt. Kumpula et al. 2019).

4) Tuulivoimahankkeesta on myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia sivutoimisille poronhoitajille.

Vaikutus alueen poronhoidolle on negatiivinen. Jos poronhoitajat ovat töissä tuulivoiman tuotannossa, eivät he ole porotoissa, paliskunnan poronhoidon arjessa.

5) Poronhoidon historialliseen jatkumoon peilattuna haitallisten vaikutusten kesto on nähtävä väliaikaisena hättänä, joka sijoittuu maantieteellisesti pienelle alueelle suhteessa koko paliskuntaan ja poronhoitoalueeseen.

Historiallisesti peilaten maankäyttöhanke tulee osaksi sitä kumulatiivista muun maankäytön leviämisen jatkumoa, jossa poronhoito on joutunut väistämään ja sopeutumaan laidun pinta-alan vähenemiseen, pirstoutumiseen ja heikkenemiseen. Haitalliset vaikutukset eivät ole väliaikaisia, vaan kumulatiivisia.

Poronhoitoalueeseen suhteuttaminen vesittää arvioitujen haittojen ja vaikutusten mittakaavaa.

6) Paliskunnalle on hyötyä tuulivoimahankkeen tiestöstä.

Yleensä kaikesta uudesta tiestöstä on vain haittaa: ohjaavat alueelle lisää muutakin liikkujaa ja häiriötä. Tiet voivat ohjata poroja kulkemaan vääriin paikkoihin talvella.

7) Poronhoidolle on hyötyä tuulivoimasta, koska alueesta tulee räkkäsuoja.

Vaikutus on pikemminkin merkittävä vaikeus, jos räkkäaikana partiot ovat useiden kymmenien voimaloiden alla hajallaan. Voimaloiden sorakentät eivät tarjoa laadukasta ravintoa imettävälle vaatimelle tai poroille ylipäänsä.

Yleensä räkkäsuojia on jo paliskunnan alueella muutenkin riittävästi: esim. metsäauto-tiet, sora-kuopat, tunturit, avosuot, jne.

8) Muutama poro voimala-alueella on osoitus siitä, että voimaloista ei ole haittaa.

Muutaman poron esiintyminen voimaloiden läheisyydessä ei kerro siitä, että porot olisivat tottuneet voimaloihin. Paliskunnan kokonaisporomäärä on satoja tai tuhansia poroja. Yksittäiset rohkeammat yksilöt eivät edusta porojen yleistä käyttäytymistä. Joskus porot myös joutuvat altistamaan itsensä häiriölle, kun vaihtavat laitumelta toiselle.

9) Suunnittelussa jätetään 500 metrin ”suojavyöhyke” voimalasta vasoma-alueella tai suunnitellaan välittömästi tällaisen alueen viereen.

500 metriä ei ole riittävä suojavyöhyke. Vrt. esim. metsäpeura, jolle varovaisuusperiaatteen mukaan jätetään 5 kilometriä vasoma-alueeseen; Natura-alueesta häiriövyöhyke on myös pidempi.

Tuulivoima-alan ja poronhoidon näkemyksiä hyvistä käytännöistä tuulivoimahankkeiden suunnitteluun ja operointiin poronhoitoalueella on koottu tähän oppaaseen: Anttonen ym. (2023) Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella – tuulivoima-alan ja poronhoidon näkemys hyvistä käytännöistä. https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-ja-tuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf

Lopuksi

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä.

Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensi-sijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää paliskunnille täysimääräisesti. YVA- ja kaavamennettelyn aikana tulee neuvotella paliskuntien kanssa PHL 53 §:n mukaisesti tai kaltaisesti.

Alueen paliskuntien lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävänä YVA-menettelyn aikana.

Viitteet

Anttonen, M., Kangasoja, J., Luoma, E. & Paalatie, H. (2023) Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella – tuulivoima-alan ja poronhoidon näkemys hyvistä käytännöistä. Akordi Oy julkaisuja. https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-ja-tuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf

Colman, J.E., Eftestøl, S., Tsegaye, D., Flydal, K., Myrsetrud, A., (2013). Summer distribution of semi-domesticated reindeer relative to a new wind-power plant. *European Journal of Wildlife Research*. 59, 359–370. <https://doi.org/10.1007/s10344-012-0682-7>.

Flydal K., Korslund L., Reimers E., Johansen F. & Colman J.E. (2004). Effects of power lines on area use and behaviour of semidomestic reindeer in enclosures. *International Journal of Ecology* 24: 55–66.

Kumpula, J., Siitari, J., Siitari, S., Kurkilahti, M., Heikkinen, J. & Oinonen, K. (2019) Poronhoitoalueen talvilaitumet vuosien 2016–2018 laiduninventoinnissa. Talvilaidunten tilan muutokset ja muutosten syyt. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 29/2019. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/543976>

Skarin A. & B. Åhman (2014). Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. *Polar Biology* 37 s. 1041-1054.

Tolvanen A, Routavaara H, Jokikokko M, Rana P (2023) How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation* 288, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110382>

Tyler, N., Stokkan, K-A., C Hogg, Nellemann, C., Vistnes, A-I. & G. Jeffery (2014). Ultraviolet Vision and Avoidance of Power Lines in Birds and Mammals. *Conservation Biology* 28: 630–631.

Tyler, N., Stokkan, K-A., C Hogg, Nellemann, C. & A-I. Vistnes, (2016). Cryptic Impact: Visual Detection of Corona Light and Avoidance of Power Lines by Reindeer. *Wildlife Society Bulletin* 40(1): 50–5

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 25.3.2025. Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisin alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuuden takia kuntakaavaratkaisu voi riittävillä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista, erityisominaisuutta kuvaavista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde lainvoimaisiin maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Voimassa olevan alueidenkäyttölain mukaisesti maakuntakaava

ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Koutuanjärven YVA-ohjelmassa on esitetty karttaottein ja taulukkomuodossa hankealueelle, sähkönsiirtoreiteille ja näiden vaikutusalueille sijoittuvat vaihemaakuntakaavamerkinnot ja näiden määräykset. Tuulivoimarakentamisen näkökulmasta lainvoimaisista vaihemaakuntakaavamerkinnoista on huomioitava erityisesti hankealueen luoteis- ja kaakkoispuolelle rajautuvat luonnonsuojelualueet (SL-1), hankealueen koillispuolelle ja sähkönsiirtoreiteille sijoittuvat pohjaveden muodostumisalueet ja pohjavesialueet, hankealueen itäpuolelle osoitettu poronhoidon kannalta tärkeä kohde tai aita, hankealueen poikki kulkeva moottorikelkkailureitti, sähkönsiirtoreitille sijoittuva arvokas harju-alue MY-HS sekä sähkönsiirtoreittien läheisyyteen osoitetut Natura-alueet. Lisäksi Koutuanjärven hankealue sähkönsiirtoreitteineen sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle poronhoitoalueelle. Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo esille, että 1. vaihemaakuntakaavassa hankealueen lounaispuolelle osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue (luo-1, Vitsasuo) on 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettu soidensuojelun täydennysehdotukseen kuuluvana suona, ja luonnonsuojelu-alailla soiden suojelualueeksi perustettavana alueena (SL-1).

YVA-selostusvaiheessa on arvioitava hankkeen vaikutukset maakuntakaavamerkintöihin ja määräyksiin. Lisäksi Koutuanjärven tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelussa on huomioitava, että 1. ja 3. vaihemaakuntakaavan tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset kumoutuivat 27.5.2025 hyväksytyn energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tultua voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025.

Hankkeen suhde voimaan määrättyyn Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaan

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen käynnistettiin maakuntahallituksen päätöksellä lokakuussa 2021. Kaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoimakokonaisuutta, uusien tuulivoima-alueiden osoittamista ja sähkönsiirron kehittämistarpeita. Lisäksi energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetaan valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetyt perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus), pitkän aikavälin kehittämisperiaattemerkintänä kaasuputken yhteystarve sekä valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024, VN 7.11.2024).

Maakuntahallitus hyväksyi energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toisen ehdotusvaiheen vastineet ja käsitteli hyväksymisaineiston kokouksessaan 5.5.2025 (§ 59). Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuuston päätöksellä 27.5.2025 (§ 5). Päätös on toimitettu pöytäkirjan julkaisemisen jälkeen tiedoksi osallisille ja hyväksytty kaava-aineisto on tallennettu vaihemaakuntakaavan julkisille verkkosivuille. Muutoksenhakuviranomaisena toimivan Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden kirjaamosta saadun tiedon mukaan maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on tehty muutoksenhakuaikana 15 kunnallisvalitusta hallinto-oikeuteen. Alueidenkäyttölain 201 §:n mukaan maakuntahallitus voi valitusajan kuluttua määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman, vaikka maakuntavaltuuston hyväksymispäätökseen kohdistuisi valituksia. Maakuntahallitus määräsi syksyn ensimmäisessä kokouksessaan 18.8.2025 (§ 92) maakuntavaltuuston 27.5.2025 hyväksymän Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ilman lainvoimaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on kuuluttanut päätöksestä liiton verkkosivuilla ja alueen kuntien puolesta maakunnan sanomalehdissä 22.8.2025. Voimaan tullut vaihemaakuntakaava on kumonnut tai muuttanut Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen kaavaratkaisuja kaava-asiakirjoissa esitetyllä tavalla. Pohjois-Suomen hallin-

to oikeus on toimittanut 19.9.2025 maakuntaliiton kirjaamoon maakuntahallitukselle osoitetun lausuntopyynnön, joka koskee energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta saatuja valituksia. Maakuntahallitus käsittelee valituksiin laaditun lausunnon liiteasiakirjoihin ennen sen toimittamista hallinto-oikeuteen (määräaika 15.12.2025).

Voimaan määrätyssä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa (MKH 18.8.2025) Koutuanjärven hankealueen keskiosaan on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-1 514, Koutuanjärvi. Vaihtoehtojen VE 2 voimalat sijoittuvat pääsääntöisesti kyseiselle tuulivoimaloiden alueelle. YVA-ohjelmassa on selkeästi esitetty energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa hankealueelle, sähkönsiirtoreiteille ja näiden vaikutusalueille osoitetut kaavamerkinnot.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa uudistettiin myös tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä, ja ne tulivat voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025 (§ 92). Koutuanjärven YVA-selostusvaiheessa on huomioitava nämä muuttuneet / uudet merkinnot ja määräykset sekä arvioitava hankkeen suhdetta näihin. Tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat myös pienempiä, ei-seudullisten tuulivoima-alueiden suunnittelua.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaratkaisu, maakuntakaavoituksen aikana laaditut selvitykset (erityisesti maisema- ja maakotkaselvitykset ja Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskeva selvitys) ja niissä esitetyt tuulivoima-alueen toteutumisen vaikutusten lievennysesitykset tulee huomioida Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostusvaiheessa ja osayleiskaavan luonnosta laadittaessa.

Jokaisesta energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueesta on laadittu kohdekuvaus ja siitä tulee hyödyntää tarkemmassa suunnittelussa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava-aineisto kohdekuvauksineen löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tähdentää, että Koutuanjärven hankkeen sijoituessa Latvaselän tuulivoimahankkeen eteläpuolelle, muodostavat ne yhdessä vaikutuksiltaan seudullisen mittaluokan tuulivoima-alueen. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen näkökulmasta seudullisesti merkittävä kokonaisuus ja yhteisvaikutuksia lisäävä tuulivoimarakentaminen on sijoitettava maakuntakaavassa osoitetulle seudullisesti merkittävälle tv-alueelle tai tukeuduttava siihen kiinteästi.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen sähköverkkoliityntä on suunniteltu toteutettavaksi joko Her- van tai Isokankaan sähköasemalle lissä. Toteutustapoina tarkastellaan ensisijaisesti 400 kV:n yhteisjohtoa, jonka avulla Metsähallituksen Pudasjärven Puka-aho-Kaartosuon tuuli- ja aurinkovoimahanke, Pudasjärven Kinttaisviidan tuulivoimahanke ja Oulun Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahanke liitettäisiin kantaverkkoon.

Koutuanjärven hankealueen lähivaikutusalueella Oulun Yli-lissä ja Pudasjärven länsiosassa on vireillä useita muitakin energiahankkeita, joiden sähkönsiirron liittymispisteenä tarkastellaan Her- van sähköasemaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toi Koutuanjärven hankkeen ennakoneuvottelussa esille, että sähkönsiirtoa on tärkeää suunnitella yhteistyössä muiden hankkeiden kesken, jolloin useamman hankkeen voimalinjat voitaisiin yhdistää samaan johtokäytävään, ja mieluiten vielä yhteispylväisiin, haitallisten vaikutusten minimoimiseksi. Yhteistyön tärkeys koskee kaikkien samalla vaikutusalueella sijaitsevien energiantuotantotoimijoiden hankkeita. YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on käynyt keskusteluja mahdollisesta yhteistyöstä Kuikkasuon, Pukasuon ja Kää-

päsuon hankkeesta vastaavan kanssa. Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksessa on huomioitava sähkönsiirron yhteisvaikutukset muiden energiahankkeiden kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaan uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta: *"Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelua on tehtävä yhteistyössä muiden energiantuotannon hanketoimijoiden, kuntien, viranomaisten sekä kanta- ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Lisäksi on arvioitava sähkönsiirron yhteisvaikutukset muiden voimajohtohankkeiden kanssa sekä maalla että merellä."*

Aurinkovoima

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa on aurinkovoiman osalta annettu yleisiä suunnittelumääräyksiä. Uudistetut määräykset löytyvät voimaan määrätyin energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan merkintöjen ja määräyksien asiakirjasta: https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2025/06/Merkinnat-ja-maaraykset-P-P-Elvmkk_MKV-27.5.2025-%C2%A7-5.pdf.

Vaikutukset pohjavesialueisiin ja arvokkaaseen harjualueeseen

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen pohjois- ja koillispuolella sijaitsee useita pohjavesialueita, kuten Säynäjäkankaan (luokka 2) ja Huiskankankaan (luokka 1) pohjavesialueet. Koutuanjärven tuulivoimahankkeen sähkönsiirtoreittien SVE 1A-C linjaukset kulkevat Huiskankankaan pohjavesialueen poikki. Huiskankankaan pohjavesialueella sijaitsee myös maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti arvokas harjuaalue, Huiskan harju, jonka poikki sähkönsiirtoreittivaihtoehdot SVE 1A-C on suunniteltu kulkevan. Lisäksi Säynäjäkankaan pohjavesialueen poikki sijoittuu Kinttaisviidan YVA-ohjelmassa esitetyt maakaapelireittivaihtoehdot Kinttaisviidan ja Koutuanjärven tuulivoimahankkeiden välillä (MKVE1 ja MKVE2).

Sähkönsiirtoreitin linjaus tulee suunnitella siten, ettei pohjavesialueisiin ja arvokkaaseen harjualueeseen kohdistu haitallisia vaikutuksia. Kolmannessa vaihemaakuntakaavassa osoitetun arvokkaan harjuaalueen kaavamerkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan, että: *"Alueen maakäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuvaa turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja, erikoisia luonnonesiintymiä tai muinaisjäännöksiä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia muutoksia."*

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan pohjavesialueen kaavamerkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan, että: *"Suunnitelmissa ja toimenpiteissä alueella on otettava huomioon pohjaveden suojele siten, että sen käyttömahdollisuuksia, laatua tai riittävyyttä ei vaaranneta. Lisäksi pohjavesien pilaantumisen- ja muuttumisriskiä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien syntyminen on estettävä riittävin vesiensuojelutoimenpitein. Vesiensuojeluviranomaisille on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen maankäytön muutoksia suunniteltaessa ja toteutettaessa."*

Hankkeen vaikutukset pohjaveteen on arvioitava huolellisesti ja varmistuttava, ettei hankkeesta aiheudu pohjaveden pilaantumisen- tai muuttumisriskiä.

Lisäksi energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tuulivoimarakentamisen yleisessä suunnittelumääräyksessä todetaan vesistövaikutusten osalta seuraavaa: *Tuulivoiman vesistövaikutuksiin, etenkin vesistökuormituksen riskin riittävään huomioimiseen happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintymisalueilla, on kiinnitettävä tarkemmassa suunnittelussa erityistä huomiota. Tuulivoimahankkeiden suunnittelussa ja hankekohtaisissa vaikutusten arvioinneissa tulee huomioida*

valuma-alueiden muutosten ja vedenpidätyskyvyn muutokset, joista helposti muodostuu ennakoimattomia kerrannaisvaikutuksia runsaan tuulivoimarakentamisen alueilla. Lisäksi tuulivoima- ja voimajohtorakentamisen on huomioitava virtavesieliöstön vapaan liikkumisen turvaaminen tiestörakentamisessa, eroosioherkkyyden huomioiminen virtaamia äärevöitettäessä sekä rantavyöhykkeen olosuhteiden ja pienten virtavesien olosuhteiden turvaaminen. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa on huomioitava yhteisvaikutukset muiden suuresti maankäyttöä muuttavien hankkeiden kanssa.

Vaikutukset linnustoon

YVA-ohjelmassa on tuotu selkeästi esille, että hankealue sijoittuu osin linnustollisesti tärkeille alueille ja niiden välittömään läheisyyteen. Hankealue rajautuu kaakossa useammasta alueesta koostuvaan kansallisesti merkittävään lintualueeseen (FINIBA) Isterinjärven ympäristön suot. Hankealueen lähivaikutusalueella on myös useita maakunnallisesti tärkeitä lintualueita (MAALI), kuten Jäkäläkankaan suot ja Luisansuo. Hankealueen itäpuolella, lähimmillään noin 3,7 kilometrin päässä sijaitseva Kärppäsuo-Räinänsuo (SAC/SPA) on luonto- ja lintudirektiivin perusteella muodostettu. Hankealue ja sähkönsiirtoreitit sijoittuvat maakotkareviirille ja alueen läheisyydessä on myös muiden petolintujen elinympäristöjä.

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksessa on arvioitava huolellisesti hankkeen, mukaan lukien sähkönsiirtoreitit, vaikutukset arvokkaisiin lintualueisiin ja pesimälinnustoon mukaan lukien maakotka.

Vaikutusten arvioinnissa korostuvat erityisesti yhteisvaikutukset muiden vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Jatkosuunnittelussa on varmistuttava, ettei hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheuta suuria haitallisia vaikutuksia linnustoon.

Vaikutukset Natura-alueisiin ja suojelualueisiin

YVA-ohjelmassa on tuotu esiin, että hankealueen ja sähkönsiirtoreittien lähivaikutusalueella sijaitsee useita Natura-alueita ja luonnonsuojelualueita. Hankealue rajautuu luoteessa maakuntakaavassa osoitettuun Lapiosuon ja lounaassa Vitsasuon luonnonsuojelualueisiin (SL-1) ja idässä yksityiseen luonnonsuojelualueeseen Isteriojan luonnonsuojelualueeseen. Virvikkosuon (SAC) Natura-alue sijoittuu noin 100 metrin etäisyydelle voimajohdon reittivaihtoehdoista SVE1 ja Kuisuon Natura-alue (SAC/SPA) noin 1,7 kilometrin etäisyydelle sähkönsiirron vaihtoehdoista SVE1A ja SVE1C. Koutuanjärven hankkeessa on laadittu Natura-tarvearviot Kärppäsuo-Räinänsuon (SAC/SPA) ja Virvikkosuon (SAC) Natura-alueista.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tueksi valmistui keväällä 2024 selvitys maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden (tv-alueet) ja voimajohtojen Natura 2000-verkostoon kohdistuvien riskien tunnistamiseksi. Selvityksessä tarkasteltiin Natura-alueille ja -verkostolle Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen mukaisesta kaavaratkaisusta aiheutuvia potentiaalisia riskejä mm. laskemalla kuinka paljon tuulivoima-alueet ja voimajohdot vievät pinta-alaa Natura-alueita ympäröivästä vaikutusalueesta. Selvityksen tarkempaan riskiarviointiin otettiin mukaan lintudirektiivin Natura-alueet (SPA), jotka sijoituivat enintään 10 km etäisyydelle ja luontodirektiivin Natura-alueet (SAC), jotka sijoituivat enintään 5 km etäisyydelle maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista.

Sähkölinojen riskiä arvioitiin kolmella eri perusteella: Natura-alueelle sijoittuvan linjapituuden, 2 km etäisyysvyöhykkeelle sijoittuvan linjapituuden ja 5 km etäisyysvyöhykkeelle sijoittuvan linjapituuden perusteella. Riski arvioitiin erikseen toteutuneille linjoille ja suunnitelluille voimalinjoille (uusi, ohjeellinen linja tai yhteystarve).

Natura-riskiselvityksen mukaan sähkölinjat aiheuttavat suuren tai kohtalaisen riskin huomattavalle määrälle Natura SPA-alueita. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet on rajattu siten, ettei suuria haitallisia riskejä Natura-alueisiin muodostunut.

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen jatkosuunnittelussa on varmistettava, ettei Natura-alueisiin kohdistu hankkeesta ja sen sähkönsiirrosta merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Vaikutukset ekologiseen verkostoon

Natura-alueet, luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat ekologisen verkoston, jolla luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten liikkumisen turvaaminen ovat erityisen tärkeitä. Pohjois-Pohjanmaan liiton valmistuneessa Natura-alueita koskevassa selvityksessä täydennettiin ja määriteltiin Pohjois-Pohjanmaan ekologiset yhteydet ja luonnon ydinalueita yhdistävän ekologisen verkoston raja-ohjaamaan tuulivoimarakentamista ja välttämään maankäytön muutoksille herkkiä alueita. Tämä ekologinen verkosto esitetään Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan selostuksen liitekartalla 1 (Pohjois-Pohjanmaan vaihemaaakuntakaavojen seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet, tuulivoimahankkeet, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto). Valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen viherrakennetta ja ekosysteemipalveluselvityksessä määritellyjä ekologisia yhteyksiä, ja korvannut ne. Selvitys paikkatietoaineistoon löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit>.

Koutuanjärven YVA-ohjelmassa on karttaotteella esitetty, että hankealueen länsi- ja koillisosa sijoittuvat ekologisen verkoston ydinalueita 9, 10, 11 ja rannikon ydinaluetta 1a yhdistävälle ekologialle verkostolle. Ydinalue 1 on tunnistettu mm. kansainväliseksi erittäin tärkeäksi lintujen päämuuttoreitiksi ja ydinalueet 9-11 Natura-verkoston ja ekologisen verkoston solmukohdiksi, joilla sijaitsee tärkeitä lintualueita ja maakotkan elinympäristöjä. Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueita ja ekologialle verkostoa koskeva selvitys on huomioitava Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyssä. Tarkemmassa hankesuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen. Hanke-suunnittelussa on varmistuttava vaikutusarvioinnin ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden avulla Natura 2000-verkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen lähivaikutusalueelle sijoittuu kaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009), Pyramidikattoiset kesänavetat Haapaniemi ja Hirvelä. Muut maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueet ja -kohteet sijaitsevat ulommalla vaikutusalueella, lähimmillään noin yhdeksän kilometrin etäisyydellä. Kokonaiskorkeudeltaan maksimissaan 320 metriin kohoavat tuulivoimalat muuttavat toteutuessaan maisemakuvaa kuntarajojen molemmin puolin Oulussa ja Pudasjärvellä. Hankkeen lähivaikutusalueella, noin 1,5 kilometrin etäisyydellä, sijaitsee energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavassakin osoitettu valtakunnallisesti merkittävä Säynäjäkankaan VARK-alue sekä useita muinaisjäännöksiä.

Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut toukokuussa 2023 selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan. Selvitys löytyy TUULI-hankkeen nettisivuilta (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>). Selvitystä aiotaan YVA-ohjelman mukaan hyödyntää Koutuanjärven YVA- ja kaavoitusmenettelyssä maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, mitä Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä. Hankealueen eteläosassa ja sen ympäristössä sijaitsee myös luontopolkuja, laavuja ja lintutorni. YVA-selostusvaiheessa hankkeen vaikutukset arvokkaisiin kulttuurimaisema-alueisiin ja merkittäviin

rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, visuaaliseen maisemakuvaan ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on arvioitava huolellisesti ja huomioitava ne myös yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Vaikutukset poronhoitoon

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahanke sijoittuu Kollajan paliskunnan alueelle. Sähkönsiirtoreitit sijoittuvat lisäksi Oijärven ja Kiimingin paliskuntien alueille. Kollajan paliskunnan alueella on vireillä useita energiahankkeita. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaprosessissa tunnistettiin, että Kollajan paliskunnan alueelle kohdistui muita paliskuntia suurempia haitallisia yhteisvaikutuksia poronhoitoon maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueista.

Koutuanjärven hankkeessa tulee huomioida maakuntakaavan poronhoitoaluetta koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan *”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat.”* Tuulivoimarakentamisen suunnittelumääräystä on energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkistettu poronhoidon osalta: Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset, myös tuulivoimatuotannon edellyttämien voimalinjojen suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan poronhoito ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen tuulivoimahankkeessa laadukkaalla suunnittelulla, mukaan lukien mahdolliset lieventämistoimenpiteet hankesuunnitelmassa, porotalouden huomioon ottaminen rakentamisen aikana, kompensaatiot ja muut mahdolliset asiat, joista tuulivoimatoimija on sopinut erillisneuvotteluissa paliskuntien kanssa. Tämä edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua paliskuntien kanssa sekä suunnittelun aikana että toteutuksen jälkeisessä seurannassa. Paliskuntain yhdistys ja Suomen Tuulivoimayhdistys ry ovat yhteistyössä Akordi Oy:n kanssa julkaisseet tammikuussa 2023 tuulivoimahankkeiden suunnittelua ja operointia poronhoitoalueella käsittelevän toimintamallin. Linkki selvitykseen: https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-ja-tuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf

Yhteisvaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan liiton arvion mukaan hankkeen todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat yhteisvaikutuksiin lähialueen muiden vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Hankealue rajautuu luoteessa vireillä olevaan Latvaselän 11 voimalan tuulivoimahankkeeseen ja koillispuolella, lähimmillään noin 1,8-3,6 kilometrin päässä, sijaitsevat vireillä olevat Kinttaisviidan 11 voimalan ja Kuikkasuon 16 voimalan tuulivoimahankkeet. Eteläpuolella noin viiden kilometrin päässä sijaitsee juuri rakentunut 30 voimalan Pahkakosken tuulivoimapuisto. Alle kymmenen kilometrin etäisyydellä sijaitsevat myös vireillä olevat Kynkäänsuon, Tannilan, Iso Rytisuon, Kotaselän ja Iso Pihlajasuon energiahankkeet.

Merkittävimmät todennäköiset yhteisvaikutukset kohdistuvat poronhoitoon, suojelu- ja Natura-alueisiin, linnustoon, pohjavesialueisiin, visuaaliseen maisemakuvaan ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-menettelyissä on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin ja varmistuttava, ettei suuria haitallisia yhteisvaikutuksia muodostu.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen on tutustunut asiakirjoihin ja pyytää huomioimaan liitteenä olevan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen ohjeen tuulivoimapuiston suunnitteluun ja rakentamiseen. Aurinkovoiman osalta pyydetään huomioimaan liite Aurinkosähköjärjestelmien paloturvallisuusohje ja ak-

kuvarastojen osalta liite Ohje energiavarastojen suunnitteluun. Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Terveysturvallisuuden näkökulmasta keskeisiä vaikutusarvioinnin osa-alueita ovat melu- ja välkevaikutukset sekä alueet, joihin voisi kohdistua eri vaikutuksia samanaikaisesti. Maankäytön muutokset voivat vaikuttaa etenkin näkymäalueisiin (mahdollinen välkevaikutusten muutos). Happamien sulfaattimaiden vaikutus voi olla välillinen silloin, jos vaikutus ulottuisi esimerkiksi talousvetenä käytettävään pohjaveteen tai yksityiskaivoihin mahdollisen happamoitusprosessin vaikutuksesta.

Ohjelman mukaan hankkeen melu- ja välkevaikutukset arvioidaan mallintamalla. Melualuekartoilla esitetään keskiäänitasoalueiden lisäksi alueen rakennuskanta. Valo-olosuhteiden osalta tarkastellaan myös tuulivoimaloiden mastoihin ja konehuoneen päälle asennettavien lentoestevalojen näkyvyyttä. Lentoestevalojen vaikutuksia tarkastellaan osana maisemavaikutusten arviointi.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelman mukaan yhteisvaikutuksia arvioidaan erityisesti alle kymmenen kilometrin etäisyydelle Koutuanjärven tuotantoalueesta sijoittuvista hankkeista, jonka lisäksi huomioidaan muut tuotannossa ja suunnitteilla olevat tuulivoima-alueet noin 30 kilometrin etäisyydellä Koutuanjärven tuotantoalueesta. PSAVI/9699/2025 2 (2) Arvioinnin edetessä on syytä huomioida erityisesti tämän hankkeen ja muiden hankkeiden yhteisvaikutuksena alueet, joissa asutus tai loma-asutus jää eri hankkeiden vaikutuspiiriin usealta suunnalta ja yhtäaikaista vaikutuksia voisi arvioinnin perusteella ilmetä. Yhteisvaikutusalueet on syytä esittää havainnollisesti karttapohjilla, jossa on sijoitettuna häiriintyvät kohteet.

Ohjelman mukaan Koutuanjärven tuulivoima-alue ainakin yhdessä Latvaselän kanssa muodostaisi laajan yhtenäisen tuulivoima-alueen (hankkeiden laajuudesta riippuen 52–64 voimalaa) ja niiden sekä Kuikkasuon-Kinttaisviidan tuulivoima-alueiden väliselle alueelle jää ainakin jonkin verran vakiuista ja loma-asutusta, jotka yhteisvaikutustarkastelussa tulisi muun muassa huomioida.

Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti

Tuulivoima-alueen suunnittelussa on selvitettävä tuulivoimaloiden mahdolliset vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan. Vaikutusten selvittämiseksi hanketoimijan on pyydettävä Pääesikunnalta lausunto tuulivoimahankkeen hyväksyttävyydestä. Tuulivoimahankkeella tulee olla Pääesikunnan hyväksyntä, ennen kuin tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena käytettävä kaava hyväksytään.

Hanke on huomionut YVA- ohjelmassaan vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan, kuten sotilas-ilmailu ja tutkat. YVA- ohjelman mukaan Puolustusvoimat on antanut myönteisen lausunnon vuonna 2024 23 tuulivoimalasta 320 m kokonaiskorkeudella. Puolustusvoimat ei näe estettä hankkeelle.

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

Maakuntakaava

Tuotantoalue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavassa osittain seudullisesti merkittävälle tuulivoima-alueelle Koutuanjärvi tv-1 514. Maakuntakaavan ohjausvaikutusta on

syytä noudattaa ja hanke tulisi sijoittua paremmin kaavassa määritellylle alueelle. Tämä vähentäisi osaltaan voimaloiden sijoittumista liian lähelle luonnonarvoalueita.

Vesistövaikutukset

Tuotantoalueella sijaitsee Koutuanjärvi, josta laskee etelään Iijokeen Pohjois-Koutuanjoki. Tuotantoalueella sijaitsevat Pikku ja Iso Mättäisjärvet, Patalampi ja Kauhialampi. Mättäisammista laskee länteen AlaMättäisoja. Voimajohtovaihtoehdot SVE1A, SVE1B ja SVE1C ylittävät mm. Säynäjäojan ja Siuruanjoen. SVE2A ja SVE2B ylittävät Iijoen, Nauruanjoen sekä useita Iijokeen laskevia jokia/ojia lähellä Isokankaan sähköasemaa. Pohjois-Koutuanjoen tila on vain hieman heikentynyt (Purohelmi-aineisto). Usean ylitettävän joen/ojan suojeluarvo on vähäinen tai tila voimakkaasti heikentynyt (Purohelmi). (YVA-ohjelma)

Erityisesti vain hieman tilaltaan heikentyneen Pohjois-Koutuanjoen vesistöarvot on turvattava, mutta myös suojeluarvoiltaan vähäisempien ja tilaltaan heikompien virtavesien tilaa ei ole suotavaa yhtään ennestään heikentää. Tuulivoiman rakentaminen aiheuttaa niin rakentamisaikaisia kuin pysyviä vaikutuksia alueen hydrologiaan. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen katsaus (Kropsu (toim.), Maatuulivoiman rakentamisen vesistövaikutukset, Raportteja 10/2025) toteaa, että maatuulivoiman pintavesivaikutuksista on koottava vaikutusmekanismit, arviointitavat ja haittojen lieventäminen valuma-alueperusteisesti. YVA-selostuksessa tulee esittää selkeä vesienhallintasuunnitelma sekä suunnitelma pintavesivaikutusten seurannan vastuista ja raportoinnista.

Tuotantoalue on sulfaattisavien esiintymisaluetta ja sen pohjoisosassa, jonne myös suunniteltu aurinkovoima-alue paikoin sijoittuu, happamia sulfaattimaita esiintyy suurella todennäköisyydellä. Vesienhallintasuunnitelmassa tulee varmistaa, että maaperästä ei rakentamisen seurauksena liukene happamoittavia yhdisteitä.

Ekologiset yhteydet ja verkosto

Koutuanjärven tuotantoalue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja imastovaihemaaakuntakaavan selvityksissä rajatun ekologisen verkoston väylille ja ydinalueen lähistölle. Maakunnassa on useita ekologisen verkoston ydinalueita, joista erityisesti alueet 1, 9 ja 10 sijoittuvat hankealueen läheisyyteen (Kuva 20-3.). Tuotantoalueella ja sen itä- ja lounaispuolilla sijaitsee Metsähallituksen rajaamia alue-ekologisia kohteita. Tuotantoalueella sijaitsevat alue-ekologiset kohteet ovat pääosin pienehköjä kapeita käytävämäisiä alueita.

Lausujan mielestä tuulivoiman rakentaminen tulisi ensisijaisesti ohjata ekologisen verkoston ulkopuolelle. Yhteyksien pirstominen rakentamisella heikentää verkoston toimintaedellytyksiä ja etenkin häiriöille herkkien lajien elinmahdollisuuksia. On ristiriitaista perustella hankkeen hyväksyttävyyttä vihreän siirtymän hankkeena, jos se samanaikaisesti heikentää luontoarvoja tärkeillä ekologisilla ydinalueilla. Tämä tulee huomioida voimalasijoittelussa hyvin tarkoin. Lausunnon antaja katsoo, että arvioinnissa tulee olla hankevaihtoehto, jossa voimalat on sijoiteltu edes kohtuulliselle etäisyydelle jo tunnistetuista luonnolle arvokkaista kohteista.

Linnustoarvot

Alle 20 km etäisyydelle tuotantoalueesta sijoittuvat seuraavat FINIBA-alueet: Moniosainen Isterinjärven ympäristön suot rajautuu tuotantoalueeseen • Moniosainen Panumajärven ympäristön suot, n. 8,7 km etelään • Moniosainen Litokairan alue n. 12,2 km pohjoiseen • Pohjois-Pohjanmaan lintuyhdistyksen maakunnallisesti tärkeät lintuvedet ja suot, alle 20 km tuotantoalueesta: •

Luisansuo, Hirvisuo, Kärppäsuo, Järvisuo-Ojalatvasuot, Polvisuo, Kuisuo, Röytänsuo, Litokaira ja Jäkälänkankaansuot • Natura 2000 SPA-alueet, joista lähimpänä Kärppäsuo-Räinänsuo n. 3,7 km etäisyydellä tuotantoalueesta.

Tuotantoalueen länsiosa ja pääosa suunnitelluista voimajohtoreiteistä sijoittuvat kurjen kevätmuuttoreitille (valtakunnallinen päämuuttoreitti). Hankealueella on havaittu useita huomionarvoisia lintulajeja, mm. Uhanalaiset/direktiivilajit/erityisvastuulajit: Tavi, laulujoutsen, metsähanhi sekä Silmä-läpidettävät: Liro, niittykirvinen, närhi, taivaanvuohi, kuovi (otteita yva-seurantaryhmän aineistosta)

Lintulajien inventoinnit tulee ulottaa häiriöetäisyyksien mukaisille etäisyyksille suunnitelluista voimajohtoreiteistä ja muista rakenteista. Arvioinnissa tulee tuoda selkeästi esille, mitkä alueet käytännössä muuttuvat käyttökelvottomiksi kullekin lajille ja miten se vaikuttaa muun muassa läheisten luonnonsuojelualueiden lajien elinvoimaisuuteen. Linnustoselvityksiä tulee tarvittaessa jatkaa seuraavalle kaudelle. Kantojen vuosittaisvaihtelu voi olla suurta. Tavallistenkin metsälajien uhanalaistuksessa pelkästään tällä hetkellä huomionarvoisiin ja uhanalaisiin lajeihin keskittyminen ei anna todellista kuvaa hankkeen vaikutuksista, vaan arvioinnissa tulee huomioida myös vielä elinvoimaiseksi luokitellut lintulajit.

Imperia-asteikon kritiikki

Lausuja katsoo, että Imperia-asteikon käyttö on useassa hankkeessa saanut hankkeen näyttäytymään haitoiltaan todellisuutta vähäisempänä. Myös taulukossa käytettävät määreet (esimerkiksi ”kohtalaisen kielteinen”) ovat epämääräisiä ja liian väljästi tulkittavia. Maakuntakaavan, luonnonsuojelulain ja alueidenkäyttölain keskeiset luontoarvoja turvaavat tavoitteet eivät usein ole tulleet riittävästi huomioiduiksi. Erityisesti luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, ekologisten yhteyksien säilyttämisen sekä suojelualueiden ja uhanalaisten lajien suojelun sekä yhteisvaikutusten osalta on tärkeää arvioida vaikutuksia suhteessa aiempaan maankäyttöön.

Jos muutoksen suuruuden kriteerit on muotoiltu niin väljästi, että peruuttamattomia muutoksia ja niiden merkittävyyttä on hankalaa, jos ei mahdotonta osoittaa toteen, jää IMPERIA-asteikon käyttö riittämättömäksi tavaksi arvioida vaikutuksia. Esimerkiksi LUOPAS-oppaan keinoin olisi parempi tarkastella ympäristövaikutuksia (Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s. (Helda).

Kompensaatio

Hanketoimijan (sekä hankealueen kuntien) olisi syytä miettiä hyvitystä hankkeen aiheuttamaan luontokatoon, mikäli hanke toteutuu. Yhtiö voisi esimerkiksi ennallistaa ja/tai suojella vapaaehtoisesti vastaavia elinympäristöjä lähiseudulta. Toki lain mukainen luontohyvitys tuoreen lain ekologisen kompensaation määritelmän mukaisesti olisi vielä parempi.

Säteilyturvakeskus STUK - ei lausuttavaa

Väylävirasto

Tuulivoimalahankkeen jatkosuunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastoinnin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvista lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta,

toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois- Lausunto 3 (4) VÄYLÄ/6585/Vv-01.07/2025 8.10.2025 Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LI-VI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeysten rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeyskseen liittyvää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Tasoristeyslupan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon, kirjaamo@vayla.fi. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 v2).

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet, jotka löytyvät sivulta: <https://vayla.fi/suunnittelurakentaminen>. Väylävirasto huomauttaa, että ajantasaiset ohjeet on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluettelo>).

Mielipiteet

Mielipide

Asumme perheen kanssa Yli-lin keskustassa. Tuulivoima hanketta ei tule toteuttaa. Haluamme ettei meitä motiteta tuulivoimaloilla ja ettei niitä rakenneta lähelle asuin ympäristöämme. Huolena tuulivoimaloiden vaikutuksista asukkaisiin, asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Vaikutus alueen luontoon ja eläimiin. VE0 Hanketta ei toteuteta.

Mielipide

Tuulivoima- ja aurinkovoimalabuumi on lähtenyt Pohjois-Pohjanmaalla täysin käsistä. Puhutaan paljon suunnitelmallisuudesta, vaikutusten arvioinnista ja mallinnuksesta, ihmisten tiedottamisesta ja vaikutusmahdollisuuksista, mutta konkretia osoittaa, että tämän hetken "buumi" on suuri kupla, jossa vain raha ja oma intressi ohjaa toimijoita. Eritoten vanhan Yli-lin kunnan aluetta ja Tannilan kylää ollaan muuttamassa teollisuustantereeksi niin voimalahankkeiden kuin voimansiirtolinjojen

muodossa. Asun itse Oulussa, mutta olen kotoisin Tannilasta ja nykyisin mökkeilen alueella paljon: ainakin vielä toistaiseksi, kun siellä on edes jotain rauhaa ja maisemia, joissa rentoutua.

Olen nyt viimeisen kahden vuoden ajan yrittänyt pysyä työssä käyvänä ihmisenä ajan tasalla lähi-alueiden eri hankkeista, tutkia alueita ja niiden erityispiirteitä ja osallistua hankkeisiin mielipiteiden voimin. Kaikista hankkeista paistaa läpi se, että a) alueiden erityispiirteet esimerkiksi vesistövaikutusten (niin pinta- kuin pohjavesien) eivät ole hankkeilla tiedossa tai sitten niitä pimitetään tietoisesti b) lintu- ja petoeläinkartoitukset tehdään joko tietoisesti tai tyhmyyden piikkiin erittäin huolimattomasti c) ihmisten elinympäristö ollaan valmiita muuttamaan perinteisesti maaseutunäkymästä teollisuusalueenäkymäksi ja ennen kaikkea voimansiirtolinjoja piirrellään kartalle kuin 1-vuotias leivinpaperille. Maaseutumaisemat ollaan tietoisesti pirstaloimassa niin ihmisten kuin luonnon (eläimet ja muu biodiversiteetti) kannalta. Tiedossani on Tannilan alueella myös yksi alustavasi vireillä oleva aurinkovoimalahanke, jonka tieltä haluttaisiin hakata suuria metsäalueita aurinkovoimalan alta. Olen huomannut myös, että hankkeisiin perehtyminen ja niihin osallistuminen käy jossain määrin työstä. Useissa hankkeissa tehdyt selvitykset olisivat jättäneet monia lintu-, peto- ja muita luontohavaintoja täysin todentumatta, jos paikalliset ihmiset eivät omaa aktiivisuuttaan näitä selvittäisi ja tilaisuuksien ja mielipiteiden kautta toisi julkiseksi.

Oman mökkini osalta on tällä hetkellä tuulivoimahanke käytännössä jokaiseen ilmansuuntaan ehdolla 2-5 km säteellä ja voimalinja tulee menemään sekä pohjois- että eteläpuolelta alle kilometrin päästä. Liikun paljon ympäristössä ja sekä tuulivoimala-alueiden että voimalinjojen osalta mielenrauhansielunmaisemani tulevat tuhoutumaan. Puhumattakaan siitä, mitä nämä tulevat aiheuttamaan linnustoille, porotaloudelle muille eläimille. Hiljalleen turveravinteista palautuva vesistö tulee saamaan väkisinkin uusia ravinteikkaita vesivalumia esimerkiksi aurinkovoimaloiden alle kuivattavista maa-alueista. Kävin itse viime kuussa Koutuanjärven rannalla ja laavulla nauttimassa hienosta syyssäästä ja kyllä siellä kauniissa maisemissa ja hiljaisuudessaan järvellä uivia joutsenia miettiessä mieleen kumpusi ajatus siitä, että millä oikeudella olemme muuttamassa kyseisenkin alueen voimala-alueeksi, joka väkisinkin tulee tuhoamaan monen eläimen elinympäristön. Lisäksi alueen erämaisuus tulee tuhoutumaan kauttaaltaan voimalinjojen vetojen myötä.

Olen ymmärtäväinen, että tuuli- ja aurinkovoimahankkeita tulee rakentaa Suomeen jonkin verran ja näiden vaikutukset energiaomavaraisuuteen voivat olla positiivismerkiksiä vihreänsiirtymän ja kokonaisvaikutusten puitteissa. Tällä hetkellä kuitenkin hankkeita on jo aivan liikaa. Jos tietyillä alueilla vaikka puoletkin hankkeista tulevat toteutumaan, ovat vaikutukset peruuttamattomia monen potentiaalisen riskin kannalta: pohjavesialueet saastuvat, ravinteita ja mikromuoveja jo nyt kriittisissä tiloissa oleviin ojiin, puroihin päätyy runsain mitoin, metsiä tuhotaan kohtuuttomia määriä voimalinjojen ja jopa itse hankealueiden tieltä ja ennen kaikkea muutamme ja pirstaloimme niin elämien (myös ennen kaikkea uhanalaisten) kuin ihmisten elinympäristöt sillä tavoin, että palautuminen tulee voimaloiden purkamistenkin jälkeen kestämaan vuosisatoja. Ennen kaikkea teemme Suomesta teollisuusalueen, jossa aitoa luontoa ei enää ole nähtävillä missään ilman, että tuulivoimaloiden siivet vilkkuvat tai humisevat horisontissa. Tietyllä tavalla hävettää tällä hetkellä suomalaisuus, jossa ollaan muuttamassa arvokas luontomme muun maailman sähkönkulutusjuhliin. Toki olemme tässä jo hyvin ottaneet vuosikymmenien saatossa starttia, kun olemme tuhonneet suomme ja vesistömme lyhytnäköisen energiantuotossa ja tuhonneet vanhat metsämme lähes nolliin. Onko yhteiskuntamme näköpiirissä niin lyhyt tulevaisuus, että olemme valmiita tuhoamaan viimesetkin rippeet maailman sähkönkulutusjuhliin?

Suomessa sähköomavaraisuus on jo nyt varsin hyvällä tasolla. Lisäksi olemme kalliiden sähkönhintapiikkien aikoina nähneet, että suomalaiset pystyvät säästämään nykyisestä sähkönkulutuksesta halutessaan leijonan osan. Autojen sähköistyminen tulee nostamaan kokonaissähköntar-

vettamme, mutta tämänhetkinen tuulivoimabuumi on aivan liian ylitseampuva sekin huomioiden. Suurin ajuri koko buumiin lieneekin se, että haluamme saada Suomeen nyt nämä lukuisat data-keskukset, jotta maailmalla riittää sähköä pyörittää some-portaaleja ja pilvipalvelutallennustarpeita. Eli tuhoamme Suomen maaperän (vesistöt, eläimistön ja maisemallisuuden) niin kulttuurillisesti kuin konkreettisesti, jotta saamme tuotettua sähköä toisille. Onko tämä todella sen arvoista? Entä miten on huomioitu sitä, että suuret tuuli- ja aurinkovoimakeskittymät tulevat olemaan myös turvallisuus riski? Tällaisille alueille on otollista suunnitella vieraiden valtioiden toimesta esim. iskuja, jotka voivat lamaannuttaa sähköverkkomme. Samalla myös näillä syrjäisillä seuduilla asuvat ihmiset ovat uudenlaisen riskin äärellä. Halutaanko alueet tyhjentää tietoisesti? Onko tämä kaupunkien keino keskittää ihmiset asutuskeskuksiin, jotta mitään palveluja ei tarvitse enää toteuttaa syrjäseuduille? Eikä yhteiskunnan huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta olisi tärkeää, että myös syrjäseuduilla asuu kansalaisia?

Toivon sydämeni pohjasta, että tuuli- ja aurinkovoimaloiden syyttäminen haja-asutusalueille kuten Yli-lihin (erityisesti Tannilan ympärille) kuin arvokkaiden pohjavesi- ja porotalouden alueille pidetään kohtuuden rajoissa. Ylipäätään kaikki voimalat ja sähkövoimalinjat tulisi sijoittaa vähintään 5-10 kilometrin päähän asutuksista, mökeistä ja vesistöistä. Maaseudun asukkaille ja mökkeilijöille on henkireikä viettää aikaa jokivarressa ja metsien keskellä ja nauttia luonnonmukaisesta maisemasta juoden puhdasta pohjavettä ja nauttien lintujen ja muiden eläinten kanssa luonnon rauhasta. Onko tämä oikeus poistumassa Pohjois-Pohjanmaalla kokonaan? Itsekin olen jo vakavissaan miettinyt tulevia vuosikymmeniä, että minne Suomessa täytyy muuttaa, jos haluaa elää perinteisissä maaseutumaisemissa luonnon keskellä: onko näitä seutuja meillä kohta enää ollenkaan? Pistää miettimään.

Mielipide

Olen vapaa-ajanasukas Tannilasta. Harrastuksiini kuuluu luonto monissa eri muodoissa: Retkeilen, poimin sieniä ja marjoja sekä harrastan luontokuvausta. Lähtökohtaisesti kannatan vihreää siirtymää ja uusiutuvia energianlähteistä, mutta nykyinen tuulivoimapolitiikka on kaukana vihreästä.

Sähkönsiirtolinjoja varten on kaadettava kilometritolkulla metsää leveältä kaistaleelta ja on väistämätöntä, että linjojen alle joutuu vanhoja metsiä ja useiden vaarantuneiden ja uhanalaisten lajien elinympäristöt pirstoutuvat entisestään. Vaikka myös sähkönsiirtolinjoista tehdään luontokartoitukset, tuntuu, että nämä tehdään hyvinkin suurpiirteisesti enkä voi valitettavasti lainkaan luottaa siihen, että luontoarvot tulevat huomioitua. Esimerkiksi Hervan suuntaan suunniteltujen linjojen maisemaan tulee Suvannonsuo. Suvannonsuo on kaunis, ojittamaton ja lähes luonnonmukainen suo, jonka reunamilla kasvaa vanhaa metsää. Nämä metsät, joita enää ole montaakaan jäljellä, ovat vaarassa tuhoutua. Tällä hetkellä linjoja on jo vedetty Yli-iin ja Tannilan välistä, tämän hankkeen linjat on suunniteltu Tannilan kylän aivan eteläpuolelle ja kolmas linjasuunnitelma tulee toteutukseen muutaman kilometrin päähän Siuruanjoen pohjoispuolelle.

On irvokasta, että samaan aikaan Oulun kaupunki on päättänyt liittyä Luontoviisaat kunnat -verkostoon, jonka "tavoitteena on hillitä luontokatoa, edistää luonnon monimuotoisuutta, vähentää luontoa heikentävää toimintaa ja kehittää kuntien luontotoimintaa."

Toinen huoleni liittyy pohjavesiin. Nämä aiemmin mainitsemani linjat Hervaon on piirretty Huiskan pohjavesialueen läpi. Oulun kaupunki on tilanteessa, jossa sillä ei ole minkäänlaista varasuunnitelmaa sille, että kaupunkilaisten juomavesi eli Oulujoki saastuisi. Ei siis mikään ihme, että nyt katseet on käännetty mm. Tannilan pohjavesiin, jota "me paikalliset" jo käytämme. Mutta tullaanko nämä pohjavedet pilaamaan sähkönsiirtolinjoilla? Lisäksi on huomioitava, että Siuruanjoen Kalmoisaaren kohdalla jokirannassa on tuottoisa hete, mistä moni alueen mökkiläinen hakee juomaveten-

sä. Linjat on piirretty kulkemaan suoraan tämän lähteen yläpuolelta. Samalla myös moni edellä mainittu mökkiläinen saa nämä siirtolinjat mökkimaisemaansa.

Kun tarkastellaan nyt vireillä olevia hankkeita ja niiden suunniteltuja linjanvetoja, tullaan Tannila siis ympäröimään näillä hankealueilla ja kaapeleilla. Asukasnäkökulmasta Koutuanjärven hanke sinänsä on nyt hieman kauempana asutuksesta, mutta toisaalta alueella on arvoa virkistyskäytössä. Olen itsekkin retkeillyt ja liikkunut alueella useaan otteeseen ja minua ei henkilökohtaisesti haittaa, vaikka retkeilyrakenteet olekaan viimeisen päälle kunnossa. Koutuanjärven seutu on kuitenkin soineen, suolampineen ja Koutuanjärvineen monipuolinen retkikohde.

Mielipide

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimalan sähkönsiirto linjat SVE1A, SVE1B ja SVE1C on piirretty kulkemaan Siuruanjoen yli Kalmosaaren kohdalla. Kalmosaaren kohdalla on 2 lähdettä joista toinen on piirretty karttaan mutta toista ei ole merkitty ja nämä linjat vaihtoehdot kulkisivat kyseisen lähteen yli. Lähde (joka ei ole kartassa) toimii kesämökkiläisten veden lähteenä. Kalmosaaren ympäristössä on tänä kesänä havaittu harmaahaikara pariskunta. Kaunis Siuruanjoen maisema tuhoutuisi - omistamme kesämökin josta on Kalmosaareen näkymä (Rantapirtintie 50). Jos linjat vaihtoehdot toteutuisivat nämä 2 lähdettä tuhoutuisivat pohjavesineen. Siuruanjoella myös kalastaa kesäisin kalasääksi pariskunta.

Mielipide

YVA-ohjelma ja hankesuunnitelma eivät sovellu toteutettavaksi siinä muodossa, kuin se on esitetty; ohjelma ei riittävästi tunnista, eikä sitä kautta poista tai lievennä hankkeen todennäköisesti merkittäviä ja pysyviä ympäristö-, vesitalous-, luonto-, kulttuuri- ja yhteiskunnallisia haittoja. Siksi vaadin, että YVA-menettelyä jatkettaessa otetaan seuraavat seikat ehdottomasti huomioon ja että VE0 (hanketta ei toteuteta) pidetään ensisijaisena vaihtoehtona. Perusteluna:

1. Pohjavesien ja vedenhankinnan suoja (keskeinen riski) Kaava-alue rajautuu Säynäjäkankaan (11615504, 2-luokka) ja osittain Huiskankankaan (11972005, 1-luokka, vedenotto käytössä) pohjavesialueisiin. Sähkönsiirron ja rakentamisen (maakaapelointi, huoltotiet, kumulatiivinen maansiirtotoiminta) vaikutukset pohjaveteen voivat olla peruuttamattomia (pohjaveden samentuminen, pohjavesimuodostumien muuttuminen, mahdolliset onnettomuus-/vuototilanteet).

YVA-ohjelman alustava arvio, joka kuvaa vaikutuksia pääosin tilapäisiksi, ei ole riittävän varovainen tai näyttöön perustuva, kun kyse on vedenhankintaa palvelevasta 1-luokan pohjavesialueesta. Vaaditaan riittävät, riippumattomat hydrogeologiset mallit, riskisimulaatiot ja worst-case-arvioinnit.

2. Virkistysarvot: luontopolku, lintutorni ja laavut Tuotantoalueelle ja voimajohtoreiteille sijoittuu merkittäviä virkistysrakenteita (luontopolku, luontotorni, useita laavuja ja nuotiopaikkoja). Joidenkin voimajohdon vaihtoehtojen linjaukset leikkaavat tai risteävät luontopolun kanssa. Hanke muuttaa alueen luontokokemusta pysyvästi ja heikentää virkistyskäyttöä, mikä on haittaa asukkaille, vapaa-ajan käyttäjille ja paikalliselle matkailulle. Näitä arvoja ei voi palauttaa jälkikäteen. Siksi on edellytettävä täsmällisiä vaikutuslaskelmia virkistyskäyttöön ja varmistettava ettei virkistysarvoja heikennetä.

3. Linnusto, Natura-alueet ja uhanalaiset luontotyypit YVA-ohjelmassa mainitut Virvikkosuo ja Kärppäsuo-Räinänsuo (Natura-kohteet) ja alueen linnustollinen arvo vaativat täysimittaisen Natura-arvioinnin, jos hankkeen tai sen yhteisvaikutusten voidaan katsoa vaikuttavan näiden alueiden suojeluperusteisiin yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa YVA-ohjelman esiselvitys ei voi korvata tällaista vaikutusten arviointia. Lisäksi tarvitaan kattavat lintuselvitykset (muutto, pesimä, pöl-

löt, kana- ja petolinnusto, lepakkotutkimukset) usealta vuodelta, jotta törmäys- ja häiriöriskit voidaan arvioida luotettavasti.

4. Yhteisvaikutusten riittävä arviointi Kaava-alueen ympäristössä on useita muiden toimijoiden ja hankkeiden tuulivoimahankkeita (listattuna YVA-aineistossa). YVA-ohjelmassa yhteisvaikutusten alustava katsaus on mainittu, mutta laajuus, menetelmät ja rajaukset ovat puutteellisia. On välttämätöntä, että YVA laajentaa ja konkretisoi yhteisvaikutusten tarkastelun (visuaaliset, linnusto-, melu-/välke-, poronhoito-, virkistys- ja pohjavesivaikutukset) kattavaksi ja alueelliseksi vaikutustarkasteluksi (ei vain jaksonomaiseksi erittelyksi). Yhteisvaikutusten arvioinnin pohjana pitää käyttää kaikkien lähialueella vireillä olevien hankkeiden tietoja ja realistisia skenaarioita.

5. Kulttuuriperintö ja muinaisjäännökset Alueella on useita kiinteitä muinaisjäännöksiä ja arkeologisia kohteita; osa tunnetuista kohteista sijoittuu hyvin lähelle voimajohtolinjoja (esim. Lehtisaari E n. 50 m, Kotikangas n. 80–85 m tms.). Museoviraston rekisteröityjen kohteiden läheisyyttä ei voi korvata myöhemmillä lievennystoimilla — muinaisjäännöksen kohtalo on peruuttamattomasti muutettavissa. YVA-ohjelmassa edellytettävä arkeologinen inventointi on toteutettava ennen jatkopäätöksiä ja vaihtoehtot, jotka sijoittuvat lähelle (alle 300 m) suojeltuja kohteita, on suljettava pois.

6. Poronhoito ja paikalliset elinkeinot Hanke vaikuttaa useiden paliskuntien alueisiin ja poronhoidon reitteihin sekä muihin paikallisiin elinkeinoin (metsästys, kalastus, luontomatkailu). YVA-ohjelma mainitsee poronhoidon, mutta edellytän, että vaikutukset porotalouteen arvioidaan yksityiskohtaisesti paliskuntien kanssa ja että vaikutukset, joita ei voida vähentää tai korvata, estävät hankkeen hyväksymisen.

7. Ilmastovaikutukset ja turvemaat Aurinkovoima-alueeksi varattu Palosuo/ käytöstä poistunut turvetuotantoalue ja muiden ojitettujen soiden käsittely vaativat tarkat hiilitaselaskelmat: soiden ja metsän muutoksesta aiheutuvat päästöt voivat kumota hankkeen hyödyt merkittävässä määrin, ellei asiaa selvitetä ja dokumentoida läpinäkyvästi. YVA-ohjelmasta tulee saada selkeät elinkaarilaskelmat (LCA) ja vertaileva arvio VE0:aan.

8. Sähkönsiirto (reittivaihtoehtot ja niiden riskit) YVA-ohjelmassa esitetyt voimajohtovaihtoehtot (400 kV yhteisjohtot vs. 110 kV vaihtoehtot) voivat poikkeuksin ja etenkin yhteisjohtotapauksissa avata laajoja uutta rakennettua käytävää, jonka vaikutukset (maisema, linnusto, pohjavesien riskit, virkistys) ovat suuret. On täysin kohtuutonta tukea uutta 400 kV ilmajohtokäytävää pohjavesialueiden lähellä tai luontokohteiden poikki. Myös maakaapelointi ei automaattisesti poista kaikkia riskejä (kaivaminen, rakentaminen pohjavesialueilla, soiden kuivatuksen muutokset).

9. YVA-ohjelma ja sen perusteella laadittavat selvitykset ovat riittämättömiä päätöksen tueksi. Edellytän, että YVA-ohjelmaa täydennetään seuraavin minimiehdoin: -riippumattomat hydrogeologiset tutkimukset ja riskiskenaariot (Huiskankangas, Säynäjäkangas, muut lähivaihtoehtot); -laajat lintututkimukset (muutto, pesintä, pöllö- ja kanalintututkimukset, lepakkotarkkailu) vuosien 2–3 ajalta; -täydellinen Natura-arviointi Virvikkosuon ja Kärppäsuon osalta ja tarpeen mukaan laajemmalle alueelle; -täydellinen arkeologinen inventointi ja suojelutoimenpiteet (sulje pois reitit/kohdat, jotka uhkaavat muinaismuistoja); -laajempi (ja metodologisesti sitova) yhteisvaikutusten arviointi, joka huomioi kaikki lähellä vireillä olevat hankkeet ja arvioi maisema-, linnusto-, melu- ja virkistysvaikutukset kokonaisuutena; -läpinäkyvät hiilitaselaskelmat ja LCA sekä selvitys siitä, miksi hanke tarjoaa nettohyödyn ilmastolle ottaen huomioon suot ja metsien muutokset; -Vaikutukset tietoliikenneyhteyksiin -riippumaton vertaisarviointi ja uusi julkinen kuulemiskierros. Johtopäätös ja vaatimus: Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella katson, että YVA-ohjelma vaatii lisätyötä laajempia, riippumattomia selvityksiä varten. Vaadin että hanke jätetään toteuttamatta (VE0). Tämä vaa-

timus perustuu sekä luonnon monimuotoisuuden, pohjavesien ja kulttuuriperinnön suojeluun että alueen vakavien ja mahdollisesti peruuttamattomien vaikutusten torjuntaan

Mielipide

Hervan asemalle johtava sähkönsiirto vaihtoehto. Kielteisiä asioita ovat alkaen tuotantoalueelta:

- linja kulkee pohjavesialuetta pitkin noin 5 km, on siten riskialtis ratkaisu ja kulkee samalla merkittävän Huiskan harjun kautta. Ei missään nimessä kannatettava ratkaisu.

- Varvikkosuokin on luontoarvojen vuoksi vaaravyöhykkeellä.

- sitten tullaankin heti porojen kokoamisalueelle ja parhaille talvilaitumille. Mitenhän siinäkin käy? En ole sen alan tuntija.

- tullaan Siuruanjoen itärannalle jossa lähimmät kaksi loma-asuntoa ovat 170 m etäisyydellä linjan keskeltä. 300 m:n suoja-alueella on 2 vakituista ja 6 loma-asuntoa, länsipuolella 3 loma-asuntoa. Lisäksi lähialueella lukuisia loma-asuntoja ja vakituista asutusta. Aasukkaat näillä asunnoilla ja läheisyydessä ovat hyvin huolissaan mm. säteilystä, maiseman radikaalista muutoksesta, kiinteistön arvon menetyksistä ja kaiken kaikkiaan alueen viihtyvyydestä jota loma-asumiselta halutaan. Ihan vähäpätöinen ei ole myöskään huoli linnuista. Jokea pitkin lentää paljon joutsenia, kurkia, sorsalintuja ym. Linjoihin törmäämisvaara on todella iso. Tänä syksynäkin asusti pari viikkoa harmaahaikara juuri Kalmosaaren alueella.

- joen levein kohta on juuri tässä, kartan mukaan n. 200 m. Kun noustaän länsirannalle, törmätään suoraan lähteeseen, josta hyvin monet Hirvassuvannon loma-asukkaat ovat hakeneet juomavetensä kymmeniä vuosia, minäkin 45 vuotta. Lähteestä ei vesi ole loppunut koskaan, se on avoin myös koko talven. Suurena huolen aiheena on lähteen kuivuminen, saastuminen rakennus- ja huoltotoimien yhteydessä. Lähde on puiden ympäröimässä maastossa. Paljaaksi hakkaaminen on poissuljettu vaihtoehto. Lähde on ainut vaihtoehto usealle taloudelle, ei ole muuta! Vesilain 587/2011 11§:n mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty Emme hyväksy lähteen vaarantamista. Lähde on Kalmosaaren alapäästä noin 15 m ylävirtaan päin. (Oulun kaupungilla on kaavoitettuna ja myynnissä kolme vapaa-ajan tonttia, lähteestä n. 15–20 m alavirran suuntaan.) Rannasta lähteelle on matka noin 15 m.

- sitten mennään jonkin matkaa ok kunnes Leuan kylällä on taas ongelmia asutuksen suhteen. PS saattaa siellä matkalla olla muitakin ongelma kohtia. Toivottavasti nämä kommentit auttavat teitä arvioimaan linjausvaihtoehtoja uudestaan.

Mielipide

Vastustan Tannilan Palosuolle suunniteltua aurinkovoimalaa sekä Palosuon välittömään läheisyyteen suunniteltuja tuulimyllyjä! Jostain käsittämättömästä syystä on Koutuanjärven hankesuunnitelmassa piirretty Tannilan ehkä hienoimman ja linturikkaimman kosteikon päälle aurinkovoimala sekä useita tuulimyllyjä. Tämä on erittäin valitettavaa sekä alueella mielellään retkeilevien lintuharrastajien että eteenkin lintujen kannalta.

Aurinkovoimala estäisi toteutuessaan kokonaan pääsyn tälle hienolle lintukosteikolle ja miten aurinkovoimala tämmöiselle kosteikolle edes perustettaisiin? Sehän vaatisi todennäköisesti koko alueen kuivattamisen ja tämän valtavan vesimäärän ohjausta jonnekin muualle, minne? Paljonko lisää ojituksia tämän lintukosteikon kuivattaminen vaatisi ympäröivältä luonnolta?

Menneen kesän aikana olen useita kertoja käynyt Palosuolla katselemassa lintuja ja tuntuu, että joka kerta olen nähnyt jotain semmoista mitä aikaisemmin en siellä ole nähnyt. Monien lintujen lisäksi olen nähnyt siellä mm. hirviä, poroja, käärmeitä. Tieto lisää tuskaa, niin tämänkin osalta. Tuskin tämä asia samalla tavalla liikuttaisi mikäli ei tietäisi miten hieno paikka on kyseessä. Kuva 2: Palosuo, 21.6.2025 Kuva 1: Palosuo, 21.6.2025 Toivoisin siis, että tästä asiasta päättävät kävisivät oikeasti henkilökohtaisesti paikan päällä kesäaikaan näkemässä sen kaiken mitä tässä ollaan tuhoamassa.

Oulu on 29.9.2025 liittynyt Luontoviisaat kunnat -verkostoon. Tämän mukaan Oulun kaupunki on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Oulun omilla nettisivuilla lukee tämän osalta myös näin: "Oulun kaupunki toteuttaa luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä jo monin tavoin.". Minulle Oulun kaupungin toiminta on näyttäytynyt täysin päinvastaisessa valossa, sen verran monessa aurinko- ja tuulimyllyhankkeen yleisötilaisuudessa olen tänä vuonna istunut. Niissä luontoarvoilla ei ole tuntunut olevan kovinkaan suurta painoarvoa. Kaikki nämä tänäkin vuonna suunnitellut tuuli- ja aurinkovoimahankkeet tulevat toteutuessaan aiheuttamaan merkittävää luontokatoa, kun ottaa huomioon mistä kaikkialta uusia siirtolinjoja on suunnitelmissa vedetty.

Sen sijaan, että Oulun kaupunki hyväksyisi Palosuon kaltaisen mahtavan lintukosteikon kattamisen aurinkopaneeleilla, voisi se ottaa mallia esimerkiksi Evijärvestä. Evijärvi on pieni paikka, mutta sen hienot lintukosteikot tunnetaan ympäri maan ja niitä lähdetään kaukaakin katsomaan. On hyvin surullista, jos Palosuon arvoa ei osata nähdä päättäjien keskuudessa.

Vastustan Koutuanjärven hankesuunnitelmassa esitettyjä sähkönsiirtolinjavaihtoehtoja SVE1A, SVE1B ja SVE1C! Nämä kaikki kolme vaihtoehtoa on laitettu Tannilan osalta kulkemaan täysin samaa reittiä, joten Tannilan asukkaiden ja mökkiläisten silmin ne ovat yksi ja sama vaihtoehto. Nämä kaikki kolme sähkönsiirtolinjavaihtoehtoa on suunnitelmassa vedetty kulkemaan pitkältä matkalta Huiskankankaan ykkösluokan pohjavesialueeseen läpi, josta käsittääkseni iso osa Yli-lin asukkaista saa tällä hetkellä juomavetensä. Näen siksi tämän erittäin riskialttiina ratkaisuna. Massiivinen sähkönsiirtolinja pudottaa lähialueen mökkien ja asuntojen arvoa ja se näkyy jo nyt. Tälläkin hetkellä on tämän suunnitelmassa näkyvän reitin varrella myynnissä omakotitalo, joka ei meinaa mennä kaupaksi. Kun tämä suunnitelma julkaistiin, niin tämän omakotitalon hintapyyntöä pudotettiin entisestään. Hintapyyntö on halpa, mutta ei se näytä menevän silti kaupaksi. Missä on omaisuuden suoja?

Nämä kolme sähkönsiirtolinjavaihtoehtoa ylittävät Siuruanjoen paikasta, jonka vieressä on paljon mökkejä. Mökkiasukkaat ovat olleet ihan kauhuissaan tästä mahdollisesta ratkaisusta. Sen lisäksi, että tämä mahdollinen massiivinen sähkönsiirtolinja alentaisi roimasta heidän mökkiensä arvoa, niin se linja on laitettu kulkemaan myös suoraan heidän ainoan puhtaan juomavesilähteen yli. Kyseinen lähde sijaitsee Kalmosaarentien läheisyydessä Siuruanjoen rannalla. Kuulemani mukaan iso osa suvannon mökkiläisistä hakee juomavetensä juuri tästä lähteestä. Kalmosaarentiellä on myös Oulun kaupungilla myynnissä rakentamattomia mökkitontteja, jotka ovat jäämässä tämän linjan alle. Tuskin näitäkään siis kannattaa enää sitten pitää myynnissä.

Venkaantien yläpuolella ennen Tannilantien ylityskohtaa nämä kolme sähkönsiirtolinjavaihtoehtoa on laitettu sivuamaan Suvannonsuota. Sen verran pieniä ja epäselviä ovat mielestäni hankesuunnitelmassa esitellyt sähkönsiirtolinjakartat, etten ihan varmuudella niitten perusteella pysty tulkitsemaan kohtaa mistä nämä sähkönsiirtolinjavaihtoehdot sivuavat Suvannonsuota. Joka tapauksessa Suvannonsuota reunustaa vanhempi kaunis kuusimetsä, jossa aina kesäisin käydessäni

näen ja kuulen hömötiaisten, töyhtötiäisten ja hippiäisten ääntelyä. Pelkään, etten enää jatkossa kuule tätä iloista ääntelyä Suvannonsuon reunamalla, mikäli jokin näistä kolmesta siirtolinjavaihtoehdosta toteutuu ja tuhoaa tämän hienon metsän. Kotiin tuli syyskuussa Asukaslehti koskien Metsähallituksen tuuli- ja aurinkovoimahankkeita. Tästä lehdestä oli kuitenkin jätetty (ehkä ihan tietoisestikin) kokonaan pois ne kartat, jossa näkyvät suunnitellut sähkönsiirtolinjat. Tuskin moni Tannilan asukas siis edes vielä tajuaa sitä kuinka läheltä siirtolinjoja on suunniteltu vedettäväksi. Monien kymmenien kilometrien pituudelta jälleen halutaan tuhota kaikki pois, eikö vähempi luonnon tuhoaminen riittäisi?

Koutuanjärven hankkeen yleisötilaisuudessa 29.9.2025 kysyttiin miksi juuri Yli-lihin näin paljon tuulimyllyjä joka puolelle, että eikö Oulun kaupunki näe yhtään mitään muuta Yli-lissä? Oulun kaupungin edustaja vastasi tähän kysymykseen jotenkin niin, että Yli-li nähdään hyvänä tuulimyllyhankkeiden sijoituspaikkana siksi koska Yli-lissä on jo valmiiksi hyvä sähköverkko. Näen tämän hyvin ristiriitaisena vastauksena, kun ottaa huomioon kuinka paljon uusia mahdollisia sähkönsiirtolinjareittejä on pelkästään Tannilan alueelle vedetty ristiin rastiin useiden eri tuulimyllyhankkeiden osalta. Jos sähköverkko kerran jo on niin hyvä, niin ei tällaisesta määrästä uusia viivoja pitäisi tarvita enää. Jos taas se sähköverkko ei olekaan vielä riittävä ja on ihan pakko aiheuttaa sitä luontokatoa, niin mielestäni tässäkin hankkeessa tulisi pyrkiä löytämään ensisijaisesti maakaapelivaihtoehtoja ja että se kaapeli vedettäisiin jostain muualta kuin pohjavesialueen tai hyvin sulfaattipitoisen maan läpi. Turhan paljon edelleen vedetään vain ilmassa sähköjä, vaikka maakaapeli olisi aina huoltovarmempi, turvallisempi, vähemmän asukkaita ärsyttävä ja vähemmän luontokatoa aiheuttava. Olen huolissani useiden hankkeiden yhteisvaikutuksesta Tannilaan.

Näitä uusia tuulimyllyhankkeita tuntuu tupsahteleavan Tannilan ympärille nyt kuin sieniä sateella ja ne tuntuvat saartavan koko kylän. Tannilaan asumaan muuttaneet ihmiset ovat muuttaneet tänne juurikin siksi, että ovat nimenomaan halunneet pois kaupungin melusta ja valosaasteesta. He arvostavat hiljaisuutta ja luonnonrauhaa. He ovat tietoisesti valinneet paikan ilman sen kummempia palveluita. Nyt kaikki se, miksi nämä ihmiset ovat tulleet tänne, on uhattuna. Metsät ja maat pakko-lunastetaan ja tuhotaan ja meidät saarretaan myllyillä. Me emme hyödy millään tavalla näistä hankkeista, saamme vain haitat riesaksemme samalla kun Oulun kaupunki muuttaa tuhoamansa maan teollisuusalueeksi ja kerää rahat niistä itselleen. Onko kaupungin tavoitteena ajaa asukkaat pois Tannilasta? Jo nyt tämä vallitseva tilanne kuormittaa asukkaita kohtuuttoman paljon, kun elämä on muuttunut jatkuvaksi mielipiteitten kirjoittamiseksi tai tuleviin mielipiteisiin valmistautumiseen lähialueen luontokohteita kierrellen ja arvaillen etukäteen mistä uusia viivoja tullaan vetämään.

Aikaa reagoimiseen annetaan hyvin vähän, kun monta hanketta pusketaan samanaikaisesti läpi. Yhä enenevässä määrin monien ympäröivien hankkeitten yhteisvaikutuksena pelkään nyt jo myös oman työni puolesta, sillä pystyäkseni tekemään töitä Tannilasta käsin, on etäyhteyksien toimittava. Asun sen verran syrjässä pääteiltä, ettei valokuitu ole käytännössä mahdollinen. Yli-lin Pahkakosken asukkaat ovat kertoneet, että lähelle rakennetut tuulimyllyt aiheuttavat häiriöitä mm. TV-lähetyksiin ja se huolettaa minua kovasti. Yle Areenassa julkaistiin 10.10.2025 Koko Suomen Radio -podcast ”Pimeän matkailu on uusi trendi”. Siinä kerrottiin, miten pimeys vähenee koko ajan maailmasta kiihtyvällä tahdilla, niin että kohta oikeasti pimeistä paikoista on pulaa. 70% suomalaisista ja 90% eurooppalaisista asuu alueella, missä ei ole tietoaakaan oikeasta pimeydestä, he eivät näe kunnolla tähtiä eivätkä revontulia. Tällaisille pimeille paikoille on jo kasvava kysyntä, mutta ei tätäkään Tannilan valttikorttia ymmärretä.

Toistaiseksi vielä Tannila on paikka, jossa ei ole juurikaan ylimääräistä valosaastetta. Se on paikka, jossa voi nähdä oikean tähtitaivaan ja kunnollisia värikkäitä revontulia varsin usein ilman että tarvitsee matkustaa Lappiin.

Mielipide

Suunnitelma on herättänyt vastustusta hankealueen vaikutuspiirissä olevien keskuudessa, jotka ovat laatineet yhteisen mielipiteen hanketta vastaan. He eivät hyväksy tuulivoimahanketta eivätkä osayleiskaavan laatimista, vedoten muun muassa riittämättömään lainsäädäntöön, haitattisiin terveys- ja ympäristövaikutuksiin sekä epäedullisiin taloudellisiin seurauksiin.

Tuulivoimarakentamisen lainsäädäntö on tällä hetkellä epäselvää, ja käytännöt vaihtelevat kunnittain esimerkiksi etäisyyksien ja rakentamiskriteerien osalta. Vapaa-ajanasukkaiden liitto on esittänyt viiden kilometrin suojarajaa tuulivoimaloille niiden haittojen vuoksi (Tervo, 2025). Tämän vuoksi paikalliset ehdottavat, että Koutuanjärven hanke keskeytetään, kunnes valtakunnalliset linjaukset määrittelevät selkeästi rakentamisen vähimmäisetäisyydet ja korvausperusteet.

Sähkönsiirtoon tarvittavien maa-alueiden luovutuksen tulisi perustua vapaaehtoisuuteen, ja siirtoverkkojen aiheuttamat terveys-, viihtyvyys- ja maisemahaitat tulisi korvata maanomistajille käyvän hinnan mukaan. Tuulivoimaloiden maisema-, melu-, valo- ja välkehaitat muuttavat maaseudun rauhallisen luonteen radikaalisti. Erityisen huolestuttavaa on Palosuon kosteikon kohtalo - alueen arvokas ja linturikas luontokohde, joka on tärkeä sekä lintuharrastajille että linnustolle. Aurinkovoi-
matan toteutuminen estäisi pääsyn kosteikolle kokonaan (ks. liite: Koutuanjärven lintuhavainnot).

Tuulivoimalat uhkaavat myös Koutuanjärven virkistyskäyttöä. Alue on erämaamainen ja suosittu kalastuksen, marjastuksen, hiihdon ja retkeilyn kohde. Talvisin kelkkareitti ja laavu houkuttelevat kelkkailijoita, mutta hankkeen toteutuminen heikentäisi naiden mahdollisuuksien arvoa merkittävästi. Terveysvaikutuksista erityisen huolestuttavaa on juomaveden laadun heikkeneminen. Tiestön ja voimajohtojen rakentaminen pohjavesialueilla, kuten Huiskankaalla ja Säynäjäkankaalla, voi vaarantaa pohjaveden tilan. Kalmosaarentien vapaa-ajan asukkaat saavat juomavetensä lähteestä, joka sijaitsee suunnitellun voimalinjan yhteydessä, mikä lisää huolta veden puhtaudesta.

Rakennusaikainen raskas liikenne aiheuttaa turvattomuutta Tannilantiellä, joka on vilkkaasti liikennöity ja huonokuntoinen. Tie toimii ainoana väylänä jalankulkijoille ja kevyelle liikenteelle, mikä korostaa turvallisuusriskejä.

Paikalliset eivät myöskään usko saavansa hyötyä hankkeesta. Keskustelut yrittäjien ja ammattilaisten kanssa ovat osoittaneet, ette mahdollisuudet osallistua rakentamiseen ovat rajalliset. Työmahdollisuudet näyttävät rajoittuvan lähinnä auraus- ja tien hoitotöihin, jotka eivät ole merkittäviä työllistäjiä. Etätyöntekijöitä huolestuttaa lisäksi nettiyhteyksien epävarmuus, sillä Tannilassa ei ole valokuitua, eikä sitä välttämättä saada syrjäisille alueille.

Omaisuuksensuoja on myös keskeinen huolenaihe. Kiinteistöjen arvon lasku on todellinen riski - saksalaisen tutkimuksen mukaan tuulivoimalat voivat laskea maaseudun kiinteistöjen arvoa jopa 23 %. (Frondet, Kusset, Sommer, Vance, 2019). Suomessa pankit ovat jo huomauttaneet tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöarvoihin (Kvick, 2025) ja paikalliset ovat havainneet pankkien nihkeän suhtautumisen asuntolainojen myöntämiseen.

Lisäksi alueelle on keskitetty liikaa tuulivoimahankkeita. Atte kymmenen kilometrin säteellä Koutuanjärven tuotantoalueesta sijaitsee yhdeksän suunnitteluvaiheen hanketta, joista Latvaselkä rajautuu suoraan Koutuanjärveen. Paikalliset voisivat suhtautua hankkeisiin suopeammin, jos niitä ei

olisi niin paljon. Useiden hankkeiden yhteisvaikutukset tekevät tilanteesta kestävämmän sekä asukkaille että luonnolle.

Yhteenvedona voidaan todeta, että paikallinen väestö kärsii hankkeen negatiivisista vaikutuksista saamatta siitä juurikaan hyötyä. Hankealue sijaitsee liian lähellä asutusta, pohjavesialueita ja koskemattomaa luontoa. Näistä syistä emme hyväksy Koutuanjärven tuulivoimahanketta.

Mielipide

Olen tutustunut Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (OAS) sekä ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan (YVA). Lähetän alla muistutukseni ja näkemykseni hankkeeseen liittyen.

Muistutus: hankkeen laajuus, voimaloiden määrä ja korkeus

Pidän tärkeänä, että hankkeen mitoitusta ja sijoittelua tarkistetaan, jotta sen ympäristövaikutukset pysyvät kohtuullisina. Ehdotan seuraavia muutoksia: 1. Hankealuetta tulee rajata pienemmäksi, erityisesti luontoarvoiltaan herkiltä alueilta sekä asutuksen ja loma-asutuksen läheisyydestä. 2. Tuulivoimaloiden määrää tulee vähentää, sillä alueelle on jo suunnitteilla useita muita tuulivoimahankkeita, jotka yhdessä aiheuttavat huomattavia yhteisvaikutuksia maisemaan, meluun ja luontoon. 3. Tuulivoimaloiden maksimikorkeus tulee rajoittaa enintään 250 metriin (kokonaiskorkeus). Tätä korkeammat voimalat korostuvat maisemassa ja lisäävät melu-, välke- ja törmäysvaikutuksia.

Saunajärven alue ja asukasviihtyvyys

Hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Saunajärven mökkikeskittymä, jossa on yli 30 vapaa-ajan asuntoa. Lisäksi alueella on Metsähallituksen entinen kämpppämiljö, jolla on paikallis-historiallista ja maisemallista arvoa. Tuulivoimaloiden rakentaminen näin lähelle näitä kohteita heikentää merkittävästi alueen maisemaa ja luonnonrauhaa, vähentää asukkaiden ja mökkiläisten viihtyvyyttä sekä alentaa mökkien ja kiinteistöjen jälleenmyyntiarvoa. Nämä vaikutukset tulee arvioida erikseen ja perusteellisesti YVA-selostuksessa sekä kaavaluonnosta laadittaessa. Suojaetäisyys asutukseen ja mökkialueisiin tulisi asettaa vähintään 2–3 kilometriin.

Kokonaisvaikutukset ja alueellinen kuormitus

Koutuanjärven hanke ei ole yksittäinen tapaus, vaan osa laajempaa tuulivoimakeskittymää. On tärkeää, että ELY-keskus varmistaa yhteisvaikutusten arvioinnin muiden lähialueen hankkeiden kanssa – erityisesti maisema-, melu- ja luontovaikutusten osalta. Hankkeiden yhteenlaskettu vaikutus muodostaa kohtuuttoman kuormituksen paikalliselle ympäristölle ja asutukselle.

Yhteenvedo ja pyyntö

Pyydän, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: 1. Edellyttää hankkeelta tarkennettua ja realistista vaihtoehtoverailua, jossa hankealuetta ja voimaloiden määrää pienennetään. 2. Varmistaa yhteisvaikutusten riittävän arvioinnin muiden hankkeiden kanssa. 3. Huolehtii siitä, että Saunajärven asutuksen ja mökkialueiden läheisyys otetaan huomioon suojaetäisyyksissä ja vaikutusten arvioinnissa. 4. Edellyttää, että tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus ei ylitä 250 metriä.

Mielipide

Me, Koutuanjärven lähistöllä asuvat asukkaat, emme hyväksy hanketta. Alue on meille koti, virkistysympäristö ja osa paikallista kulttuuriperintöä. Hankkeen toteutuminen muuttaisi pysyvästi elinympäristömme luonnetta, maisemaa ja luonnonrauhaa.

Tähän kannanottoon olemme koonneet keskeisimmät huolenaiheemme, jotka liittyvät muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, pohjaveden suojeluun, turvallisuuteen, osallistumisen puutteeseen sekä hankkeen vaikutuksiin tuleville sukupolville.

1. Pohjavesi

Pohjavesialueilla rakentaminen tulee välttää kokonaan, ellei vaikutuksia voida aukottomasti estää. Kyse ei ole vain teknisestä riskistä, vaan elintärkeästä luonnonvarasta, joka vaikuttaa suoraan alueen asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin.

Puhdas pohjavesi on juomavetemme, ja sen pilaantuminen – esimerkiksi maansiirtotöiden, polttoainevuotojen tai betonirakenteiden vaikutuksesta – voi aiheuttaa pitkäaikaisia ja peruuttamattomia vahinkoja. Luonnon oma suodatusjärjestelmä, metsämaannos ja pintakerrokset, ovat herkkiä ja korvaamattomia.

Asukkaiden huoli veden laadusta on otettava vakavasti. Me emme voi hyväksyä, että Tannilan kaltaiset puhtaat ja rauhalliset alueet altistetaan riskeille, jotka voivat vaikuttaa myös tulevien sukupolvien elinolosuhteisiin.

2. Hankkeiden keskittyminen yhdelle alueelle

Koutuanjärven tuotantoalueen läheisyyteen sijoittuu suuri määrä tuulivoimahankkeita – yhteensä lähes 20 suunnitteilla olevaa tai jo tuotannossa olevaa aluetta. Tämä keskittyminen yhdelle maantieteelliselle alueelle aiheuttaa kumulatiivisia vaikutuksia, joita ei ole arvioitu riittävästi. Alue menettää luonteensa, maisemallinen yhtenäisyys katoaa ja luonnon monimuotoisuus heikkenee. Lisäksi melu-, välke- ja liikennevaikutukset voivat kasautua, mikä heikentää elinympäristön laatua pysyvästi.

3. Varjovälke ja valo-olosuhteet

Tannilassa ei esiinny varjovälkettä tai heijastusvaikutuksia, mutta tuulivoimaloiden rakentaminen muuttaa tilannetta merkittävästi. Esimerkiksi Pahkakosken tuulivoimahankkeen alueella varjovälke on aiheuttanut häiritsevää vilkkumista, joka on vaikuttanut kielteisesti sekä asumisviihtyvyyteen että ulkoiluun.

Koutuanjärven lähiasukkaina olemme erityisen huolissamme välkkeestä, sillä osa meistä sairastaa neurologisia sairauksia, joita välke voi pahentaa tai aktivoida. Tämä ei ole pelkkä mukavuuskysymys, vaan terveyteen liittyvä riski. Jokivarren asukkaana välkkeen vaikutus kertautuu ja näkyy erityisesti aurinkoisella säällä, jolloin vilkkuva valo voi olla voimakkaimmillaan. Herää kysymys: pitääkö meidän jatkossa pysytellä hyvällä säällä sisätiloissa? Tällaiset vaikutukset eivät ole hyväksyttäviä, ja ne tulee arvioida realistisesti – ei pelkästään teknisten mallinnusten perusteella, vaan kuunnellen aidosti asukkaiden kokemuksia ja huolia.

4. Turvallisuus

Tannila on ollut perinteisesti rauhallinen ja turvallinen asuin- ja virkistysympäristö. Useiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden myötä alueen luonne on kuitenkin muuttumassa, ja turvallisuuteen liittyvät riskit kasvavat merkittävästi. Tuulivoimaloihin liittyä useita konkreettisia riskejä, kuten: osien

irtoaminen voimaloista, jään tai lumen putoaminen talviaikaan ja tulipalot ja kemikaalivuodot. Rakennustöiden ja kuljetusten yhteydessä esiintyy myös riskejä, kuten öljyvuotoja ja onnettomuuksia, jotka voivat vaikuttaa sekä ympäristöön että ihmisten turvallisuuteen. Aurinkovoimaloiden rakentamisessa ja purkamisessa esiintyy työturvallisuusriskejä, ja käytön aikana on olemassa vähäinen mutta todellinen tulipaloriski.

Lähiasukkaana koemme, että nämä riskit eivät ole pelkästään teknisiä yksityiskohtia, vaan ne vaikuttavat suoraan arkeemme, liikkumiseemme ja kokemukseen siitä, että oma elinympäristö on turvallinen.

5. Koskematon luonto ja virkistyskäyttö

Hankkeen suunniteltu alue on ollut pitkään paikallisten ja vierailijoiden virkistyskäytössä. Tuulivoimaloiden rakentaminen ja huoltoinfrastruktuuri uhkaavat näitä mahdollisuuksia. Luonnon rauha, maisemallinen arvo ja alueen saavutettavuus heikkenevät. Rakentaminen ja toiminta voivat rajoittaa liikkumista ja metsästystä. Alueen luonne muuttuu erämaisesta rakennetuksi ympäristöksi, mikä vaikuttaa negatiivisesti koko ympäristöön ja sen virkistyskäyttöön.

6. Vaikutukset linnustoon

Alueella esiintyy useita lintulajeja. Tuulivoimalat aiheuttavat törmäysriskin ja voivat häiritä pesimäalueita. Myös aurinkovoimalat vaikuttavat linnustoon negatiivisesti. Palosuon kosteikko menetettiin kokonaan.

Koutuanjärven lintuhavainnot Palosuolla vuosina 2024-2025: arosuohaukka, haapana, haarapääsky, hernekerttu, hiiripöllö, jouhisorsa, jänkäkurppa, kaakkuri, keltasirkku, keltavästäräkki, kurki, käki, lapasorsa, lapinsirri, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, mustalintu, merikotka, mustakurkku-uikku, naurulokki, niittykirvinen, pajulintu, pajusirkku, pensastasku, punakylkirastas, ruokokerttunen, sinirinta, sinisorsa, sinisuohaukka, suokukko, suosirri, sääksi, taivaanvuohi, tavi, telkkä, tervapääsky, tukkasotka, tylli, törmäpääsky, töyhtöhyppä, uivelo, valkoviklo, varpushaukka, vesipääsky (Havaitut linnut Tiira-lintutietopalvelun mukaan).

7. Taloudelliset hyödyt eivät jakaudu oikeudenmukaisesti

Vaikka hanke tuo kunnille verotuloja ja lisää taloudellista aktiivisuutta, paikalliset asukkaat eivät pääse osallisiksi hyödyistä. Työpaikat ja yritystoiminta keskittyvät usein ulkopuolisiin toimijoihin. Taloudelliset hyödyt jäävät pieniksi verrattuna maisema-, luonto- ja elinympäristöhaittoihin.

8. Sähkön siirto ja johtoalueet

Sähkön siirron toteuttaminen muuttaa merkittävästi maisemaa ja luonnonympäristöä. Johtoalueet pirstovat metsäalueita ja heikentävät niiden ekologista arvoa. Rakenteet vaikuttavat negatiivisesti luonnon monimuotoisuuteen, eläinten kulkureitteihin ja alueen virkistyskäyttöön. Lisäksi ne voivat alentaa kiinteistöjen arvoa ja heikentää asumisviihtyvyyttä.

9. Rakentamisen aikainen liikenne

Tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttaa merkittävää raskasta liikennettä alueelle, mikä lisää melua, pölyä ja turvallisuusriskejä. Erikoiskuljetukset, maa-aineskuljetukset ja työkoneiden liikkuminen voivat vahingoittaa paikallista tieverkkoa ja haitata arkea erityisesti pienemmillä teillä. Rakentamisen aikaiset vaikutukset on aliarvioitu, ja ne voivat kestää useita vuosia lukuisten hankkeiden vuoksi.

10. Osallistumisen ja kuulemisen puute

Lähiasukkaiden näkemykset ja huolenaiheet eivät ole olleet riittävästi esillä hankkeen suunnittelu-prosessissa. Kaupungin ja hankkeen edustajien taholta ei ole osoitettu riittävästi ymmärrystä paikallisten asukkaiden kokemuksista ja huolista, eikä niitä ole otettu huomioon päätöksenteossa.

Hankkeen hyötyvaikutuksia korostetaan niin voimakkaasti yleisellä tasolla, että lähiasukkaiden ääni jää sivuun. Tämä luo vaikutelman, että paikallisten elinympäristön muutokset ja terveysriskit ovat toissijaisia laajempien taloudellisten ja strategisten tavoitteiden rinnalla.

Aidon osallistumisen puute heikentää hankkeen hyväksyttävyyttä ja luottamusta viranomaisiin. Kestävä ja oikeudenmukainen suunnittelu edellyttää, että kaikki osapuolet – erityisesti ne, joihin vaikutukset kohdistuvat suoraan – saavat mahdollisuuden tulla kuulluiksi ja vaikuttaa hankkeen etenemiseen.

11. Vaikutusten arviointi ja seuranta

Pahkakosken tuulivoimahankkeen ongelmat osoittavat, että vaikutusten arviointi ei aina ole riittävä. YVA-selostuksessa tulee esittää konkreettinen malli seurantajärjestelyistä, joilla voidaan havaita merkittävät ja ennakoimattomat vaikutukset. Seurannan tulee olla läpinäkyvää ja jatkuvaa.

12. Hankkeen purkaminen ja luonnon ennallistaminen

Vaikka hankkeen purkamisen yhteydessä arvioidaan vaikutusten olevan samankaltaisia kuin rakentamisen aikana, on tärkeää tarkastella asiaa myös pitkän aikavälin näkökulmasta. Purkaminen ei automaattisesti tarkoita, että luonto palautuu entiselleen – erityisesti, jos alueen ekosysteemi on jo vaurioitunut.

Tannila on luonnonläheinen ja rauhallinen ympäristö, jossa asukkaat ovat eläneet sopusoinnussa metsän, eläimistön ja maiseman kanssa. Useiden teollisten hankkeiden myötä tämä tasapaino on vaarassa. Mikäli alue jää purkamisen jälkeen maisemoimatta tai ennallistaminen jää puutteelliseksi, tuleville sukupolville jää pilattu luonto – käyttökelvoton Tannila.

Mielipide

Vastustamme Metsähallitus Kiinteistökehityksen Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahanketta. Peruuttamattomia päätöksiä ollaan tekemässä vauhdilla. Hankkeita on Yli-lissä vireillä useita, ja toteutuessaan ne vaikeuttavat suuresti paikallisten ihmisten elämää ja pirstovat luonnon. Pyydämme harkintaa. Päätöksenteon tulisi perustua vaikutusten kattavaan, monipuoliseen ja perusteelliseen arviointiin.

Toivottavasti myös tuulivoiman lisärakentamiseen kriittisesti suhtautuvien ääntä kuullaan. Näin luvataan, toivottavasti näin aidosti tapahtuu. Osalle hankkeen alueella asuvista ehkä painaa vaakakupissa taloudellinen tuotto. Toisia ahdistavat heille väistämättä koituvat haitat. Tuemme paikallisia asukkaita asioissa, joita esim. Yli-lin kuntalaisyhdistys on tuonut esiin. Peräkkäisten hankkeiden edetessä olemme huomanneet, kuinka näköalattomuus ja huoli tulevaisuudesta on koko ajan lisääntynyt yli-iiläisten keskuudessa. Tiedämme, kuinka tärkeä ympäröivä luonto heille on. Hankkeeseen kriittisesti suhtautuvia on paljon, mielipiteitä kirjallisina saatte vain murto-osalta. Suurelle osalle maanomistajista on toivotonta löytää omat maakappaleensa ja muut heitä kiinnostavat paikat YVA-ohjelman kartoilta, eikä heidän näin ollen ole helppo ymmärtää, miten asia heitä koskee. Myöskään sähköisestä materiaalista katsottaessa tilanne ei helpotu, koska karttaa ei saa zoomat-

tua niin, että tarvittavia nimiä saisi esiin. Onko tämä tarkoitushakuista? Kokeneellekin karttojen lukijalle YVA-ohjelman lukeminen on hidasta ja hankalaa.

Meillä on ollut metsätila 30 vuotta hankkeen vaikutusalueella. Virheellisesti usein annetaan ymmärtää, että metsänomistajat suhtautuisivat suopeasti tuulivoimahankkeisiin. Näin ei todellakaan läheskään aina ole. Meitä huolettavat erityisesti hankkeen ympäristövaikutukset. Metsätilan hankkimisen jälkeen olemme aktiivisesti liikkuneet ja havainnoineet luontoa paitsi omalla tilallamme myös sen ympäristössä. Muutoksia on tapahtunut: teitä ja sähkölinjoja on tehty, metsiä hakattu jne. Olemme kuitenkin iloinneet alueen luonnosta suunnattomasti. Sitä metsätilallamme ja sen ympäristössä todella vielä on. Siellä voi samoilla pitkiäkin matkoja havainnoiden luontoa minkään häiritsemättä. Silmät voivat levätä edessä avautuvissa maisemissa. Luonto ja sen rauha ovat alueen rikkaus.

Tuulivoimahankkeet uhkaavat saartaa metsätilamme ja tehdä tyhjäksi tavoitteemme siirtää metsämme luontoarvoiltaan hyvin voivina seuraaville sukupolville. Metsänomistajina meillä on ollut tavoitteena hoitaa metsäämme kestävästi ottaen huomioon metsien monimuotoisuuden. Tiedostamme hiilinieluongelman ja olemme kouluttautuneet luonnonhoidon asioissa. Olemme aina huomioineet linnut ja muut eläimet toimissamme. Viime aikoina olemme pyrkineet auttamaan erityisesti harvinaistuvien metsätiäisten pesimistä. Sivulla 192 onkin tunnistettu metsämme monimuotoisuudelle tärkeiksi metsäalueiksi. Toivoisimme että voisimme harjoittaa metsänhoitoa osana kokonaisuutta, jossa luontoarvot tunnistetaan ja niitä vaalitaan. Yksityisiä metsänomistajia on jo vuosia ohjeistettu ottamaan ne huomioon ja toimimaan vastuullisesti. Metsähallitukselta suurena toimijana odotamme esimerkillisyyttä. On ollut hämmästyttävää huomata kuinka tulojen tuottaminen ohjaa Metsähallituksen toimia nykyään. Edelleen sen sivuilla toistuvat tavoitteet kuten ”lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa” ja ”minimoimme ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia” tuntuvat olevan sananhelinää, kun se ryhtyy ajamaan esim. ko. hanketta. Arvostamme myös suoalueita omalla maallamme ja ympäristössä. Tuulivoimarakentaminen pilaa suomalaisen, jos sieltä avautuu avoimia näkymiä tuulivoimaloiden suuntaan.

Maankäyttötarve hankkeen toteuttamiseen vaikuttaa valtavalla (s. 40-). YVA-selostuksessa pitää antaa tarkka arvio siitä, kuinka paljon metsää/puustoa/maapohjaa menetetään myllyjen, muiden rakennusten, tiestön ja sähkölinjojen alle. Kuinka merkittäväksi tästä aiheutuva metsä/luontokato arvioidaan? Suuret määrät isoja kuljetuksia asettavat vaatimuksia teille (s. 46-47). Olemassa olevat tiet ovat suurelta osin täysin riittämättömiä. Kuinka paljon luontokatoa herkillä alueilla aiheuttaa jo yksin teiden ja sähkölinjojen rakentamisen pitkäaikainen häiriö? Teiden sanotaan palvelevan myös paikallisia maanomistajia ja muita alueella liikkuvia (s. 40). Me emme tarvitse tuulivoimaloiden tarpeisiin suunniteltuja uusia teitä emmekä suuria levennyksiä olemassa oleviin. Koemme tie-suunnitelmat pikemminkin uhkana luonnolle ja maisemalle. Motivaatio vastuulliseen metsänhoitoon joutuu koetukselle, jos huomataan, että luonto joka tapauksessa hankkeiden toteutuessa turmeluu. Leveät tiet houkuttelisivat metsäkauppoihin, ja jäljellä olevat metsät olisivat vaarassa. Ennallistamis- ja purkuvakuudet pitää olla kattavat (indeksiin sidottu korvaus) (ei riittävät, kuten sivulla 49 on ilmaistu).

Rakentaminen vaikuttaa myös alueen vesitalouteen, jonka muutoksilla voi olla ilmastovaikutuksia. Nämä kaikki ilmaston lämpenemistä aiheuttavat vaikutukset tulisi arvioida huolellisesti. Tuulivoiman lisärakentamisella ei ole pelkästään positiivisia vaikutuksia hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa. Onko täysin varmaa, ettei esim. rakennustöistä aiheudu vaaraa pohjavesille?

Meidän metsämme ovat hankkeen läntisellä vaikutusalueella. Liikumme siellä metsänhoitotöissä, kävely-, hiihto-, metsästys-, marja- ja muilla keräilyreissuilla. Mielenkiintoisia luontohavaintoja on kertynyt vuosien varrella runsaasti. Alueella liikkuminen on vienyt lintuharrastustamme paljon eteenpäin. Havaintojen runsaus ja upeat olosuhteet havainnointiin (ei esim. teiltä kantautuvia eikä muitakaan häiritseviä ääniä) innostavat. Vasta viime vuosina olemme kirjanneet lintuhavaintojamme myös Tiira-palveluun. Vain täysin varmat havainnot voi kirjata sinne. Esimerkiksi metsäkanalintuhavainnot, joita tulee paljon, puuttuvat suurelta osin sieltä, koska noiden lintujen tunnistaminen metsäisessä maisemassa ei läheskään aina onnistu. Haukkahavaintojamme voimme vain harvoin kirjata, koska emme pysty niitä varmasti tunnistamaan. Emme asu alueella, mikä tietysti on rajoittava tekijä havaintojen kertymisessä. Vain erittäin pieni osa alueen lintuhavainnoista päättyy yleensäkin Tiiraan. On tärkeää kerätä alueella asuvilta, metsästäjiltä jne. tietoja arvioinnin tueksi. Merja ja Kari Riikolan kirjaamia lintu- ja eläinhavaintoja Koutuanjärven tuulivoimahankkeen läntiseltä vaikutusalueelta v. 2003–2025 liitteenä.

Mielestämme alueella on maisemallisesti hienoja paikkoja ja arvokkaita elinympäristöjä eläimille ja kasveille. Esim. alue meidän yli 100-vuotiaalta mäntyvaltaiselta kankaalta Välikankaan kautta virtaavalle Mättäisojalle (metsälain 10 § elinympäristö, jonka varrella on erittäin vanhaa metsää) ja Mättäissuolle (vähäpuustoinen suo, joka on merkitty arvokkaaksi elinympäristöksi ja jossa on metsälain 10 § elinympäristö: metsäsaareke) sekä reitti kohti Isoa Mättäisjärveä ja Koutuanjärveä muodostavat mielestämme tärkeän alueen mm. linnustolle. Alueella on paljon vesiympäristöä, kosteikkoja, suota ja suon ja kankaan vaihteluväyhykettä. Mm. metsot suosivat laajoja soiden pilkkomia metsäalueita. Ko. alueen elinympäristöstä hyötyvät myös metsätiaiset, joista hömötiainen on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi sen nopean vähenemisen vuoksi. Ojanvarren kasvillisuus tarjoaa niille suojaa, sieltä löytyy luontaisesti pötkelöitä pesäpaikoiksi ja myös lehtipuista runsaasti toukkia ravinnoksi. Myös varovaisesti käsitellyt talousmetsät sopivat noille lajeille, jos mm. metsien kerroksellisuudesta huolehditaan. Metso ja metsätiaiset ovat indikaattorilajeja. Niiden elinympäristöjä pitää vaalia. Missä ne viihtyvät, siellä on ihmisenkin hyvä olla. Myös riekkoja näkee alueella ilahduttavasti. Toivottavasti myös niiden elinympäristöjä saadaan edelleen säilytettyä, eikä vaaranneta alueita, joissa ne ovat perinteisesti viihtyneet.

Iso Mättäisjärvi luontopolun varressa on retkiemme lempikohde eri vuodenaikoina. Sen ympäristö on ainutlaatuinen. Siellä on aina luontoon liittyvää havainnoitavaa. Laavu sijaitsee luonnontilaisessa metsäsaarekkeessa, josta on näkymä osittain heinittyneelle järvelle. Lintutorni on sen läheisyydessä, "satumetsäksi" kutsumamme metsäkaistaleen reunassa, joka sekin on vanhaa metsää. Kaistale peittää aika hyvin viereisen hakkuun näkymän. Keväällä ja alkukesällä äänimaisema on huumaaava. Talvella paksun lumen aikaan voi nauttia alueelle laskeutuneesta hiljaisuudesta ja havainnoida esim. lumijalkia. Jo kolmen vuosikymmenen ajan olemme käyneet todistamassa paikkauskollisten joutsenten ja kurkien saapuneen pesimäpaikalleen. Alueella näkee ja kuulee myös muita lintulajeja, mm. metsähanhia, sorsalintuja, kahlaajia, haukkoja ja lukuisia pikkulintuja. Suolla on perinnemaisemaa muistuttamassa entisistä ajoista: suoniitty ja latojen jäännöksiä. Metsäsaarekkeessa on kuulemamme mukaan myös saunan pohja. Suunnitelma rakentaa tuulimylly 20 aivan kuvaillun paikan läheisyyteen on mielestämme käsittämätön. Jo ison tien tuominen alueelle veisi sen omaleimaisuutta. Paikan luontoa ei saa pienimissäkään määrin vaarantaa.

Kuvia Isolta Mättäisjärveltä:

<https://new.express.adobe.com/publishedV2/urn:aaid:sc:EU:919eb1e0-ac30-486c-93c7-b997617a70b7?promoid=Y69SGM5H&mv=other> Liikumme myös Vitsasuon suuntaan. Tuon hie-non suoalueen luonnosta Kalevi Tunturi on tehnyt ansiokkaan esittelyn: Vitsasuo, Pohjois-Pohjanmaan liitto <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp>

Luontokato on tosiasia. Sitä pitäisi kaikin tavoin pyrkiä estämään. Olemme saaneet kuulla pysäyttäviä tietoja lintujen vähenemisestä ja muutoksista eri lajien esiintymisessä. Metsien lisäksi pitää vaalia kosteikoita. Ne ovat ekologisesti merkityksellisiä luonnon monimuotoisuuden toteutumiselle ja säilymiselle. Kosteikkojen linnusto ja kasvisto on alueella runsasta. Hankealueen ja sen vaikutusalueen läntiseen osaan sijoittuu kurjen kevätmuuttoreitti (s. 204). Alueelle jää useampia pareja pesimään, se on kurkien elinympäristöä. Kurkien ääntely luo mukavan äänimaiseman koko kesäkaudeksi. Niiden ääniä kuuluu läheisiltä suurilta soilta, mutta myös metsäisiltä suolaikuilta. Tuulivoimaa ei tule sijoittaa kurkien pesimis- ja ruokailualueiden läheisyyteen, ja kaikki negatiiviset vaikutukset niiden elinympäristöön ja liikkumiseen on minimoitava. Linnuston ja eläimistön tarkastelualueeksi rajataan tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoalue ja suunnitellut voimajohdot sekä linnuston osalta linnuston muuttoreitit ja suurikokoisten petolintujen alue noin kymmenen kilometrin etäisyydelle tuotantoalueesta (s. 79). Vaikutukset linnustoon ja eläimistöön eivät varmastikaan pysähdy tuotantoalueelle ja voimajohtojen ympäristöön varsinkaan, kun alueella on suunnitteilla myös muita hankkeita. Miten ekologiset käytävät, jotka ovat välttämättömiä lajien liikkumiselle ja uusien elinympäristöjen asuttamiselle, turvataan, kun tuulivoimarakentamisen vuoksi luonnon pirstoutuneisuus alkaa muuttua todella uhkaavaksi? Tuleeko ekologisten käytävien muodostumisesta täysin mahdotonta hankealueilla ja niiden ympäristössä?

Todella huolestuttavia ovat tuulivoimatuotantoalueiden linnustovaikutukset, joita on lueteltu sivulla 205. ”Koutuanjärven tuotantoalueen ympärillä sijaitsee useita eri toteutusvaiheessa olevia tuulivoimahankkeita alle 30 kilometrin etäisyydellä. Alle kymmenen kilometrin etäisyydelle sijoittuu yhdeksän suunnitteluvaiheen tuulivoimahanketta, joista lähin on Koutuanjärven tuotantoalueeseen rajautuva Latvaselkä” (s. 210). Linnusto kärsii tuulivoimarakentamisesta. Miksi edes suunnitellaan yhtäaikaista ja peräkkäisiä hankkeita, vaikka yhteisvaikutuksista ei tiedetä? Tutkimustietoa pitää odottaa, ennen kuin toimitaan. Esim. siirtymävaikutuksista (s. 206) Luke on tehnyt kansainvälisen katsaustutkimuksen, jonka johtopäätöksenä todetaan mm. seuraavaa: ”Tuulivoimalla on merkittäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Suomesta löytyy vain vähän vertaisarvioitua tutkimustietoa, mutta kansainvälinen katsaustutkimuksemme osoitti, että kahdessa kolmasosassa 160 tarkastellusta tapauksesta havaittiin lajien siirtymää tuulivoima-alueelta. Siirtymä ilmeni mm. muutoksina käyttäytymisessä, esiintymisessä, lisääntymismenestyksessä, lentoreiteissä ja pesimärunsauksissa. Siirtymäetäisyydet vaihtelivat huomattavasti sekä lajien välillä että niiden sisällä. Erityisesti kurjet, pöllöt, porot ja kanalinnut voivat reagoida tuulivoimaan useiden kilometrien säteellä. Petolintujen ja lepakoiden populaatiot voivat pienentyä törmäysten vaikutuksesta riippumatta siitä, tapahtuuko siirtymistä vai ei.” (Luke 2025 Kuinka tuulivoima sovitetaan yhteen metsien ja soiden käytön kanssa)

Hankkeen vaikutuksia ihmisiin listataan sivulta 252 alkaen ja vaikutuksia virkistyskäyttöön ja metsästykseseen sivulta 257. Nämä seikat on tärkeää ottaa huomioon ja eliminoida negatiiviset vaikutukset. Melu- ja välkehaitat ja maiseman muuttuminen voidaan kokea hyvin ahdistaviksi. Hankkeen vuoksi ei ihmisten hyvinvointi eikä koettu elämänlaatu saa kärsiä. Sosiaaliset vaikutukset eivät rajoitu paikallisiin ihmisiin. Tuulivoimarakentaminen vaikuttaa merkittävästi liikenteeseen. Kiimingissä olemme kuukausikaupalla seuranneet tuulivoimakuljetusten ja sorarekkojen ryskettä ja välkettä näkö- ja kuuloetäisyydeltä ja sukkuloineet liikenteessä niiden ehdoilla ottaen aina aikatauluissamme huomioon mahdolliset viivytykset. Tuulivoimahankkeiden toteutumisen myötä riesat teillä kestäisivät vuosia. Asukkaiden näkemyksiä hankkeesta tulee selvittää kattavasti tarkoitukseen soveltuvien menetelmin, esimerkiksi haastattelu- tai kyselytutkimuksin.

Hankkeen vaikutusalueella kulkee 23,4 km pitkä Yli-lin/Pahkalan luontopolku (rengasreitti), joka palkitsee kulkijoita luontoelämyksillä. Se on hienosti suunniteltu ja mahdollistaa pääsyn paikoin

vaikeakulkuisillekin suoalueille. Merkitty reitti tuo turvallisuutta liikkumiseen. Laavut ja lintutornit ovat sopivilla paikoilla maisemallisesti. Olemme käyttäneet polkua koko sen olemassaolon ajan noin 30 vuotta. Nykyään polun rakenteet (mm. pitkospuut ja ojien ylityspaikat) ovat osittain huonokuntoisia ja täplitys paikoin huonosti nähtävissä. Polku kuitenkin palvelee tällaisenaankin ainakin retkeilyyn tottuneita kulkijoita. Sitä voi käyttää myös osittain avukseen päästäkseen esim. tietylle laavulle tai vaikka jonkun järven rantaan. Reitti, joka kulkee soisilla alueilla, voi olla ajoittain hyvin märkä. On kuitenkin helppokulkuisempiakin aikoja, kun suo on jäässä. Reitin opasteita voi käyttää avuksi esim. hangilla hiihtäessä. On ymmärrettävää, että pienen porukan talkootyöllä reittiä ei voida ylläpitää, mutta on todella sääli, jos lintutornit puretaan eikä reitin täplitystä uusita. Ison Mättäisjärven ja Vitsasuon lintutornit ovat olleet vuosia (ja ovat edelleen) Oulun kaupungin lintutornitarkonassa mukana. Eikä suotta, koska alueen linnusto on runsasta ja mielenkiintoista. On helppo arvaata, ettei satsauksia alueen ulkoretkeilyyn ole tehty mittavaa tuulivoimarakentamista suunniteltaessa. Luonnossa liikkuminen tukee monien mielestä parhaiten virkistäytymistä ja hyvinvoinnin ylläpitämistä. Ulkoiluretkeily on kasvussa. Tällaiset alueet, joissa luonnosta voi nauttia ilman häiritseviä ääniä ja valoja, eivät saisi olla vaarassa. Luontokokemuksia ja -tietämystä voi kartuttaa ja retkeilytaitoja kehittää lähiluonnossa. Hankkeen vaikutusalueella kulkee myös vasta kunnostettu kelkka-reitti.

Alueen paras anti ovat upeat suomalaiset, kosteikot, järvet, kappaleet vanhaa metsää, eläimet ja kasvit sekä rauha, joka siellä vallitsee. Liikenteen ääni jää kauas, ja näkymät ovat rauhoittavia. Tuulimyllyt eivät sovi sinne. Henkilöt, jotka eivät ymmärrä näiden alueiden arvoa, voivat kutsua aluetta korveksi, jota riittää ja joutaa tuulivoimahankkeiden turmeltaviksi. Ei pitäisi ajatella lyhytkatseisesti. Myös tulevaisuudessa ihmisillä täytyy olla mahdollisuus päästä tällaisiin paikkoihin. Hälyttävässä määrin ne ovat vähentyneet, mutta ei ole vaikea ennustaa, että niiden arvo kasvaa. Kuinka ainutlaatuinen kokemus voi olla esim. suolla kävely valoisana kesäyönä tai tähtitaivaan ja revontulien katselu, kun on täysin pimeää. Nyt on jo alettu harjoittaa ”pimeän matkailua”/”hidasta matkailua” ja puhua ”pimeän rauhoituksesta”. Tätä käsitteli 10.10.2025 Koko Suomen radion ohjelma (YLE Areena). Tuon matkailun ideana on tarjota mahdollisuus päästä arkiympäristön ärsykeitä (melu- ja valosaastetta) piiloon. Ohjelmassa haastatellun Olli Reijosen mukaan pimeys vähenee maailmassa nopeasti, 6-10 % vuodessa. Euroopassa ja Amerikassa 90 % ihmisistä ei pysty asuinympäristössään näkemään tähtitaivasta ja linnunrataa, Suomessakin jo 70 % asuu sellaisissa paikoissa. Viekö tuulivoiman rakentaminen yli-iiläisiltä tuonkin rikkauden? Varmasti alueen luonto-, virkistys- ja matkailukäytön lisäämisessä on mahdollisuuksia. Mihin ovat kadonneet suunnitelmat kehittää Kierikin alueen luontomatkailua?

Sivulla 53 esitetty kuva, jossa näkyvät alueen kaikki tuulivoimahankkeet, on pysäyttävä. Noita hankkeita tuulimyllyineen, teineen ja linjoinen ei voida toteuttaa luonnon ja ihmisten ratkaisevasti kärsimättä. Jokainen jatkotoimi pitäisi harkita äärimmäisen tarkasti. Enenevässä määrin eri asiantuntijat ovat viime aikoina esittäneet hyvin kriittisiä mielipiteitä tuulivoiman lisäämisestä. Heitä olisi syytä kuunnella. Jo n. 40 % Suomen tuulivoimasta tuotetaan Pohjois-Pohjanmaalla, ja Suomen sähköomavaraisuus on hyvällä tasolla. Suomen sähköstä ollaan kiinnostuneita sen halvan hinnan vuoksi myös ulkomailla. Mikään määrä tuulivoimaloita ei riitä kattamaan noiden bisnesten energiantarpeita. Halvasta sähköstä tuskin pääsemme itse nauttimaan. Koska tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksista ja niiden vaikutuksista jo aiemmin luonnon tasapainoa haitanneisiin toimenpiteisiin ei tiedetä, ei ole syytä kiirehtiä. Yleisesti on tunnustettu, että tärkein asia, josta Suomen metsäluonto kärsii, on metsien pirstoutuminen. Tuulivoimarakentaminen kiihdyttää sitä. Luontokato vauhdittuu, vaikka sitä pitäisi hillitä. Kuvia Koutuanjärven tuulivoimahankkeen vaikutusalueelta:

<https://new.express.adobe.com/publishedV2/urn:aaid:sc:EU:4c5a2ca9-63fe-4f75-bba5-4137c2v56c02d?promoid=Y69SGM5H&mv=other>

Mielipide

Vastustan Metsähallituksen voimalahanketta Koutuanjärven ympäristöön. Haaveeni on säilyttää li-Olhavajoen välinen alue tuulivoimalta vapaana vyöhykkeenä, linnuille turvallisena muuttoreittinä Perämereltä sisämaan laajoille luonnonsuojelualueille (esim. Kärppäsuo ja Litokaira). Koutuanjärven hankealueella sijaitsee kaksi turvesuoaluetta joista nähtävissä kosteikkoja ja jos mitkä niin nämä alueet pitäisi tehdä linnuille levähdys/pesimäalueiksi, petokala kannan kasvaessa suurilla järviolueilla vähäisen pyynnin vuoksi. Koutuanjärven alueella sijaitsee luonnostaan useita pieniä vesistöjä jotka myös mahdollistaa vesilintujen viihtyvyyttä alueella. Linnut on 60-vuoden elämäni aikana vähentyneet huomattavasti varislintuja lukuun ottamatta. Tuulivoimalla sähkönsiirtolinjoinen ei pidä vahvistaa tätä suuntausta. Olhava - Simon alue lintujen päämuuttoreitteineen on jo liiankin tukkoinen siirtolinjoinen. Sieltä tullaan toivottavasti purkamaan rakennetut myllyt niiden käyttöään lopussa ja avaamaan taas reitti linnuille kulkea. Rakennetaan sen jälkeen vasta Olhavan alapuolinen seutu umpeen, mikäli vielä tarvetta on.

Yli-li - Tannilan - Oijärvi välinen tie on rungoltaan, saati päällysteeltään hyvin heikossa kunnossa, eikä tule kestämaan alueelle tulevaa raskasta työmaaliikennettä. Tie on merkittävä alueen asukkailla sekä työliikenteen sekä päivittäisten ostospalvelujen haussa. Tien kapeus, päällysteen ja pientareiden rikkonaisuus puhumattakaan lumen aiheuttamasta haitasta, kolaririskit ovat huomattavat. Tien käyttäjissä on paljon iäkästä väkeä ja heidän tarve kulkea omalla autolla on merkittävä, koska julkisia kulkuneuvoja ei ole ja lähimmät palvelut on Yli-lissä. Alue sijaitsee poroahoitoalueella ja porojen tiellä olo ei ole mitenkään harvinaista. Sähköautoilla ei ole tulevaisuutta meidän rikkonaisilla teillä.

Koutuanjärven hanke sijaitsee laajasti pohjoiselta rajaltaan pohjavesialueella, minkä rajan ihmiset on kartalle piirtänyt hahmottaakseen jollain tavalla aluetta. Pohjavesi kuitenkin kulkeutuu huomattavasti laajemmalla mitä rajat. Tämän päivän valossa ja kun vasta nyt Oulun kaupunki on havahtunut tutkimaan pohjavesivarantojaan ei pitäisi rakentaa näille alueille tulevaisuuden kannalta epävarmaa sähköntuotantoa. Maaperä alueella on happamia sulfaattimaita, missä vesien pilaantumisen pohjamaan kaivamisen yhteydessä on mitä todennäköisistä. Varsinkin Palosuon aurinkovoimala-alue hehkuu punaisena. Hankealuetta on Metsähallituksen ojituksen myötä ojitettu runsaasti ja Isterinoja on välttävissä tilassa, puhumattakaan Koutuanjärven kuormituksesta. Eikö olisi ennemminkin pyrittävä nykytiedon valossa ennallistamaan luontoa kuin hankkimaan vuokratuloja huonon talouteen ylikuumentuneessa tuulivoimabuumissa. Tuulivoima ja datakeskukset ovat lyhytnäköisiä talouden korjaus yrityksiä. SVE1 linjalla on lähde Siuruajoen rannalla, mistä useat mökkiläiset hakevat juomavetensä.

Asuin pari vuotta sitten lähteen lähistöllä vuokralla, ihastuen alueen maisemaan ja rauhallisuuteen. Olen sen jälkeen käynyt katsomassa lähistöltä neljää eri myynnissä ollutta asuntoa ja nyt huokaan helpotuksesta, etten ostanut. Kaikki ne olisivat sijoittuneet SVE1 linjan kylkeen. Se ettei vastustus ole aiemmin ollut kovin suurta on paljon ihmisten tietämättömyyttä sekä kyvyttömyyttä hahmottaa kuin paljon tälle alueelle ollaan kaavoittamassa mahdollisia tuulivoimarakennelmia. Olen seurannut tilannetta vuodesta 2023 ja järkyttynyt entisen kotikaupunkini välinpitämättömyyttä yli-iiläisten mielipiteistä. Tiedän monen maansa vuokranneen asuvan muualla kuin hankealueen läheisyydessä, silloin myös heidän suhtautumisensa on myöteamielisempää ja tähän meistä välittämättä vedotaan. Metsähallituksen vuokrat rahat menevät yhtiön kotikaupunkiin, talonsa vuokranneet asuvat muualla,

hankeen työntekijät on suurimmaksi osaksi ulkomaalaisia, kiinteistöveron ottaa Oulun kaupunki suurenevaan velkataakkaansa suuriin kaupunki hankkeidensa rahoittamiseen. Haitat Koutuanjärvellä ovat huomattavasti suuremmat hankeen toteutuessa siirtolinjoinen, kuin meille esitetyt hyödyt. Oijärvellä asuvana, Mursunjärven rannalla asuvia yli 80-vuotiaita vanhempiani auttavana, haluan katsoa Mursunjärven yli ilman tuulivoimaa sekä valtavia sähkönsiirtolinjoja myös tulevaisuudessa. Toivottaa alueelle keväällä pesimään tulevat muuttolinnut tervetulleeksi ja turvata liiteleville petolinnuille ja lokeille ilmatilaa lentää vapaasti.

Mielipide

Tutustuin Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen arviointiohjelmaan ja huomasin siinä pieniä puutteita mistä ohessa hieman lisää. Ensinnäkin hanke alueelta löytyy kaksi lomarakennusta mitä ei näyttäisi suunnitelmissa otettu huomioon. Lomarakennuksien paikat löytyvät kuva liitteistä yksi ja kaksi(punaisella ympyröidyt). Lähimmillään lomamökki on n. 500 m päästä suunniteltua tuulivoimalaa(kuva liite 2). Kuva liite 1 loma-asunto on n. 1 500m etäisyydellä suunniteltua tuulivoimalaa.

En myös huomannut mainintaa uhanalaisista kiljuhanhista arviointiohjelmassa. Kiljuhanhi on pesinyt hankealueella olevilla Iso Mättäisjärvellä ja Pikku Mättäisjärvellä sekä alueen lähistöllä olevalla Vitsasuolla ja Mättäissuolla. Kiljuhanhesta on tehty havaintoja Iso Mättäisjärvellä olevasta lintutornista sekä maastossa Pikku Mättäisjärvellä kiikaroiden. En myöskään huomannut mainintaa tuulivoimaloiden vaikutuksista linnustoon. Olen huomoinut, että sorsa- ja hanhilinnut(myös uhanalainen kiljuhanhi) liikkuvat alueella sijaitsevien Koutua-, Iso Mättäis- ja Pikku Mättäisjärven välillä ja suunnitellut tuulivoimalat estäisivät tehokkaasti em. lintujen liikkumisen järvien välillä.

Mielipide

Yli-lin Yli-Tannilan kylän läheisyyteen ollaan kaavoittamassa useita tuulivoima-alueita. Näitä ovat Pudasjärven puolelle suunnitellut Kuikkasuon ja Kinttaisviidan tuulivoima-alueet sekä Oulun puolelle mm. Kynkäänsuon, Latvaselän ja Koutuanjärven hankkeet.

Näiden hankkeiden YVA-suunnitelmissa mainitaan hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi tehtäväksi mm. maisema-, melu-, välke- ja varjostushaittojen osalta. Suunniteltujen tuulivoimaloiden korkeudet ovat jopa yli 300 metriä, eikä näin korkeita voimaloita ole aiemmin edes rakennettu Suomessa. Miten näin ollen voidaan edes arvioida luotettavasti tällaisten voimala-alueiden yhteisvaikutuksia. Hankkeita edistetään erillisinä kokonaisuuksina, mikä lisäksi hankaloittaa yhteisvaikutusten arviointia.

Hankealueille suunnitellut 300-320 metrin korkeuteen kohoavat tuulivoimalat tulisivat nyt tehtyjen suunnitelmien mukaan näkymään Yli-Tannilassa ainakin kolmelta suunnalta. Haitta tulee olemaan merkittävä maiseman muuttuessa teolliseksi.

Suunnitellut tuulivoimalat sijaitsevat myös niin lähellä asutusta, että melu ja välkehaitat lienevät väistämättömiä. Lavat aiheuttavat tuulivoimalan koosta ja sijainnista riippuen liikkuvan varjon, joka voi ulottua jopa 3 km päähän voimalasta. Lisäksi pimeään aikaan maisemaa häiritsevät voimaloiden lentoestevalot. Haitat tulevat vaikuttamaan pysyvästi sekä vakituisten- että vapaa-ajanasukkaiden elämään. Perustuslaissa mainitaan oikeus kansalaisten omaisuudensuojaan ja yhdenvertaiseen kohteluun. Tämä tuntuu jäävän huomioimatta valtavalla vauhdilla suunniteltavissa voimalahankkeissa. Korvauksen saavat maanomistajat, joiden maalle voimalat rakennetaan. Haittojen vahingot pitäisi korvata myös heille, joiden kiinteistöjen arvot tulevat laskemaan pysyvästi

maisema ym. haittojen vuoksi. Verohallinnon ohjeen VH/7706/00.01.00/2024 mukaan "Tuulivoima- tai aurinkovoimalaitos voi aiheuttaa haittaa kiinteistölle, jolla laitos sijaitsee sekä sen lähialueille. Tuulivoima- tai aurinkovoimalaitoksen lähialueiden kiinteistöjen omistajille voidaan korvata kiinteistön arvon alenemisesta koituvaa haittaa vahingonkorvauksena, joka on luonteeltaan esinevahingon korvaamista". Kyseessä siis ns. immissiovahingon korvaus. Lainsäädäntö ei pysy ajantasalla voimaloiden rakentamisen vauhdin vuoksi. Tuulivoimaloiden rakentaminen voi aiheuttaa ihmisille, eläimille ja luonnolle haittavaikutuksia, jotka eivät kaikkien ole vielä edes tiedossa. Eikä kaikkia vahinkoja pystytä välttämättä luotettavasti arvioimaan nykyisillä kriteereillä, koska suunnitellut tuulivoimalat ovat korkeampia, kuin aiemmin rakennetut.

Koutuanjärven hankkeen sähkönsiirtoreitit on esitelty kartoilla, joista on mahdotonta saada selvää, mitä kiinteistöjä ne tulisivat rasittamaan. Yhtä heikko on liitteenä oleva kartta. Sama ongelma on Metsähallituksen Kinttaisviidan suunnitelmassa. Maanomistajien on saatava tarkempi selvyys suunniteltujen sähkönsiirtolinjojen kulkureiteistä. YVA suunnitelmissa ei huomioida elinkeinotoimintana metsätalouden harjoittamista. Kuitenkin hankkeet aiheuttavat arvonmenetyksen niiden maille, joiden kautta sähkönsiirtoreitit vedetään. Korvaukset lunastettavista metsämaista ovat olemattomat.

Rakentaminen vaatii tiestöä, joka kestää raskaita ajoneuvoja. Kyseisessä YVA selostuksessa ei avattu suunniteltuja kuljetusreittejä tarkemmin. Tannilantie on jo nykyisellään todella heikossa kunnossa. Tuulivoimaloiden pystyttäminen vaatii raskaita pohjatöitä. Sähkölínjan vetämisen alta on puustoa kaadettava suuria määriä. Koutuanjärven voimala-alueen rakentaminen tulee rasittamaan ja tuhoamaan alueen luontoa merkittävästi.

Alueen eläimistön kartoitus tehdään havainnoimalla lajeja muutamina päivinä. Kuitenkin alueen asukkailla on varmempaa tietoa alueen eläimistöstä vuosikymmenien ajalta. Suunnitellut tuulipuisot sijaitsevat muuttolintujen, kuten joutsenten ja kurkien, lentoreiteillä ja metsäkanalintujen pesimäalueilla. Esimerkiksi kurjet eivät vain lennä alueen halki muuttomatalla, vaan lentävät alueella useina päivinä aikuisten ja poikasten muodostaminen parvina kaarrellen ja hakien auramuodostelmaa. Tuulimyllyjen siivet muodostavat merkittävän vaaran näille parville. On esitetty, että kurjet ja joutsenet etsivät uusia muuttoreittejä. Tämä lienee haastavaa, jos kaikki alueen voimalahankkeet toteutetaan.

Suunniteltu Koutuanjärven tuotantoalue rajautuu Säynäjäkankaan ja Huiskan pohjavesialueisiin. Huiskankankaalla sijaitsee myös vedenottamo. Pystytäänkö luotettavasti arvioimaan, ettei voimaloiden rakentamisesta ja käytöstä aiheudu vahinkoa tärkeälle pohjavedenottoalueelle. Tuulivoimalat ja sähköasemien muuntajat sisältävät suuria määriä öljyä. Käytössä tuulimyllyjen siivistä irtoaa tutkimusten mukaan mikromuovia, mikä saastuttaa ympäristöä. Tämä vaikutus kumuloituu alueelle suunniteltujen useiden voimalahankkeiden vuoksi. Korkeat voimalat aiheuttavat enemmän mikromuovipäästöjä.

Turpeennosto on vuosia pilannut Siuruanjokea, koska humuspitoiset vedet turpeennostoalueilta valuvat jokeen. Tannilan ja Yli-Tannilan läheisyyteen suunniteltujen voimalahankkeiden tuotantoalueilta valuvat vedet oja myöten Siuruanjokeen aiheuttaen lisäkuormitusta. Haitta on merkittävä joen kalakannalle ja virkistyskäytölle.

TV- ja nettiyhteydet ovat alueella paikoitellen tälläkin hetkellä välttävät. Esimerkiksi etätyö estyy kokonaan, jos yhteydet vielä heikentyvät entisestään. Vaikka luvataan, että ongelmat tullaan hoitamaan, on nykytilanteen tietäen vaikea suhtautua asiaan luottavaisesti.

Mielipide

Metsät ja luonto jokin ja puuroinen tulee säilyttää myös tuleville sukupolville. Jos kaikki Yli-lihin suunnitellut tuulivoimahankkeet toteutuvat, ei asukkailla jää enään luonnon- ja maaseudun rauhaa jonka takia suurin osa maalla asuu. Mm. Metsästysharrastuksesta tehdään mahdotonta kun jokaisen metsästyseuran alueelle suunnitellaan myllyjä. Metsälintu- ja hirvikannat häviää tuulivoimailoien vaikutuksesta etenkin kun Yli-li on kohta myllyjen ympäröimä. Suunniteltujen ja jo luvan saaneiden hankkeiden yhteisvaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin.

Hankealueen läpi virtaa paljon puroja ja isoja ojia jotka ovat osa lijokea. Veden laatuun heikentävästi vaikuttaa kaikkien voimalapaikkojen sekä teiden ja ojien maanrakennustyöt. Hankealue kuuluu iijoen valuma-alueeseen ja vaelluskalahankkeet, ja lohikalojen palautus iijolla ovat käynnissä. Veden laatua iijoen valuma-alueella tulee parantaa ja kiinnittää erityistä huomiota. Lohikalojen palaututtua ii- ja siuruajokeen sekä martimojokeen ja poikamartimojokeen ja sen valuma-alueelle, ovat nämä alueet kalastusmatkailun kannalta erinomaisia ja merkittäviä. Niitä ei tule pilata tuulivoimarakentamisella. Hankealue ja myllyt aivan liian lähellä tärkeitä pohjavesialueita. Koutuanjärven tuulivoimahanke sijaitsee liian lähellä asutusta. Alueella on Yli-liläisten ainoa retkeilyreitti ja sen varrella kaksi lintutornia. Jo tämä kertoo että hankealue on merkittävä linnustollisesti ja myös retkeilijöille. Suunnittelualaue on poronhoitoaluetta ja osittain kaavassa mineraalivarantoaluetta. Hankealueella ja läheisyydessä luonnonmonimuotoisuuden ja linnustollisestikin arvokkaita ja merkittäviä alueita ja soita. Tehtävä kattavat luontoselvitykset ja arvioitava yhteisvaikutukset muiden, lukuisien hankkeiden kanssa. Alueella runsaasti metsoja ja teeriä sekä niiden soidinpaikkoja. Alueen läpi menee muuttolintujen muuttoreitti, alueella on lintujen ja muuttolintujen levähdyspaikkoja ja alueella pesii metsähanhia joten jo nämä estävät hankkeen toteutumisen.

(EU:n lintudirektiivi) Eu:n luonto- ja lintudirektiivi sekä luonnonsuojelulaki kieltää uhanalaisten tai lintudirektiiviin kuuluvien lajien tahallisen häirinnän. Tuulivoimalla aiheutetaan tahallista häirintää. Lisäksi maakotkia ja muita petolintuja havaittu alueella ja kuultu myös helmipöllön ääniä. Alue on maakotkan reviiriä ja metsähallitus on sitoutunut maakotkan suojelutoimiin, joten hanke on lainvastainen.

Yli-lin alueelle ja lähiympäristöön on suunnitteilla tai luvitettu lukuisia tuulivoimahankkeita. Yli-liläiset saarretaan voimaloilla joiden terveys- ym. vaikutuksia ei tunneta, eikä ole pystytty tutkimaan, koska missään ei ole näin suuria myllyjä (jopa 350m). Yhteisvaikutukset ovat luonnolle, eläimille ja ihmisille valtavat. Mm. melu, välke ym. terveysvaikutukset. Yli-liläisistä ei voida tehdä koehenkilöitä saartamalla meidät myllyjen keskelle, vaan tutkimustulokset on tehtävä muilla keinoin ja tulokset on esitettävä ennen kuin päätöksiä tällaisista hankkeista tehdään! Nyt Yli-liläisiä ollaan eriarvoistamassa muista oululaisista.

Kun kaikki Suomen luvitetut energia hankkeet on rakennettu, on Suomi sähköntuotannossa energiaomavarainen. Joten tälle hankkeelle ei ole tarvetta eikä hanke ole yhteiskunnallisesti merkittävä. Tuulivoimalat laskevat lähialueen asuntojen ja omaisuuden arvoa ja pahimmillaan asuntoa ei saa edes myytyä hankealueen läheisyydestä tai sieltä mihin myllyjä näkyy ja kuuluu. Kuka korvaa mm. asunnon arvon aleneman tai koko asunnon arvon mikäli sitä ei saada myytyä? Hankesuunnittelija Metsähallitus vai Oulun kaupunki? Edellä mainituin perustein ei myllyjä Yli-lihin.

Netissä on adressi "Ei tuulivoimaa Yli-lihin" jonka on 14.10.2025 mennessä allekirjoittanut 565 ihmistä. Yli-lin asukaslukuun suhteutettuna siis valtava määrä. Nämä allekirjoitukset ja kannanotot on huomioitava tuulivoimaa kaavoitettaessa Yli-lin alueelle. Metsähallitus on valtion, eli meidän

veronmaksajien joten meitä omistajia on kuunneltava. Me Yli-lin asukkaat emme halua valtion eli omille maillemme tuulivoimaa.

Mielipide

Vastustamme Metsähallitus Kiinteistökehityksen Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahanketta. Peruuttamattomia päätöksiä ollaan tekemässä vauhdilla. Hankkeita on Yli-lissä vireillä useita, ja toteutuessaan ne vaikeuttavat suuresti paikallisten ihmisten elämää ja pirstovat luonnon. Pyydämme harkintaa. Päätöksenteon tulisi perustua vaikutusten kattavaan, monipuoliseen ja perusteelliseen arviointiin.

Toivottavasti myös tuulivoiman lisärakentamiseen kriittisesti suhtautuvien ääntä kuullaan. Näin luvataan, toivottavasti näin aidosti tapahtuu. Osalle hankkeen alueella asuvista ehkä painaa vaakakupissa taloudellinen tuotto. Toisia ahdistavat heille väistämättä koituvat haitat. Tuemme paikallisia asukkaita asioissa, joita esim. Yli-lin kuntalaisyhdistys on tuonut esiin. Peräkkäisten hankkeiden edetessä olemme huomanneet, kuinka näköalattomuus ja huoli tulevaisuudesta on koko ajan lisääntynyt yli-iiläisten keskuudessa. Tiedämme, kuinka tärkeä ympäröivä luonto heille on. Hankkeeseen kriittisesti suhtautuvia on paljon, mielipiteitä kirjallisina saatte vain murto-osalta. Suurelle osalle maanomistajista on toivotonta löytää omat maakappaleensa ja muut heitä kiinnostavat paikat YVA-ohjelman kartoilta, eikä heidän näin ollen ole helppo ymmärtää, miten asia heitä koskee. Myöskään sähköisestä materiaalista katsottaessa tilanne ei helpotu, koska karttaa ei saa zoomattua niin, että tarvittavia nimiä saisi esiin. Onko tämä tarkoitushakuista? Kokeneellekin karttojen lukijalle YVA-ohjelman lukeminen on hidasta ja hankalaa.

Meillä on ollut metsätila 30 vuotta hankkeen vaikutusalueella. Virheellisesti usein annetaan ymmärtää, että metsänomistajat suhtautuisivat suopeasti tuulivoimahankkeisiin. Näin ei todellakaan läheskään aina ole. Meitä huolettavat erityisesti hankkeen ympäristövaikutukset. Metsätilan hankkimisen jälkeen olemme aktiivisesti liikkuneet ja havainnoineet luontoa paitsi omalla tilallamme myös sen ympäristössä. Muutoksia on tapahtunut: teitä ja sähkölinjoja on tehty, metsiä hakattu jne. Olemme kuitenkin iloinneet alueen luonnosta suunnattomasti. Sitä metsätilallamme ja sen ympäristössä todella vielä on. Siellä voi samoilla pitkiäkin matkoja havainnoiden luontoa minkään häiritsemättä. Silmät voivat levätä edessä avautuvissa maisemissa. Luonto ja sen rauha ovat alueen rikkaus.

Tuulivoimahankkeet uhkaavat saartaa metsätilamme ja tehdä tyhjäksi tavoitteemme siirtää metsämme luontoarvoiltaan hyvin voivina seuraaville sukupolville. Metsänomistajina meillä on ollut tavoitteena hoitaa metsäämme kestävästi ottaen huomioon metsien monimuotoisuuden. Tiedostamme hiilinieluongelman ja olemme kouluttautuneet luonnonhoidon asioissa. Olemme aina huomioineet linnut ja muut eläimet toimissamme. Viime aikoina olemme pyrkineet auttamaan erityisesti harvinaistuvien metsätaimen pesimistä. Sivulla 192 onkin tunnistettu metsämme monimuotoisuudelle tärkeiksi metsäalueiksi. Toivoisimme että voisimme harjoittaa metsänhoitoa osana kokonaisuutta, jossa luontoarvot tunnistetaan ja niitä vaalitaan. Yksityisiä metsänomistajia on jo vuosia ohjeistettu ottamaan ne huomioon ja toimimaan vastuullisesti. Metsähallitukselta suurena toimijana odotamme esimerkillisyyttä. On ollut hämmästyttävää huomata kuinka tulojen tuottaminen ohjaa Metsähallituksen toimia nykyään. Edelleen sen sivuilla toistuvat tavoitteet kuten ”lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa” ja ”minimoimme ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia” tuntuvat olevan sananhelinää, kun se ryhtyy ajamaan esim. ko. hanketta. Arvostamme myös suoalueita omalla maallamme ja ympäristössä. Tuulivoimarakentaminen pilaa suomalaisen, jos sieltä avautuu avoimia näkymiä tuulivoimaloiden suuntaan.

Maankäyttötarve hankkeen toteuttamiseen vaikuttaa valtavalla (s. 40-). YVA-selostuksessa pitää antaa tarkka arvio siitä, kuinka paljon metsää/puustoa/maapohjaa menetetään myllyjen, muiden rakennusten, tiestön ja sähkölinjojen alle. Kuinka merkittäväksi tästä aiheutuva metsä/luontokato arvioidaan? Suuret määrät isoja kuljetuksia asettavat vaatimuksia teille (s. 46–47). Olemassa olevat tiet ovat suurelta osin täysin riittämättömiä. Kuinka paljon luontokatoa herkillä alueilla aiheuttaa jo yksin teiden ja sähkölinjojen rakentamisen pitkäaikainen häiriö? Teiden sanotaan palvelevan myös paikallisia maanomistajia ja muita alueella liikkuvia (s. 40). Me emme tarvitse tuulivoimaloiden tarpeisiin suunniteltuja uusia teitä emmekä suuria levennyksiä olemassa oleviin. Koemme tie-suunnitelmat pikemminkin uhkana luonnolle ja maisemalle. Motivaatio vastuulliseen metsänhoitoon joutuu koetukselle, jos huomataan, että luonto joka tapauksessa hankkeiden toteutuessa turmeluu. Leveät tiet houkuttelisivat metsäkauppoihin, ja jäljellä olevat metsät olisivat vaarassa. Ennallistamis- ja purkuvakuudet pitää olla kattavat (indeksiin sidottu korvaus) (ei riittävät, kuten sivulla 49 on ilmaistu).

Rakentaminen vaikuttaa myös alueen vesitalouteen, jonka muutoksilla voi olla ilmastovaikutuksia. Nämä kaikki ilmaston lämpenemistä aiheuttavat vaikutukset tulisi arvioida huolellisesti. Tuulivoiman lisärakentamisella ei ole pelkästään positiivisia vaikutuksia hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa. Onko täysin varmaa, ettei esim. rakennustöistä aiheudu vaaraa pohjavesille?

Meidän metsämme ovat hankkeen läntisellä vaikutusalueella. Liikumme siellä metsänhoitotöissä, kävely-, hiihto-, metsästys-, marja- ja muilla keräilyreissuilla. Mielenkiintoisia luontohavaintoja on kertynyt vuosien varrella runsaasti. Alueella liikkuminen on vienyt lintuharrastustamme paljon eteenpäin. Havaintojen runsaus ja upeat olosuhteet havainnointiin (ei esim. teiltä kantautuvia eikä muitakaan häiritseviä ääniä) innostavat. Vasta viime vuosina olemme kirjanneet lintuhavaintojamme myös Tiira-palveluun. Vain täysin varmat havainnot voi kirjata sinne. Esimerkiksi metsäkanalintuhavainnot, joita tulee paljon, puuttuvat suurelta osin sieltä, koska noiden lintujen tunnistaminen metsäisessä maisemassa ei läheskään aina onnistu. Haukkahavaintojamme voimme vain harvoin kirjata, koska emme pysty niitä varmasti tunnistamaan. Emme asu alueella, mikä tietysti on rajoittava tekijä havaintojen kertymisessä. Vain erittäin pieni osa alueen lintuhavainnoista päättyy yleensäkin Tiiraan. On tärkeää kerätä alueella asuvilta, metsästäjiltä jne. tietoja arvioinnin tueksi.

Merja ja Kari Riikolan kirjaamia lintu- ja eläinhavaintoja Koutuanjärven tuulivoimahankkeen läntiseltä vaikutusalueelta v. 2003–2025: [Yli-lin lintuhavaintoja 2003-2025.docx](#)

Mielestämme alueella on maisemallisesti hienoja paikkoja ja arvokkaita elinympäristöjä eläimille ja kasveille. Esim. alue meidän yli 100-vuotiaalta mäntyvaltaiselta kankaalta Välikankaan kautta virtaavalle Mättäisojalle (metsälain 10 § elinympäristö, jonka varrella on erittäin vanhaa metsää) ja Mättäissuolle (vähäpuustoinen suo, joka on merkitty arvokkaaksi elinympäristöksi ja jossa on metsälain 10 § elinympäristö: metsäsaareke) sekä reitti kohti Isoa Mättäisjärveä ja Koutuanjärveä muodostavat mielestämme tärkeän alueen mm. linnustolle. Alueella on paljon vesiympäristöä, kosteikkoja, suota ja suon ja kankaan vaihteluväyhykettä. Mm. metsot suosivat laajoja soiden pilkkomia metsäalueita. Ko. alueen elinympäristöstä hyötyvät myös metsätiaiset, joista hömötiainen on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi sen nopean vähenemisen vuoksi. Ojanvarren kasvillisuus tarjoaa niille suojaa, sieltä löytyy luontaisesti pökölöitä pesäpaikoiksi ja myös lehtipuista runsaasti toukkia ravinnoksi. Myös varovaisesti käsitelty talousmetsät sopivat noille lajeille, jos mm. metsien kerroksellisuudesta huolehditaan. Metso ja metsätiaiset ovat indikaattorilajeja. Niiden elinympäristöjä pitää vaalia. Missä ne viihtyvät, siellä on ihmisenkin hyvä olla. Myös riekkoja näkee alueella ilahduttavasti. Toivottavasti myös niiden elinympäristöjä saadaan edelleen säilytettyä, eikä vaaraneta alueita, joissa ne ovat perinteisesti viihtyneet.

Iso Mättäisjärvi luontopolun varressa on retkiemme lempikohde eri vuodenaikoina. Sen ympäristö on ainutlaatuinen. Siellä on aina luontoon liittyvää havainnoitavaa. Laavu sijaitsee luonnontilaisessa metsäsaarekkeessa, josta on näkymä osittain heinittyneelle järvelle. Lintutorni on sen läheisyydessä, "satumetsäksi" kutsumamme metsäkaistaleen reunassa, joka sekin on vanhaa metsää. Kaistale peittää aika hyvin viereisen hakkuun näkymän. Keväällä ja alkukesällä äänimaisema on huumaaava. Talvella paksun lumen aikaan voi nauttia alueelle laskeutuneesta hiljaisuudesta ja havainnoida esim. lumijälkiä. Jo kolmen vuosikymmenen ajan olemme käyneet todistamassa paikakauskollisten joutsenten ja kurkien saapuneen pesimäpaikalleen. Alueella näkee ja kuulee myös muita lintulajeja, mm. metsähanhia, sorsalintuja, kahlaajia, haukkoja ja lukuisia pikkulintuja. Suolla on perinnemaisemaa muistuttamassa entisistä ajoista: suoniitty ja latojen jäännöksiä. Metsäsaarekkeessa on kuulemamme mukaan myös saunan pohja. Suunnitelma rakentaa tuulimylly 20 aivan kuvaillun paikan läheisyyteen on mielestämme käsittämätön. Jo ison tien tuominen alueelle veisi sen omaleimaisuutta. Paikan luontoa ei saa pienimissäkään määrin vaarantaa.

Kuvia Isolta Mättäisjärveltä:

<https://new.express.adobe.com/publishedV2/urn:aaid:sc:EU:919eb1e0-ac30-486c-93c7-b997617a70b7?promoid=Y69SGM5H&mv=other>

Liikumme myös Vitsasuo suuntaan. Tuon hienon suoalueen luonnosta Kalevi Tunturi on tehnyt ansiokkaan esittelyn: Vitsasuo, Pohjois-Pohjanmaan liitto https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/09/Vitsasuo-raportti_Yli-li_Pahkakoski.pdf

Luontokato on tosiasia. Sitä pitäisi kaikin tavoin pyrkiä estämään. Olemme saaneet kuulla pysäyttäviä tietoja lintujen vähenemisestä ja muutoksista eri lajien esiintymisessä. Metsien lisäksi pitää vaalia kosteikoita. Ne ovat ekologisesti merkityksellisiä luonnon monimuotoisuuden toteutumiselle ja säilymiselle. Kosteikkojen linnusto ja kasvisto on alueella runsasta. Hankealueen ja sen vaikutusalueen läntiseen osaan sijoittuu kurjen kevätmuuttoreitti (s. 204). Alueelle jää useampia pareja pesimään, se on kurkien elinympäristöä. Kurkien ääntely luo mukavan äänimaiseman koko kesäkaudeksi. Niiden ääniä kuuluu läheisiltä suurilta soilta, mutta myös metsäisiltä suolaikuilta. Tuuli-voimaa ei tule sijoittaa kurkien pesimis- ja ruokailualueiden läheisyyteen, ja kaikki negatiiviset vaikutukset niiden elinympäristöön ja liikkumiseen on minimoitava. Linnuston ja eläimistön tarkastelu-alueeksi rajataan tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoalue ja suunnitellut voimajohdot sekä linnuston osalta linnuston muuttoreitit ja suurikokoisten petolintujen alue noin kymmenen kilometrin etäisyydelle tuotantoalueesta (s. 79). Vaikutukset linnustoon ja eläimistöön eivät varmastikaan pysähdy tuotantoalueelle ja voimajohtojen ympäristöön varsinkaan, kun alueella on suunnitteilla myös muita hankkeita. Miten ekologiset käytävät, jotka ovat välttämättömiä lajien liikkumiselle ja uusien elinympäristöjen asuttamiselle, turvataan, kun tuulivoimarakentamisen vuoksi luonnon pirstoutuneisuus alkaa muuttua todella uhkaavaksi? Tuleeko ekologisten käytävien muodostumisesta täysin mahdotonta hankealueilla ja niiden ympäristöissä?

Todella huolestuttavia ovat tuulivoimatuotantoalueiden linnustovaikutukset, joita on lueteltu sivulla 205. "Koutuanjärven tuotantoalueen ympärillä sijaitsee useita eri toteutusvaiheessa olevia tuulivoimahankkeita alle 30 kilometrin etäisyydellä. Alle kymmenen kilometrin etäisyydelle sijoittuu yhdeksän suunnitteluvaiheen tuulivoimahanketta, joista lähin on Koutuanjärven tuotantoalueeseen rajautuva Latvaselkä" (s. 210). Linnusto kärsii tuulivoimarakentamisesta. Miksi edes suunnitellaan yhtäaikaista ja peräkkäisiä hankkeita, vaikka yhteisvaikutuksista ei tiedetä? Tutkimustietoa pitää odottaa, ennen kuin toimitaan. Esim. siirtymävaikutuksista (s. 206) Luke on tehnyt kansainvälisen katsaustutkimuksen, jonka johtopäätöksenä todetaan mm. seuraavaa: "Tuulivoimalla on merkittä-

viä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Suomesta löytyy vain vähän vertaisarvioitua tutkimustietoa, mutta kansainvälinen katsaustutkimuksemme osoitti, että kahdessa kolmasosassa 160 tarkastellusta tapauksesta havaittiin lajien siirtymää tuulivoima-alueelta. Siirtymä ilmeni mm. muutoksina käyttäytymisessä, esiintymisessä, lisääntymismenestyksessä, lentoreiteissä ja pesimärünsauksissa. Siirtymäetäisyydet vaihtelivat huomattavasti sekä lajien välillä että niiden sisällä. Erityisesti kurjet, pöllöt, porot ja kanalinnot voivat reagoida tuulivoimaan useiden kilometrien säteellä. Petolintujen ja lepakoiden populaatiot voivat pienentyä törmäysten vaikutuksesta riippumatta siitä, tapahtuuko siirtymistä vai ei.” (Luke 2025 Kuinka tuulivoima sovitetaan yhteen metsien ja soiden käytön kanssa)

Hankkeen vaikutuksia ihmisiin listataan sivulta 252 alkaen ja vaikutuksia virkistyskäyttöön ja metsästykseseen sivulta 257. Nämä seikat on tärkeää ottaa huomioon ja eliminoida negatiiviset vaikutukset. Melu- ja välkehaitat ja maiseman muuttuminen voidaan kokea hyvin ahdistaviksi. Hankkeen vuoksi ei ihmisten hyvinvointi eikä koettu elämänlaatu saa kärsiä. Sosiaaliset vaikutukset eivät rajoitu paikallisiin ihmisiin. Tuulivoimarakentaminen vaikuttaa merkittävästi liikenteeseen. Kiimingissä olemme kuukausikaupalla seuranneet tuulivoimakuljetusten ja sorarekkojen ryskettä ja välkettä näkö- ja kuuloetäisyydeltä ja sukkuloineet liikenteessä niiden ehdoilla ottaen aina aikatauluissamme huomioon mahdolliset viivytykset. Tuulivoimahankkeiden toteutumisen myötä riesat teillä ketsäisivät vuosia. Aukkaiden näkemyksiä hankkeesta tulee selvittää kattavasti tarkoitukseen soveltuvien menetelmin, esimerkiksi haastattelu- tai kyselytutkimuksin.

Hankkeen vaikutusalueella kulkee 23,4 km pitkä Yli-lin/Pahkalan luontopolku (rengasreitti), joka palkitsee kulkijoita luontoelämyksillä. Se on hienosti suunniteltu ja mahdollistaa pääsyn paikoin vaikeakulkuisillekin suoalueille. Merkitty reitti tuo turvallisuutta liikkumiseen. Laavut ja lintutornit ovat sopivilla paikoilla maisemallisesti. Olemme käyttäneet polkua koko sen olemassaolon ajan noin 30 vuotta. Nykyään polun rakenteet (mm. pitkospuut ja ojien ylityspaikat) ovat osittain huonokuntoisia ja täplitys paikoin huonosti nähtävissä. Polku kuitenkin palvelee tällaisenaankin ainakin retkeilyyn tottuneita kulkijoita. Sitä voi käyttää myös osittain avukseen päästäkseen esim. tietylle laavulle tai vaikka jonkun järven rantaan. Reitti, joka kulkee soisilla alueilla, voi olla ajoittain hyvin märkä. On kuitenkin helppokulkuisempiakin aikoja, kun suo on jäässä. Reitin opasteita voi käyttää avuksi esim. hangilla hiihtäessä. On ymmärrettävää, että pienen porukan talkootyöllä reittiä ei voida ylläpitää, mutta on todella sääli, jos lintutornit puretaan eikä reitin täplitystä uusita. Ison Mättäisjärven ja Vitsasuon lintutornit ovat olleet vuosia (ja ovat edelleen) Oulun kaupungin lintutornitarnonassa mukana. Eikä suotta, koska alueen linnusto on runsasta ja mielenkiintoista. On helppo arvaata, ettei satsauksia alueen ulkoretkeilyyn ole tehty mittavaa tuulivoimarakentamista suunniteltaessa. Luonnossa liikkuminen tukee monien mielestä parhaiten virkistäytymistä ja hyvinvoinnin ylläpitämistä. Ulkoiluretkely on kasvussa. Tällaiset alueet, joissa luonnosta voi nauttia ilman häiritseviä ääniä ja valoja, eivät saisi olla vaarassa. Luontokokemuksia ja -tietämystä voi kartuttaa ja retkeilytaitoja kehittää lähiluonnossa. Hankkeen vaikutusalueella kulkee myös vasta kunnostettu kelkka-reitti.

Alueen paras anti ovat upeat suomalaiset, kosteikot, järvet, kappaleet vanhaa metsää, eläimet ja kasvit sekä rauha, joka siellä vallitsee. Liikenteen ääni jää kauas, ja näkymät ovat rauhoittavia. Tuulimyllyt eivät sovi sinne. Henkilöt, jotka eivät ymmärrä näiden alueiden arvoa, voivat kutsua aluetta korveksi, jota riittää ja joutaa tuulivoimahankkeiden turmeltaviksi. Ei pitäisi ajatella lyhytkaikseisesti. Myös tulevaisuudessa ihmisillä täytyy olla mahdollisuus päästä tällaisiin paikkoihin. Hälytävissä määrin ne ovat vähentyneet, mutta ei ole vaikea ennustaa, että niiden arvo kasvaa. Kuinka ainutlaatuinen kokemus voi olla esim. suolla kävely valoisana kesäyönä tai tähtitaivaan ja revontulien katselu, kun on täysin pimeää. Nyt on jo alettu harjoittaa ”pimeän matkailua”/”hidasta matkai-

lua” ja puhua ”pimeän rauhoituksesta”. Tätä käsitteli 10.10.2025 Koko Suomen radion ohjelma (YLE Areena). Tuon matkailun ideana on tarjota mahdollisuus päästä arkiympäristön ärsykyitä (melu- ja valosaastetta) piiloon. Ohjelmassa haastatellun Olli Reijosen mukaan pimeys vähenee maailmassa nopeasti, 6-10 % vuodessa. Euroopassa ja Amerikassa 90 % ihmisistä ei pysty asuin- ympäristössään näkemään tähtitaivasta ja linnunrataa, Suomessakin jo 70 % asuu sellaisissa paikoissa. Viekö tuulivoiman rakentaminen yli-iläisiltä tuonkin rikkauden? Varmasti alueen luonto-, virkistys- ja matkailukäytön lisäämisessä on mahdollisuuksia. Mihin ovat kadonneet suunnitelmat kehittää Kierikin alueen luontomatkailua?

Sivulla 53 esitetty kuva, jossa näkyvät alueen kaikki tuulivoimahankkeet, on pysäyttävä. Noita hankkeita tuulimyllyineen, teineen ja linjoinen ei voida toteuttaa luonnon ja ihmisten ratkaisevasti kärsimättä. Jokainen jatkotoimi pitäisi harkita äärimmäisen tarkasti. Enenevässä määrin eri asiantuntijat ovat viime aikoina esittäneet hyvin kriittisiä mielipiteitä tuulivoiman lisäämisestä. Heitä olisi syytä kuunnella. Jo n. 40 % Suomen tuulivoimasta tuotetaan Pohjois-Pohjanmaalla, ja Suomen sähköomavaraisuus on hyvällä tasolla. Suomen sähköstä ollaan kiinnostuneita sen halvan hinnan vuoksi myös ulkomailla. Mikään määrä tuulivoimaloita ei riitä kattamaan noiden bisnesten energiantarpeita. Halvasta sähköstä tuskin pääsemme itse nauttimaan. Koska tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksista ja niiden vaikutuksista jo aiemmin luonnon tasapainoa haitanneisiin toimenpiteisiin ei tiedetä, ei ole syytä kiirehtiä. Yleisesti on tunnustettu, että tärkein asia, josta Suomen metsäluonto kärsii, on metsien pirstoutuminen. Tuulivoimarakentaminen kiihdyttää sitä. Luontokato vauhdittuu, vaikka sitä pitäisi hillitä.

Kuvia Koutuanjärven tuulivoimahankkeen vaikutusalueelta:

<https://new.express.adobe.com/publishedV2/urn:aaid:sc:EU:4c5a2ca9-63fe-4f75-bba5-4137c2v56c02d?promoid=Y69SGM5H&mv=other>

Mielipide

Me allekirjoittaneet Pahkakoski- Isokangas siirtolinjan alle maita luovuttaneet VASTUSTAMME Koutuanjärven siirtolinjojen SVE2A ja SVE2B rakentamista Pahkakoski-Isokangas siirtolinjan viereen. Mielestämme mahdollinen siirtolinjan suunta tuulipuiston niin toteutuessa on Herva. Herva on olennaisesti lyhempi matka ja edullisempi ratkaisu. Kyliemme kohdalla, Karjalankylä ja Jakkukylä olemme joutuneet luovuttamaan jo edellisissä voimalaitos- ja 400 kw:n kantaverkon rakentamisissa liian paljon maita ja metsiä sähkölinjojen alle. On kohtuutonta sijoittaa vielä lisää sähkölinjoja vain yksien maanomistajien maille. EMME HYVÄKSY Koutuanjärven siirtolinjan rakentamista Pahkakoski-Isokangas siirtolinjan viereen.